UTASITÁSOK

A

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

SZÁMÁRA

S2 12829

UTASITÁSOK

A

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

SZÁMÁRA.

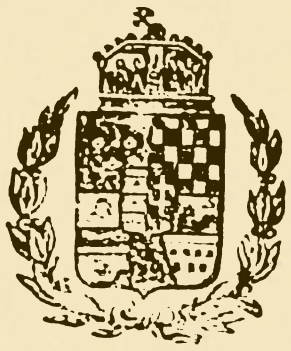

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1888.

12829

12829

R

Hadtudományi
KÖNYVTÁR
Nyt. sz.: Jz 12829

M. Kir. Hadtörténelmi
Muzeum Könyvtára.
5984 szám.

ELLENŐRIZVE 1971

Militaria Hungarica
Nem kölcsönözhető

I.

Szervezeti utasitás.

A) A csendőrség rendeltetése, állása és szolgálati hatásköre.

1. §.

A csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesitésére rendelt katonailag szervezett őrtest (1881. évi III. törvényczikk. A) melléklet).

Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonságot megóvni, a békét és közrendet fentartani, a büntető-törvények, a rendeletek és szabályrendeletek megszegését, a véletlenségből vagy bármily természetű mulasztásból eredhető veszélyeket és károkat lehetőleg megakadályozni, a megzavart rendet és békét helyreállitani, az ezek ellen vétőket kitudni, s megfenyités végett az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak feljelenteni, illetőleg átadni.

2. §.

A magyar királyi csendőrség katonai és fegyelmi tekintetben, továbbá a tisztek és összes csendőrök mindennemű személyi ügyeikben saját előljáróik, felsőbb fokban az 1881. évi III. t.-cz. 8. §-a értelmében a magyar kir. honvédelmi ministernek, — a közbiztonsági szolgálat teljesi-

tésére és gazdászati ügyekre nézve pedig a magyar királyi belügyministernek vannak alárendelve.

Becsület-ügyekben a csendőr törzs- és főtisztek, valamint a hadapródok a becsületügyi szabályzatnak vannak alárendelve.

3. §.

A csendőrségi őrsök a közcsend, rend és biztonság fentartása érdekében a közigazgatási hatóságok rendelkezésére állanak; a mennyiben az ezen hatóságok által a jelen utasitás értelmében irásban vagy, ha a késedelem veszélylyel jár, szóval kiadott hivatalos felhivásoknak eleget tenni tartoznak a nélkül, hogy a felhivások megbirálásába bocsátkozhatnának.

A sürgős esetekben szóval adott felhivások a csendőrnek mindenkor utólagosan irásban is kiadandók.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van hivatva.

4. §.

A csendőrtisztek az összes közbiztonsági szolgálat kezelése felett az illetékes közigazgatási hatóságokkal és m. kir. bíróságokkal egyetértve őrködni, a csendőröknek a közbiztonsági szolgálatban való oktatását és katonai kiképezését vezetni, valamint az őrsökön a katonai rendre (laktanya-rend), továbbá a fegyelemre, öltözködésre és a fegyverzetre, nemkülönben a lovak kezelésére nézve fennálló mindennemű szabályoknak pontos megtartására felügyelni tartoznak.

5. §.

A csendőrség szolgálatát a fennálló utasitások és saját előljárói parancsai szerint, önállóan teljesiti.

A közigazgatási hatóságok a közbiztonság, csend és rendre vonatkozó oly esetekben, midőn nagyobb intézke-

dések válnak szükségesekké, — a halasztást nem szenvedő esetek kivételével — az illetékes szárny- illetve szakasz-parancsnoksághoz intézik megkereséseiket; egyátalában ez irányban a hatóságok és a szárny-, valamint szakasz-parancsnokságok között a közbiztonsági szolgálat érdekében szakadatlan érintkezés tartandó fenn.

6. §.

A magyar királyi bíróságok és királyi ügyészségek, továbbá az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetitő börtön-intézetek igazgatóságai s végre a határ-vám- és veszteg-intézeti hivatalok oly ügyekben, melyek teljesitésére az ő saját őrközegeik elégtelenek lennének, jogosultak a csendőrség segédletét irásbeli felszólitással közvetlenül igénybe venni.

Egyéb polgári, pénzügyi, adó- és postahivatalok, katonai vagy honvéd hatóságok és parancsnokságok, valamint községi előljáróságok csendőrségi karhatalmat igénylő megkereséseiket az illetékes közigazgatási hatóságokhoz intézik és csakis akkor tartozik a csendőrség a közvetlenül hozzá intézett irásbeli felszólitásra a fennevezett hatóságoknak segélyt nyujtani, ha a késedelem veszélylyel jár.

Ezen felhivásokat az illető hatóságok alapos birálat alá tartoznak venni s kötelesek őrködni a felett, hogy a csendőrség fontos közbiztonsági szolgálatától jogtalanul el ne vonassék.

7. §.

A felhivás tartalmáért mindenkor az azt kiadó vagy kiállitó hatóság vagy egyén, — a felhivások foganatosi-

tásaért, valamint a törvény és szolgálati utasitás határozványainak pontos megtartásaért pedig az eljáró csendőr felelős.

8. §.

A magyar királyi csendőrök és a csendőrség kötelékébe tartozó személyek, fenyitő ügyekben épen ugy vannak a katonai törvényeknek és fegyelmi szabályoknak alávetve, mint a tettleges szolgálatban levő honvédek az 1868. évi XL. t.-cz. szerint.

A birói fensőbbségi jogot minden csendőr és csendőrségi egyén felett a magyar királyi honvéd-főparancsnok gyakorolja, ki azt korlátozással vagy a nélkül, a csendőrkerületi parancsnokokra is ruházhatja.

Csendőrségi személyek birói kihallgatásakor, a felettük tartandó hadtörvényszéki tárgyalások alkalmával, a csendőrség mindig képviselve legyen.

A szabadságvesztéssel járó büntetések végrehajtása a magyar királyi honvédekre nézve fennálló határozatok szerint eszközöltetik.

A fegyelmi eljárás a csendőrökre nézve a honvédségi szolgálati szabályzat első részében foglaltak szerint eszközöltetik; azon korlátozással, hogy a lefokozás fegyelmi úton nem történhetik.

Az emlitett szabályzat 7. §-a a képviselő-testületekben, egyletekben, gyülekezetekben, tüntetésekben, valamint az időszaki sajtóban való ténykedő részvételt a tiszteknek és a legénységnek is tiltja.

Magától értetik, hogy a szolgálati szabályzat ide vonatkozó határozatai a csendőr-tisztek és a hadapród-tiszthelyettesektől lefelé számitó csendőrök részére még inkább mérvadók; a miért ezek a csendőr-tiszteknek nemcsak szigorú személyes alkalmazkodás végett irány-

adóul szolgálnak, hanem őket még ezenfelül arra kötelezik, hogy alárendeltjeiknek bármily idevonatkozó kihágásait erélyesen megakadályozzák s a legénységet ezen tilalom hordereje iránt őrsszemlék alkalmával oktassák.

9. §.

Midőn a csendőr a törvényes megtorlás czéljából kötelességszerűleg fellép, az illetőt vagy illetőket, mindenek előtt »a törvény nevében« szavakkal szólitja meg.

A szolgálatban levő csendőr felhivásának mindenki különbség nélkül, legyen az akár polgári, akár katonai személy, utólagos panaszlási jogának fentartása mellett, engedelmeskedni tartozik.

10. §.

A csendőr, szolgálatának teljesitése alatt, ugyanazon törvényes jogokkal van felruházva, melyekkel minden katona-őr bir és a törvénynek minden hatósági személyre és polgári avagy katonai őrökre kiterjedő külön oltalmában részesül; a miért a csendőrnek minden szóbeli vagy tettleges megsértése és ellenében kifejezett minden veszélyes fenyegetés vagy mindennemű erőszakos ellenszegülés, az érvényben álló polgári vagy katonai bűnfenyitő törvények szerint büntettetik; ha pedig a tettes tettleges szolgálatban álló katona vagy honvéd, ellenében a IV. hadi törvényczikk értelmében hadtörvényszékileg ép ugy járandó el, mintha a tettet őrhelyen álló katonai őr ellen követte volna el.

11. §.

A szolgálatot teljesitő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogositva van:

1. a ki a csendőrt erőszakosan megsérti, vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti;

2. ha a tetten ért gonosztevő vagy alapos gyanúval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólitás daczára magát önként meg nem adja vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

3. a ki figyelmeztető utasitásainak, őt szolgálata teljesitésében meggátlandó, tettlegesen ellenszegül;

4. a ki mint veszélyes gonosztevő a csendőrség által letartóztatandó vagy letartóztatás (elfogatás) végett üldöztetik, elfogatik vagy őrizete alá adatik és bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállitásra czélzó fenyegető rákiáltás daczára elfut, — ha visszatartóztatására más mód nem létezik;

5. a ki háború vagy ostromállapot idején magát gyanussá teszi és a felhivásra kielégitő válasz nélkül elszalad.

Ha a fegyvernek a fenn elősorolt esetekben történt alkalmazása folytán, az ellenszegülőnek sulyos testi megsértése vagy halála következett be, nemkülönben a fegyverhasználat más fontosabb eseteiben, kivált ha a csendőr azon alkalommal lőfegyverét használta, akkor a tényálladék hadbiróilag, — oly kevésbé fontos esetekben pedig, midőn a csendőrséghez beosztott hadbiró egyéb szolgálati teendői által akadályozva, a helyszinére azonnal ki nem szállhat, a polgári hatóság vagy birósághoz intézendő megkeresés folytán állapitandó meg.

A tényálladékot megállapitó iratok beérkezése után a csendőrkerületi parancsnokság székhelyén a csendőrség ügyeiben eljáró hadbirón kivül egy, a hadbirónál vagy magasabb, vagy egyenlő rendfokozatú és még egy másik csendőrtisztből bizottság alakitandó.

Ezen bizottság, melynek tárgyalásánál vádlott csendőr személyes jelenléte nem szükséges, a hadbirónak a tényállást egybefoglaló rövid irásbeli előadása és szóbeli

tanácskozás alapján szótöbbséggel határoz az iránt, hogy a csendőr a szolgálati utasitásokhoz képest kötelességszerűen járt-e el vagy nem?

Ha ezen határozatban, mely a honvédbirósságoknál divó megszüntetési határozat alakjában szerkesztendő, kimondatik, hogy a csendőr a szolgálati utasitások szerint járt el és a csendőrkerületi parancsnok is hozzájárul ehhez, utóbbi ezt a napiparancsban közzéteszi, minden más esetben pedig a hadtörvényszéki vizsgálatot elrendeli. A belügyminister kivánatára ily ügyek megvizsgálása vegyes bizottság által is eszközölhető.

Ily alkalommal előforduló könnyü testi sértések esetében vagy átalában kevésbé fontos esetekben a csendőrkerületi parancsnok az ügyet fegyelmi uton intézi el.

12. §.

A csendőr szolgálatának teljesitésekor jogosult mindennemű közszolgálatban álló közegeknek, különösen a polgári és más őrtestek és ezek tagjainak, nemkülönben községi előljáróknak és a katonai- vagy honvédparancsnokságnak támogatását igénybe venni.

B) A csendőrség szervi tagozása és beosztása.

13. §.

A csendőrkerületi parancsnokságok folyó számmal jelöltetnek meg. (1881. évi III. t.-cz. 2. §.)

Minden csendőrkerületi parancsnokság élén egy törzstiszt áll. A parancsnok mellé még egy törzstiszt vagy rangidősb százados, mint helyettes adatik.

Továbbá minden csendőrségi kerületbe a közigazgatási területi beosztás viszonyai által igényelt kellő számú

százados, főhadnagy, hadnagy, hadapród-tiszthelyettes, gyalog- vagy lovas őrmester, őrsvezető és csendőr osztatik be.

Minden csendőrkerületi parancsnokság több, egy I. vagy II. osztályú százados által vezényelt szárnyra s mindegyik szárny legfeljebb három szakaszra osztatik.

Egy szakasz rendes viszonyok között 12—15 őrsből áll.

A szakaszok alantas tisztek, ideiglenesen hadapród-tiszthelyettesek által vezényeltetnek.

Az őrsök, melyek rendszerint a szolgabirák és kir. biróságok székhelyein vagy kivételesen összeköttetési és más fontos pontokon állittatnak fel, őrmesterek vagy őrsvezetők parancsnoksága alá vannak helyezve.

A csendőrségi őrsök létszáma a helyi és közbiztonsági viszonyok szüksége szerint állapittatik meg; átlag minden 40—45 négyszög-kilométernyi felügyeleti körletre legalább egy csendőr számittatik.

A III-ik számú csendőrkerületi parancsnokság állományába egy okleveles állatorvos osztatik be, ki ugy ezen, mint a II-ik és IV-ik sz. csendőrkerületi parancsnokságoknál is, a lovak gyógykezelése és egyéb ide vonatkozó teendők végzésére van hivatva.

14. §.

A csendőrkerületi-parancsnok intézi a csendőrség összes katonai, gazdászati és beligazgatási ügyeit; e czélból mellé egy alantas tiszt mint segédtiszt, egy hadbiró, egy számvivő és a csendőrséghez próbaszolgálatra felvett egyének, valamint az altisztek kiképzése czéljából egy alantas tiszt mint oktató és a megkivántató segédhivatali személyzet alkalmaztatik.

A magyar kir. csendőrség törzs- és főtisztjei, továbbá tiszthelyettesei és hadapródjai, rendfokozatukhoz képest maguk között külön együttes állományt képeznek.

15. §.

A szárny-, szakasz- és őrsparancsnokságok állomáshelyeit, valamint az egyes őrsök létszámát a csendőrkerületi parancsnokok véleménye alapján a magyar királyi belügyminister állapitja meg.

A csendőrség be- és elosztása a fennebbiek alapján a m. kir. honvédelmi minister által eszközöltetik.

16. §.

Ha a közrend és közbiztonság nagyobb mérvű veszélyben forog és az egyes kerületi parancsnokságok létszáma annak megvédésére és fentartására nem elégséges; nagyobb csendőrségi erő összpontositása, vagy a szomszédos parancsnokságokból a segédlet előállitása iránt a belügyminister intézkedik.

Ha a közigazgatási hatóságok saját területükön nagyobb csendőrségi erőnek összpontositását vélnék szükségesnek, akkor általuk ez irányban az illető szakasz, — esetleg szárnyparancsnokságok megkeresendők.

17. §.

Csendőrtisztek és csendőrök beosztásának és állomásának megváltoztatása csakis fontos szolgálati tekintetekből történhetik.

A csendőrkerületi parancsnokoknak és helyetteseiknek

áthelyezése iránt a honvédelmi minister által Ő császári és apostoli királyi felségéhez mindenkor előterjesztés teendő.

Főtisztek áthelyezését egyáltalában, valamint a legénység áthelyezését egyik kerületből a másikba a m. kir. honvédelmi minister, azonban mindenkor a belügyminister beleegyezésével, intézi.

Egyes csendőrnek az illető parancsnokság körletén belül való áthelyezése iránt a csendőrkerületi parancsnok saját elhatározása vagy a szárnyparancsnok indokolt javaslata folytán intézkedik.

Az áthelyezések azonban a közszolgálat érdekét tekintve, csakis szükség esetén eszközölhetők.

C) A csendőrségi állomány kiegészitése és az abból való kilépés.

18. §.

A csendőrség legénységi állománya az *A.* melléklethez csatolt 1881. évi II. t.-cz. alapján egészittetik ki.

Ezen törvény 1. §-a *b)* pontjában megjelölt és a csendőrséghez jelentkező önkéntesek a csendőrség részére három évre szabályszerűen avattatnak fel; az *a) c) d)* és *e)* pontok szerint felveendő egyének, két tanu által aláirt jogérvényes kötelezőjüknél fogva három évi csendőrségi szolgálatot tartoznak elvállalni.

Ezen kötelezők azoktól is követelendők, kik három évi csendőrségi szolgálati kötelezettségük lejárta után még egy további évre vagy ezentul is a csendőrségben tovább szolgálni óhajtanak.

Megfelelően befejezett hat havi próbaszolgálat után a felvett egyén a csendőrkerületi parancsnok által a fennálló rendszabályok értelmében a csendőrséghez végleg átvétetik.

19. §.

A csendőrségbe való felvételre szükséges, hogy az illető:

1-ször, magyar honos legyen;

2-szor, feddhetlen erkölcsi magaviselet és megfelelő szellemi képességek mellett, tisztességes és ildomos magatartással birjon;

3-szor, 20 évnél ifjabb és 40 évnél idősebb ne legyen:

4-szer, nőtlen vagy gyermek nélküli özvegy legyen;

5-ször, tökéletes hadiszolgálati képesség mellett 163 centiméternyi testmagassággal birjon;

6-szor, a szolgálati magyar nyelven kivül még azon vidék nyelveinek egyikét is ismerje, melynek területén mint csendőr működni hivatva leend és

7-szer, olvasni, irni és számolni tudjon.

Kiskoruak, kik akár polgári állásból, akár a cs. és kir. közös hadsereg tartalékából, akár pedig a magyar királyi honvédségből a csendőrségbe önként belépni óhajtanak, atyjuk vagy törvényes gyámjuk beleegyezését hiteles alakban bemutatni tartoznak.

A 3. és 4. pontban kitett feltételek alól való felmentést, a csendőrkerületi parancsnok indokolt ajánlata folytán, a honvédelmi minister adhatja meg, vagy erre nézve a csendőrkerületi parancsnokokat is felhatalmazhatja.

20. §.

A csendőrség legénységi állományába való felvétel csakis a legalsóbb rendfokozatban (mint csendőr) történhetik.

21. §.

A próbaszolgálatra felvett csendőrök, a legalább hat heti elméleti oktatás befejezése után, gyakorlati szolgálat-

A M. KIR. HADIMUZEUM

tételre a szolgálati viszonyokhoz képest a szakasz-állomásokra vagy oly őrsökre osztatnak be, melyek kipróbált altisztek által vezényeltetnek.

Az elméleti oktatásnak és gyakorlati próbaszolgálatnak együtt véve hat hónapot nem szabad meghaladnia s ezen időtartam a csendőrnek, ha véglegesen felvétetik, csendőrségi szolgálati idejébe beszámittatik.

Oly egyének, a kik a csendőrségnél már szolgáltak és önként kiléptek vagy nyugdíjaztattak, de azután ismét a csendőrséghez felvétetnek, próbaszolgálat alá többé nem vonatnak.

22. §.

Az őrsvezetővé való előléptetés az altiszti vizsga jó eredményétől függ, melyet a törzsnél teljesitendő elméleti oktatás előz meg (lásd a 27. §.).

Valóságos őrmesterré való előléptetésre (szárny-számvevők és törzs-irodai segédmunkások kivételével) rendszerint csak oly altisztek tarthatnak igényt, kik a csendőrségnél 3 éven túl szolgálnak, őrsöt — legalább két éven át — kifogástalanul vezényeltek, a szakaszparancsnokot helyettesiteni képesek, kiküldetésekre alkalmasak, minden tekintetben megbizhatók s erkölcsileg is teljesen példás magatartással birnak.

23. §.

A csendőr-tiszti állomány kiegészittetik :

1. A csendőrségi testületből fokozatos tiszti előléptetés által.

2. A szolgálatban kipróbált oly nőtlen altisztekből, a kik jó minősitvény mellett még megfelelő általános müveltséggel is birván, a csendőr-kerületi parancsnok ajánlata folytán a magyar királyi honvédségi Ludovika-akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamának hallga-

tására vagy a tiszti vizsga letételére bocsáttatnak s a honvédelmi minister által hadapródokká neveztetnek ki és az 1. pont szerint tisztekké léptettetnek elő.

A magyar királyi honvédségi Ludovika-adadémia szabadságolt állományú honvéd-tiszti tanfolyamába, az alább meghatározott feltételek alapján minden évben a tiszti állomány kiegészitésére előreláthatólag szükséges számú csendőr-altiszt vezényeltetik.

Az e czélból önként jelentkező és az illető csendőrkerületi parancsnokság részéről társadalmi maguktartásánál és műveltségüknél fogva is alkalmasaknak vélt egyének felől, a G. alatt mellékelt minta szerint »Javaslati beadvány« szerkesztendő és az illetők minősitvényi táblázata, büntetési jegyzőkönyvi kivonata, anyakönyvi lap másolata, a legutóbbi iskolai, esetleg érettségi bizonyitványaikkal felszerelten, minden év október 30-ig a honvédelmi ministerhez felterjesztendő.

A tanfolyam hallgatására, illetőleg a felvételi vizsga letételére berendelendők, a honvédelmi minister által jelöltetnek ki és

a) csak oly egyének hozhatók javaslatba, kik nőtlen állapotúak és előreláthatólag a felvételi feltételeknek megfelelni képesek leendnek.

Azok, kik főgymnasium, főreáliskola vagy ezekkel egyenjogositott más tanintézet eredményes végeztét nem igazolják, felvételi vizsga alá vonatnak, melynek tárgyai:

magyar nyelv;

földrajz;

Magyarország történelme;

mennyiségtan;

természettan; és pedig azon mérvben, mint ezen tantárgyak a középiskolák VIII. osztálya részére meg vannak határozva.

A feltételeknek esetleg meg nem felelő egyének a magyar királyi honvédségi Ludovika-akadémia igazgatósága által azonnal az illetékes csendőr-kerületi parancsnoksághoz visszaküldendők.

b) Mindegyik jelentkezőtől a csendőr-kerületi parancsnokság által téritvény követelendő, melyben az illető magát jogérvényesen kötelezi, hogy azon esetben, ha a magyar kir. honvédségi Ludovika-akadémiába felvétetik és ott az egy évig tartó tanfolyamot bevégezte, elvállalt csendőrségi szolgálati évein felül még egy évet fog a magy. kir. csendőrségnél tettlegesen szolgálni; azon esetben pedig, ha mint a követelményeknek meg nem felelő, ezen év letelte előtt távolittatnék el az intézetből, magát az ezen vezényeltetése következtében a csendőrségi szolgálaton kivül töltött időnek teljes tartama szerint utánpótlásképen való tettleges leszolgálására kötelezi;

c) ezen egyének, a mennyiben vezényeltetésük a honvédelmi minister által elrendeltetik, teljes ruházattal, szerelékkel és fegyverzettel, valamint menetlevél alapján előlegesen folyósitandó kellő uti előleggel ellátva, aként lesznek utnak inditandók, hogy november 13-án Budapesten a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatóságánál jelentkezhessenek;

d) az intézetben létök alatt csendőrségi illetményeik (esetleges szolgálati pótdíjukat is ide értve) teljes élvezetében maradnak és az illető csendőr-kerületi parancsnokság rendszeresitett állományán felül mint számfölöttiek lesznek vezetendők;

e) élelmezési illetményeik minden hó végén a következő hóra előlegesen a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatóságának olyképen küldendők meg, hogy ez a közétkezési költségek levonása után fenmaradó részt minden hó 1-én, 11-én és 21-én akadály nélkül az ille-

tők kezére kifizethesse; ezen csendőrségi egyéneknek különben is magasabb illetményeikre való tekintettel, hallgatói pótdíj nem jár; többi járandóságaikat illetőleg a csendőrség részére fennálló számviteli utasitások értelmében járandó el;

f) ezen egyének a magyar kir. honvédségi Ludovika-akadémiában létük tartamára, ezen intézet igazgatóságának fegyelmi fenyitő hatalma alá helyeztetnek;

g) az ezen tisztképző tanfolyamot eredményesen végzett egyének, a vizsga folytán való bevonulásuk után, a csendőr-kerületi parancsnokság részéről oly szolgálatra alkalmazandók, melynek teljesitése mellett a csendőrtiszti szakvizsgára elkészülhessenek;

h) ezen hallgatók végvizsgájára vonatkozólag a Ludovika-akadémiában működő vizsga-bizottság külön vizsga-jegyzőkönyvet szerkeszt, melynek egyik példánya a honvédelmi ministerhez felterjesztetik; mindegyik csendőr-kerületi parancsnokságnak pedig, az állományába tartozókról, az akadémia igazgatósága által kivonatilag megküldetik, melynek alapján azután a végeredmény az illetők minősitvényi táblázatába iktatandó.

Minden ezen ügyben felmerülő levelezés a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatósága és a magy. kir. csendőr-kerületi parancsnokságok között, közvetlenül intézendő.

3. Végre a cs. és kir. közös hadseregben szolgáló és a magyar kir. honvédség állományából való alkalmas tisztek beosztása által.

A csendőr-tiszti állás elnyerésére, az előirt szakvizsga letétele mindenkor megkivántatik.

A csendőrségi szakvizsga tárgyai a következők:

A) a politikai közigazgatási hatóságok szervezete és a kir. járásbiróságok és törvényszékek büntető ügyekbeni

hatásköre, de csakis azon mérvben, a mennyiben ezek tudása a csendőrségi szolgálat érdekében szükséges;

B) a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasitás és az azokban foglalt határozványoknak mily módon való helyes és pontos végrehajtása;

C) a csendőr-kerületi parancsnokság által e czélra kijelölendő törvények, rendeletek és a csendőrségi szolgálatra vonatkozó oktatólagos parancsok;

D) a szakasz-, illetőleg a szárny-iroda vezetése;

E) a magyar nyelvben való fogalmazási képesség; erre nézve irásbeli feladatul szolgálhat például a közcsend, rend vagy biztonság megzavarását előidézett oly rendkivüli esemény felőli jelentéstétel, melynek folytán közbelépett csendőrséggel szemben ellenszegülés fordulván elő, a fegyver használata válik szükségessé;

F) a hazai büntető törvények általános ismerete;

G) a katonai büntető törvénynek a katonai bűntények és katonai vétségekről, továbbá az állam hadereje ellen elkövetett bűntényekről szóló része és pedig csakis általánosságban ezen büntethető cselekvények jellegére nézve;

H) az élelmezési, tömeg- és elszállásolási rendszer, valamint az anyakönyvi ügy azon mérv szerint, a mennyiben azt a szárnyparancsnoknak tudnia kell.

A vizsga-bizottság: a csendőr-kerületi parancsnok, a parancsnok-helyettes és a helybeli szárnyparancsnokból áll; továbbá a gazdászati és beligazgatási természetű tárgyak vizsgázása végett a számvivő szintén alkalmazandó.

Az egyes vizsgatárgyak eredményéről két példányban vizsga-jegyzőkönyv szerkesztendő; melynek egyike az irásbeli dolgozattal együtt a honvédelmi ministerhez terjesztendő fel; ezen felterjesztésben a vizsgázottnak a csendőrséghez leendő áthelyezésére vagy az esetleg más csapatoktól próba-szolgálatra beosztott tiszteknek illetékes

csapatjukhoz a próbaszolgálat előtti szolgálati viszonyukba való visszahelyezésükre vonatkozó ajánlat, a vizsga eredményére és egyéb észleletekre alapitva, határozottan fejezendő ki; a vizsga-jegyzőkönyv másik példánya a csendőr-kerületi parancsnokság irattárában őrzendő meg.

A vizsga-jegyzőkönyvben az eredmény csakis »alkalmas« vagy »nem alkalmas« kitételek által fejezendő ki.

Az »alkalmas« általános osztályozat elnyerésére szükséges, hogy a vizsgázott minden egyes tárgyból legalább »jó« és a szolgálati nyelven kivül az illető csendőr-kerületi parancsnokság felügyeleti körletében dívó még egy nyelvre nézve »a szolgálati használatra eléggé birja« osztályzatot nyerjen.

A 3-ik pont szerint beosztandó tisztek a csendőr-tiszti szakvizsga letételére csakis a hat havi próba-szolgálati idő letelte után bocsáttatnak.

A próba-szolgálati idő a csendőrségbe történt végleges beosztás után, az illetőnek összes szolgálati idejébe beszámittatik.

24. §.

A csendőr-, törzs- és főtiszteknek, továbbá a hadapródoknak tisztekké, valamint a számvivők előléptetése az 1881. évi III. t.-cz. 9-ik §-a alapján és ennek határozványai szerint történik.

25. §.

Soron kivüli előléptetésnek a csendőrségnél nincs helye.

A törzstiszti előléptetésre tanfolyam hallgatása vagy vizsga letétele nem követeltetik; a törzstiszti előléptetésre vagy csendőr-kerületi parancsnok-helyettesi állásra azonban csak olv századosok tarthatnak igényt, kik általános

képzettségük, társadalmi müveltségük és kiterjedt szolgálati ismereteik, valamint szellemi képességüknél fogva egy csendőr-kerületi parancsnokság vezetésére teljesen alkalmasak.

Egyébiránt a honvéd-tisztek és altisztek előléptetésére és rangmeghatározására fennálló szabályok a csendőrségre nézve is általában mérvadók.

26. §.

A tiszthelyetteseket a honvédelmi minister a belügyministerrel egyetértőleg a csendőr-hadapródok közül nevezi ki, de megkivántatik, hogy a tiszthelyettessé kinevezendő, a közbiztonsági szolgálat teljesitésében legalább is egy évet tényleg szolgáljon.

A hadapródok mindig az általuk különben viselt valóságos rendfokozat rendszeresitett állományába foglaltatnak be, mig a hadapród-tiszthelyettesek az összes rendszeresitett állományra számitanak.

27. §.

A csendőr-altiszti létszámban beálló fogyaték kiegészitése czéljából a csendőr-kerületi parancsnokság állomáshelyén évenkint hat hónapig tartó altiszti iskola állittatik össze, melybe csak nőtlen csendőrök vezényelhetők.

Az altiszti tanonczok számát a csendőr-kerületi parancsnok a szükséghez képest határozza meg.

Ezen iskolában a vizsgák, a csendőr-kerületi parancsnok vagy helyettesének elnöklete alatt, a törzs állomáshelyén levő szárnyparancsnok, oktatótiszt és számvivőből álló bizottság által tartatnak meg és tárgyai a következők:

a) a magyar nyelv;

b) irálytan. a mennyiben ez az őrsparancsnok szol-

gálati ügykörének megfelelő fogalmazási képességéhez megkivánható;

c) számtan (négy alapművelet és törtek);

d) a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasitás és az ebben foglalt s különösen a közbiztonsági szolgálat teljesitésére vonatkozó határozványok végrehajtási módja;

e) a csendőr-kerületi parancsnokság által közölt törvények, rendeletek és oktató természetű parancsok, melyek a csendőrségi szolgálatra vonatkoznak;

f) az őrsiroda vezetése;

g) a csendőrségnél használatban levő lőfegyver szerkezetéről, kezeléséről, jókarban tartásáról és megvizsgálásáról szóló utasitás;

h) a csendőrség közigazgatásának alapelvei, de csak az őrsparancsnok ügykörének megfelelőleg szükséges terjedelemben;

i) a szolgálati szabályzat I. és III. része és

k) a gyakorlati (gyalogság részére és a lovasoknál a lovassági is) szabályzat I. része, de ugy az *i*) mint a *k*) alatt emlitett szabályoknak csakis azon szakaszaira és pontjaira való szoritkozással, melyeknek tudása a csendőr-altiszt részére szükséges.

A vizsga eredménye egy e végre szerkesztendő vizsga-jegyzőkönyvbe iktatandó, melynek utolsó rovatai: »őrsvezetővé leendő előléptetésre alkalmas« vagy »egyelőre nem alkalmas« kifejezéssel megfelelően kitöltendők; a vizsga-bizottsági tagok sajátkezű aláirásával lezárt vizsgajegyzőkönyv a vizsgázottak fogalmazási képességét feltüntető irásbeli dolgozataikkal együtt, a csendőr-kerületi parancsnokságnál megőrzendő, az illető szárnyparancsnokságok pedig a vizsga eredménye felől értesitendők;

Az előléptetésre való alkalmasság azon feltételhez van kötve, hogy a vizsga eredménye ugy a fogalmazási

képességre, mint a többi tantárgyakra nézve is legalább »elégséges« legyen.

A tanfolyam ismétlése az illetőnek kérelme folytán, de csakis méltánylást érdemlő körülmények esetén és legalább hat havi időköz lejárta után, a csendőr-kerületi parancsnok által megengedhető.

A vizsgázott altiszt-jelöltek, üresedés nem létében, czímzetes őrsvezetőkké nevezendők ki és mint az őrsparancsnokok helyettesei alkalmazandók.

Az őrsvezetői vizsgához egyáltalában a gyakorlati közbiztonsági szolgálatban bebizonyitott jártasság, megfelelő szolgálat után és csakis oly egyének bocsáthatók, kik kifogástalan minősitvény mellett tiszta és higgadt jellemmel birnak.

28. §.

Tisztek és csendőrök a testületbe való beléptükkor, és pedig már a próba-szolgálatra való felvételük alkalmával, a B. melléklet szerint fogalmazott csendőrségi szolgálati esküt teszik le.

Ezen esküt a törzs- és főtisztek a csendőr-kerületi parancsnok előtt egy csendőr-tiszt jelenlétében teszik le; a csendőröket a szárny- vagy szakaszparancsnok két csendőrségi altiszt vagy csendőrnek, mint tanúnak, jelenlétében esketi fel.

Az illetők a mellett, hogy az esküt élőszóval elmondják, annak leirt szövegét még sajátkezűleg is aláirni tartoznak; ezen bizottságilag megerősitett okmány a törzs- és főtisztekre, tiszthelyettesekre és hadapródokra nézve a csendőr-kerületi parancsnokságnál, a csendőrökre nézve pedig — az őrmestertől lefelé — az illető szárnyparancsnokságnál őrzendő meg.

29. §.

A csendőr-tisztek a cs. és kir. közös hadsereg és ugy az osztrák, mint a magyar honvédség katonai állománybeli (Combattans) tisztjeivel rangban egyenlők; szintén egyenlők a csendőrség altisztjei is a cs. és kir. közös hadsereg és mindkét honvédség altisztjeivel.

Minden csendőr tizedesi rendfokozattal bir (lásd 1883-ik évi Rendeleti Közlöny 2. számában; 1883. évi január hó 17-én 7379/I. szám alatt kibocsátott körrendeletet).

30. §.

I. A csendőr-tiszteknek a csendőrségből való kilépése a m. kir. honvéd-tisztekre nézve fennálló szabályok szerint történik.

II. A csendőrségi legénység elbocsáttatik:

1-ör: a próba-szolgálat alatt, ha az illető a csendőrségi szolgálatra alkalmasnak nem találtatik;

2-or: ha oly családi viszonyok forognak fenn, melyek az elbocsátás tekintetéből méltánylást érdemelnek;

3-or: a csendőrségi szolgálati kötelezettség betöltése után, ha az illető csendőr maga kéri elbocsáttatását; valamint ha nem is kéri elbocsáttatását a letelt szolgálati kötelezettség után, de megtartása nincs a szolgálat érdekében;

4-er: bekövetkezett testi fogyatkozás esetében, felülvizsgálat útján;

5-ör: azon esetben, ha a csendőrség szervezetének megváltoztatása a legénység létszámának leszállitását szükségessé teszi.

III. A csendőrségi legénység eltávolittatik:

1-ör: hadtörvényszéki itélet következtében: oly bűn-

tény vagy vétség elkövetése miatt, mely az altisztnél a törvény értelmében lefokozással van egybekötve;

2-or: fegyelmi eljárás folytán: javithatlan iszákosság, nemkülönben oly botrányos életmód miatt, melynek következtében az illető a csendőrségi szolgálatra nézve megbizhatlanná válik; előre bocsátott ismételt megintések és fenyitések daczára bebizonyult javithatlanság és szolgálati hanyagság s egyáltalában oly hibában való megrögzöttség miatt, mely a hadtörvényszéki eljárás alá nem tartozik ugyan, de az illetőt a csendőrségi szolgálatra alkalmatlanná teszi.

Az 1. és 3. pont alatt foglalt esetben az elbocsátásra nézve a csendőr-kerületi parancsnok határoz, a 4. pont alatt foglalt esetben a felülvizsgálati és egyéb ide vonatkozó szabályok szerint történik az eljárás; a 2-ik és az eltávolitásra vonatkozó szintén 2-ik pontok alatt emlitett esetekben a csendőr-kerületi parancsnokság indokolt és az illetőnek anyakönyvi lap másolatával, büntetési jegyzőkönyvi kivonatával és minősitvényi táblázatával felszerelt véleménye folytán, a honvédelmi minister dönt; az elbocsátásra vonatkozó 5. pontban érintett esetben a belügyministerrel egyetértve, szintén a honvédelmi minister intézkedik.

Ha a fenti pontokban jelzett egyének még védkötelesek, illetékes csapattestükhöz helyezendők át, különben pedig végelbocsátási okmánynyal vagy igazolványnyal láttatnak el.

31. §.

Tizennégy napot meg nem haladó szabadságot a csendőr-kerületi parancsnokoknak a m. kir. honvédelmi minister, a többi tiszteknek a csendőr-kerületi parancsnok engedélyez.

Tizennégy napon túl terjedő minden szabadságot a honvédelmi minister — a belügyministerrel egyetértőleg — engedélyez.

Egyebekben a honvéd törzs- és főtisztek részére fennálló szabadságolási szabályok érvényesek.

A csendőrségi legénység szabadságolására nézve a következők mérvadók:

1. Meg nem határozott időtartamra és behivásig való szabadságolások csakis létszám-leszállitás esetén engedhetők meg; mire nézve esetről-esetre külön intézkedések fognak kiadatni.

2. Ha oly családi viszonyok forognak fenn, melyek méltánylást érdemelnek és melyek tárgyalása a 30-ik §. 2-ik pontja értelmében folyamatba tétetett, a szabadság megadására nézve a csendőr-kerületi parancsnokság indokolt felterjesztése folytán a honvédelmi minister határoz.

3. Csendőrségi legénységnek rövid időre való szabadságolása családi ügyekben és magánügyek rendezésére, súlyos betegség utáni üdülés czéljából, utóbbi esetben csakis a beadványhoz csatolandó orvosi vélemény alapján, végre próba-szolgálat vagy az 1873-ik évi II. t.-cz. szerinti gyakorlat teljesitése czéljából engedélyezhető.

Az utóbbi czélból szabadságoltaknak s a nősök családjainak is, a szabadságolás helyére való utazásra a szokásos utazási eszközökre is van igényük (lásd: honv. Illeték-szabályzat 45. §. 3. pont 4. bekezdését).

Ily czélból szabadságolt altisztek és csendőröknek szabadságolásuk helyén való beszállásolására nézve az 1882. évi »Rendeleti közlöny« 3. számában közzétett 50,958/IV. 1881. számú honvédelmi ministeri körrendelet értelmében járandó el.

A csendőrségi legénységnek szabadság és szabadsághosszabbitás az osztrák-magyar monarchia határain belül engedélyeztetik:

a) a szakaszparancsnok által, a szakaszbeli tiszthelyettestől lefelé számitó legénységnek öt napig terjedő időtartamra;

b) a szárnyparancsnok által, a szárnybeli tiszthelyettestől lefelé számitó legénységnek nyolcz napig terjedő tartamra; mind a két esetben illetmény-élvezet mellett.

Az *a)* és *b)* pontok szerint engedélyezett szabadságokra nézve a szakasz- és szárnyparancsnokok által hosszabbitás nem adható; megbetegedés esetén általában a 6. és 9-ik pontokban foglaltakhoz kell alkalmazkodni és a csendőr-kerületi parancsnokságnak jelentést tenni.

c) a csendőr-kerületi parancsnokság által, a tiszthelyettestől lefelé számitó legénységnek, családi és különben tekintetre méltó magánügyekben, az osztrák-magyar monarchia határain belül négy hét, azaz 28 nap tartamára; ennélfogva az eredetileg az *a)* és *b)* pontok szerint engedélyezett szabadságoknak négy hét tartamra hosszabbitása is.

A szabadságolt minden illetményeinek élvezetében marad és a szabadságidő első felére járó illetményeket a szabadság megkezdésekor előlegesen, a hátra levő szabadsági időre járókat pedig bevonulásakor kapja, ha az annak idején történend (lásd a 4-ik pontot).

A napontai 5 krajczárból álló lóápolási díj, a lóápolásra visszatartatik.

A tömeg-átalány minden szabadságolási esetben levonás nélkül jár.

d) a honvédelmi minister által négy hetet meghaladó bármily nemű magánügyekbeni szabadság és pedig nyolcz hétig bezárólag, illetmény-élvezettel; továbbá a *c)* és *d)* pontok szerint engedélyezett minden szabadságnak összesen tizenkét hétre, azaz 84 napra ter-

jedő meghosszabbitása; mely esetben azonban a kilenczedik hét kezdetével, azaz a szabadság 57-ik napjával, a szabadságolt minden illetményei (a tömeg-átalány, a netaláni érem- vagy jelvény-pótdíj és a lóápolási díj kivételével) a kincstár javára esnek.

Ily szabadság-hosszabbitási kérelmek azonban csakis tekintetre méltó esetekben terjeszthetők fel a honvédelmi ministerhez.

Az 1873-ik évi II. t.-cz. értelmében való fizetés nélküli próba-szolgálat vagy gyakorlat czéljából adandó szabadságolások mindennemű illetmények élvezete mellett, legfeljebb hat hó tartamára engedélyezhetők; s az illetmények ily esetekben havonkint előlegesen fizetendők, a hatodik hó utolsó napjával pedig, ha az illető idejekorán be nem vonul, a csendőrkerületi parancsnokság által beszüntetendők, ha az ekként szabadságolt egyén befejezett próba-szolgálat vagy gyakorlat folytán végleges polgári alkalmazást nyer, az eskü letétele napjával a csendőrkerületi parancsnokságnál fogyatékba veendő, ellenben oly altisztek és csendőrök, kik a közszolgálatra igényt nyujtó igazolvánnyal vannak ellátva, ily szolgálati alkalmazásnak ideiglenes elnyerhetése esetén a tényálladék kifejtése mellett, nyilvántartás czéljából illetékes honvédzászlóaljukhoz helyezendők át.

Végre a külföldre való szabadságok, tartamukra való tekintet nélkül.

4. A szabadság igazolatlan túllépése a túllépett időre és az engedélyezve volt szabadság féltartamára járó illetmények elvesztét, s a körülményekhez képest még az illetőnek megfenyitését is maga után vonja.

A szabadság a szabadságoltnak állomáshelyéből való elindulási napjával kezdődik; ha tehát például egy csendőr négyheti szabadságot nyert, az elindulás napjától számitva

a 29-ik napon tartozik az őrs reggeli kihallgatásánál mint bevonult jelentkezni.

5. Családi és egyéb magánügyekben ugyanazon egyénnek két egymásutáni következő évben szabadság rendszerint nem engedhető. Ily szabadság tehát kivételesen csak indokolt sürgősség és az ügy halaszthatlansága esetén, s akkor is csak illetményélvezet nélkül engedhető s ilyféle kérelmek fölött a csendőrkerületi-parancsnokság indokolt fölterjesztése alapján a honvédelmi minister határoz.

A szakasz- és szárnyparancsnokok által a 3. pont szerint 8 napi tartamig engedélyezett szabadságok azonban ekkor nem jönnek tekintetbe.

6. Ha valamely altisztnek vagy csendőrnek huzamosb kórházi gyógykezelése folytán, vagy egyáltalán bármily betegségből való üdülés czéljából a szabadságolás orvosilag ajánltatik, az ide vonatkozó honvéd- vagy katonaorvosi bizonyitvány alapján, a csendőrkerületi-parancsnokság részéről ily czélból való szabadság hat (6) hét tartamáig engedélyezhető.

Hosszabb szabadság adását, valamint üdülés czéljából hat hétre nyert szabadságnak meghosszabbitását a honvédelmi minister engedélyezi és a csendőrkerületi-parancsnokság indokolt javaslata alapján tizenkét (12) hét tartamáig terjesztheti ki, feltéve: hogy a beadványhoz csatolandó honvéd- vagy katonaorvosi bizonyitványban ugy a szabadság szüksége, valamint az illető felgyógyulására való remény ki van fejezve.

Ezen orvosi bizonyitvány csak azon esetben állittathatik ki hatósági orvos által, ha a szabadságolási helyen vagy annak közelében honvéd- vagy katonaorvos nincsen, mely esetben azonban a bizonyitvány a szakasz- vagy szárnyparancsnok állomáshelyén esetleg levő honvéd-

vagy katonaorvos által láttamozandó vagy véleményezendő.

Az ilyképen üdülés czéljából szabadságolt legénység teljes illetménye élvezetében marad és félhavonkint előre azokkal ellátandó.

Ha ily egyén azonban a tizenkettedik hét elteltével is még mindig szolgálatképtelen maradna, felülvizsgálatra állitandó és irányában az ide vonatkozó szabályok szerint járandó el.

7. Ha valamely altiszt vagy csendőr orvosilag gyógyfürdő-használatra hozatik javaslatba, az orvosi bizonyitvánnyal felszerelt ide vonatkozó névjegyzék a honvédelmi ministerhez közvetlenül terjesztendő fel.

Oly gyógyhelyeken, hol katonai kórházak léteznek, az altisztek és csendőrök kórházi ellátásban részesülnek; a hol azonban katonai kórház nincsen, ott meghatározott ártérités mellett a fürdőt használó legénység számára rendszeresitett ellátást nyernek.

A gyógy-, illetve ellátási költségeket az altiszt, vagy csendőr, miután illetményei teljes élvezetében marad, sajátjából tartozik fedezni; s csak azon esetben, ha ezen ellátási költségek az illetőnek a netaláni szolgálati vagy egyéb pótdíj betudásával való összes illetményei összegét meghaladná — számithatók fel — az ide vonatkozó számla csatolása mellett — a csendőrségi javadalmazás terhére.

Ellenben az utazási költségek és pedig úgy az oda-, mint a visszautazás után felmerülők is, a csendőrségi javadalmazás terhére számolandók el.

8. Csendőr-altiszteknek és csendőröknek külföldre szóló szabadság és e czélból útlevél iránti kérelmeik, 20 kr. bélyeg- és kiállitási díjjal, valamint pontos személyleirással ellátva, a honvédelmi ministerhez terjesztendők fel.

Ily kérelmek fölötti határozathozatalnál elvül szol-

gál, hogy a tiszthelyettestől lefelé számitó egyének közül külföldre szóló szabadság csak olyanoknak engedélyeztetik, kik jó minősitvényük folytán maguknak elöljáróik bizalmát megszerezték, minek folytán a csendőrkerületi-parancsnokság ily kérelmek felterjesztésekor utóbbi tekintetben határozottan tartozik nyilatkozni.

Az egyenruhának külföldön való viselésére nézve az 1881-ik évi 17-ik számú Rendeleti-Közlönyben közzétett 1881. évi julius 27 én 3640./eln. szám alatt kelt körrendelet figyelemmel tartandó.

9. Azon esetben, ha magánügyben engedélyezett szabadságon levő altiszt, vagy csendőr megbetegszik, általában a 6-ik pontban foglalt határozmányok mérvadók, — s akkor az illető csendőrkerületi parancsnokságok egymással érintkezésbe lépjenek; de ha a beteg szállitható, orvosi gyógykezelés czéljából a legközelebbi katonai, vagy ennek nagy távolsága esetén, a polgári kórházba átadandó, s ő kórházi ellátásba lépte napjától kezdve, mint a »jelenléti létszámhoz tartozó« tekintetik.

10. Valamely altisztnek vagy csendőrnek bármily oknál fogva 14 napot meghaladó tartamra más csendőr-kerületi parancsnokságba való szabadságolása felől, az illető csendőr-kerületi parancsnokság a szabadság helye és tartama közlése mellett értesitendő, hogy ez a szabadságoltnak idejekorán való bevonulását a legközelebb fekvő csendőrségi őrs által felügyeltethesse és ide vonatkozólag, valamint netán előfordulható egyéb eshetőségek tekintetéből megfelelően intézkedhessék.

A szabadságolt azon csendőrségi őrsnél, melynek körletében szabadságolási helye fekszik, jelentkezni és szabadsági igazolványát láttamozás czéljából az őrsparancsnoknak bemutatni tartozik.

Ha a szabadságolás helye az őrstől távolabb esik,

ezen jelentkezés irásban, posta utján eszközölhető; a postabér költségeit a szabadságolt viseli.

11. A szabadságolási és szabadságolás hosszabbitási kérelmek felől — a H. illetőleg I. minta szerint — beadványok szerkesztendők, melyek esetleg a megkivántató mellékletekkel felszerelendők; bekisérő jelentés a beadványhoz csak az esetben készitendő, hogy ha valami különös események forognának fenn, különben maga a beadvány elégséges.

12. A szakasz- és szárnyparancsnokságok által szabadságolt altisztek és csendőröknek »Szabadság-jegy«, a csendőr-kerületi parancsnokságok, vagy a honvédelmi minister által engedélyezett szabadságot élvezőknek pedig »Szabadsági igazolvány« bélyegmentesen adatik. Az ide vonatkozó minták K. és L. alatt mellékelvék.

13. Huzamosb szabadságra elinduló, vagy onnan bevonuló altisztek és csendőrök egészségi állapotukra nézve orvosilag megvizsgálandók, és az orvosi lelet a szabadsági igazolványra vezetendő.

14. Próbaszolgálatot teljesitők szabadságolása rendszerint meg nem engedhető; a csendőr-kerületi parancsnokság próba-csendőrnek csakis hatóságilag beigazolt sürgős családi ügyekben legfeljebb 14 napi szabadságot engedélyezhet.

Megbetegedett próba-csendőrök kórházban orvosilag gyógykezelendők, s ha a kórjelek gyors felgyógyulásra nem nyujtanak reményt vagy az illetők további szolgálatképességét kétségessé teszik, illetékes csapattestükhöz visszahelyezendők.

15. Magánügyekben stb. való szabadság engedélyezésekor nemcsak a szabadságot kérők, de kiváltképen még a szolgálat érdekei is lelkiismeretesen szem előtt tartandók és a kérésnek csak akkor adható hely, ha az ellen szolgálati akadály nem forog fenn

D) A csendőrség ruházata, fegyverzete és illetékei.

32. §.

A csendőrség egyenruházatát és fegyverzetét, a honvédelmi ministernek a belügyministerrel egyetértőleg teendő javaslatára Ő. cs. és apostoli királyi Felsége állapitja meg.

33. §.

A csendőrség hópénz-, zsold- és egyéb illetéke a C. alatti átnézetben van kitüntetve.

A csendőrségi próbaszolgálatra behivott tisztek, próbaszolgálattételük ideje alatt, a csendőrségi javadalmazás terhére a honvéd gyalogtisztek szabályszerű illetékei élvezetében maradnak, kivévén a csendőri szolgálatokban teendő utazásokat, a mikor a csendőrség számára rendszeresitett pótdíjra van igényök.

Egyébiránt másnemű csendőrségi illetékekben és pótdíjakban nem részesülnek, mert a rendszeresitett csendőrségi teljes illetékek élvezete csakis a végleges áthelyezés megtörténtével áll be.

A próbaszolgálattételre kivezényelt vagy csapatjaikhoz visszahelyezett tisztek és legénység utiköltségei a csendőrségi javadalmazásból fedeztetnek.

A próbaszolgálatot teljesitő csendőr illetékei azonban ugyanazok, mint a valóságos csendőré.

A csendőrségnek különös szolgálatok teljesitése folytán járó tanu- és fogdíjak a D. melléklet szerint állapittatnak meg.

34. §.

A vitézségi érmekre és az ezekkel egybekötött pótdíj élvezetére nézve, a csendőrség részére is ugyanazon szabá-

lyok érvényesek, melyek a magyar kir. honvédség számára fennállanak.

35. §.

Jelvényesen kitüntetett csendőrök részére a magyar kir. csendőrségi jelvény-pótdíj alapból kijáró pótdíjakra nézve külön utasitás létezik (lásd 1885. R. K. 42. számát).

36. §.

A csendőr-legénység számára szolgálati pótdíj rendszeresittetik.

Ezen szolgálati pótdíj a csendőrt a m. kir. csendőrség szolgálatában töltött negyedik év első napjától kezdve illeti meg.

A szolgálati pótdíj, a jogosult rendfokozatának megfelelőleg az E. átnézetben kitüntetett arányban emelkedik.

Különös szolgálattételekre alkalmazott altiszteknek, minők a csendőr-kerületi segédtiszti, hadbirói és számvivői segédmunkásoknak — továbbá minden szárnyparancsnokság számvivő altisztjeinek, ha megérdemlik, ebbeli szolgálattételeik idejére a csendőr-kerületi parancsnokság által, napontai 20 krból álló »iroda-szolgálati-pótdíj« adható.

37. §.

1. Az állomás helyén kivül teljesitett minden oly szolgálat után, mely 24 órán túl terjed, utazási pótdíj jár, és pedig:

A csendőr-kerületi parancsnokoknak és a többi törzstiszteknek, valamint a hiányzó törzstiszteket pótló I. osztályú századosoknak naponta 4 forint; s az utóbbia-

kat is szolgálati utazásuk alkalmával vasutakon az I. osztályú hely illeti meg;

a főtiszteknek, századostól lefelé, naponta 2 frt o. é. és valamennyi részére az 1879. évi XXXVI. törvényczikk határozványai szerinti átvonulási szálláspénz jár.

2. Hasonló esetekben a csendőrségi legénységnek étkezési pótlék jár, és pedig:

a tiszthelyettesnek, őrmesternek és őrsvezetőnek ötven krajczár;

a csendőrnek negyven kr., annyi napi adag szerint számitva, a hány 24 órával számitható teljes napot ama szolgálati működés valóban kitett; pl. 30 óráig tartott szolgálat mint egy nap, 50 óráig tartó mint két nap, 135 óráig tartó mint öt nap, s igy tovább számitandó. (Lásd a 38. §-t.)

3. Ezen illetékekre a törzs- és főtiszteknek, valamint a tiszthelyetteseknek is szolgálati áthelyezések és rendkivüli vezényeltetések esetén szintén van igényük, valamint az őrmestertől lefelé számitandó legénységnek is; áthelyezésekkor azonban csak akkor, ha az áthelyezés az illető csendőr saját hibáján kivül, hivatalból történt.

Csere vagy egyátalában saját kérelem folytán eszközölt áthelyezések után járó költségek a kincstárt semmiképen sem terhelhetik.

Ha valamely, a szárnyállomáson kivül elhelyezett tiszt vagy tiszthelyettes a szárnyparancsnok helyettesitése czéljából, a minősitvényi táblázatok szerkesztéséhez, vagy az illető parancsban tüzetesen kiteendő más okokból hivatik be a törzs- vagy szárnyállomásra, őt utazási pótdíj (étkezési pótlék) és átvonulási szálláspénz illeti.

Hogy ha tiszthelyettesek ideiglenes szakaszparancsnoki minőségben őrsszemlére, bizottságokba és más szolgálati ügyekben utaznak, akkor nekik az alantas tisztek részére megszabott utazási pótdíjra van igényök.

4. Tiszteknek maguk és szolgájuk számára, továbbá a tiszthelyetteseknek, mindennemű szolgálati utazásnál kivétel nélkül, az illetékszerű szállitó eszköz (előfogat, vasut, gőzhajó) jár.

Miután az ezen szállitó eszközökért járó díj a csendőrségi javadalmazás rovására azonnal készpénzben kifizetendő, fenjelzettek megfelelő uti előleggel látandók el.

Postakocsi-bér közönséges szemleutazásoknál nem számitható fel, s a posta egyátalában csakis kivételes és sürgős áthelyezési esetekben és pedig a csendőr-kerületi parancsnokság indokolt engedélye alapján vétethetik igénybe.

Ezen utazási eszközök a csendőrt más szolgálati állomásra való mindennemű áthelyezések vagy vezényeltetések esetén is megilletik, czéliövészethez való behivás esetén azonban csak akkor, ha a távolság 30 kilométert meghalad.

Továbbá a beteg tiszteket és csendőröket, valamely katonai vagy polgári gyógyintézetbe leendő elszállitás czéljából (szabadságolási eseteket kivéve), szintén az emlitett utazási eszközök illetik; végre átalában mindazon czélokra, melyekre nézve a m. kir. honvédség részére is ezen utazási eszközök engedélyezvék, ezek a csendőrséget is ugyanazon mérvben megilletik.

5. A csendőrségi személyek számára szükséges menetlevelek kiállitása és irányitására nézve szabályul szolgál, hogy a törzsnél a menetleveleket a csendőr-kerületi parancsnok állitja ki és a számvevőség irányitja;

a kikülönitett szárny- és szakaszparancsnokok és az őrsök számára szükséges menetlevelek, a vett parancs alapján ezen parancsnokságok által állittatnak ki és az irányitást is ők maguk a náluk meglevő katonai menettérképek alapján eszközlik.

6. Ha a csendőrség segédlete közbiztonság érdekében vétetik igénybe, az ebből felmerülő költségek a csendőrségi javadalmazásból fedezendők, esetleg előlegezendők a mennyiben magánosok által megtéritendők lesznek; ha azonban a csendőrség segédlete más ministeriumok vagy hatóságok rendeleteinek és itéleteinek végrehajtása czéljából vétetik igénybe, az ebből felmerülő költségek a csendőrségi javadalmazásból csakis előlegképen fedezendők. Az előlegképen kiadott ilyetén költségekre és általában minden pénzelőlegekre nézve, melyek a csendőrségi javadalmazásból más alapok részére kiadatnak, a visszatérités eszközlése végett minden év végén a belügyministeriumhoz a csendőr-kerületi parancsnok által szabályszerű kimutatás terjesztendő.

7. A birósági fegyenczek kisérése után felmerülő költségeket s az ezekből a csendőrségi kiséret részére járó és az őrmester számára kivételesen napontai egy forintban, őrsvezető és csendőr számára pedig napontai hetven krajczárban megállapitott kiséreti illetéket, valamint a csendőrök oda- és visszautazási és pedig: előfogati, vasuti stb. költségeit is az igazságügyi alap viseli, s az illető királyi ügyészségek és törvényszékek a csendőrségi kiséretet a szükséges kiséreti levéllel és pénzelőleggel — számadási kötelezettség mellett — tartoznak ellátni.

Az igazságügyi tárcza terhére felmerülő ily előlegösszegek megtéritése végett a számlák közvetlenül azon királyi ügyészségnek, illetve járásbiróságnak küldendők meg, a melyhez az illető foglyok tényleg kisértettek.

8. A hadsereg katonai állományához tartozó személyek kisérése folytán felmerülő költségeket a cs. és kir. közös hadügyminister, a honvédekért a honvédelmi minister viseli; ha csendőrségi személyek katonai, illetőleg honvédségi személyek által kisértetnek, az ily költségek a csendőrségi javadalmazás által viseltetnek.

38. §.

Az étkezési pótlékok ezeknél fogva a csendőrt következő esetekben illetik meg, u. m.:

a) járőri és

b) mindennemű őrkiséreti szolgálatkor, kivéve ha birósági fegyenczek kisértetnek (l. 37. §. 7. p.).

c) segélyző szolgálatok alkalmával, a nyujtott segély nemétől eltekintve;

d) vádlottaknak a biróság elé vezetésekor;

e) országos vásárok és búcsúk felügyelésekor;

f) ha az esetleg megzavart közrend és biztonság helyreállitása czéljából csendőrség összpontosittatik és pedig addig, a mig a legénységnek csendőrségi közétkezésben való részvétele válik lehetségessé;

g) ha a legénység czéllövészetre összpontosittatik;

h) beteg csendőrnek gyógyintézetbe szállitásakor és pedig, ugy a beteg, mint az ezt netalán kisérő csendőr részére;

i) a felülvizsgálat vagy végkielégités czéljából beszólitott legénység részére;

j) altiszti tanfolyamba avagy vizsgálattételre bevonuláskor;

k) a szakasz-, szárny- vagy törzsállomásra egyébként előforduló behiváskor, ha ezek szolgálati ügyben, nem pedig önokozta vizsgálat vagy büntetés miatt történnek;

l) valamely őrs időleges erősbitése czéljából történő szolgálat teljesitésekor és őrsparancsnok ideiglenes helyettesitése végett lett vezényeltetéskor.

A *g*-től *l*-ig körülirt esetekben azonban az étkezési pótlék csakis azon napokra jár, melyeket az illető egyén utban töltött, még pedig csak azon esetben, ha a kiindulási és végállomás közötti út megtétele, azaz a rendes utazás 24 óránál tovább tart.

39. §.

1. Csendőr-tiszteknek katonai gyógyintézetekbe való felvételére nézve, a magyar királyi honvédség tisztjeit illetőleg fennálló szabályok mérvadók, a csendőr-legénységre nézve pedig a következő határozmányok irányadók.

a) A beteg csendőrök — a hol ez lehetséges — szintén katonai kórházakban és katonai tébolydákban (ez utóbbi esetben az ide vonatkozólag fennálló különös szabályok figyelemmel tartása mellett), különben állami vagy magán-kórodákban ápolandók; s az ekként felmerülő ellátási, ápolási és netaláni szállitási költségek a csendőrségi javadalmazásból fizettetnek, mig ellenben zsoldjuk és esetleg szolgálati pótdíjuk a csendőrségi élelmezési alap javára esik; ha azonban a csendőrség legénységi állományába tartozó nősült egyén valamely katonai, állami vagy magán kórházba vagy tébolydába adandó át, akkor családjának — ezen körülmény tartamára — naponta negyven krajczár fentartási díj fizetendő ki és a csendőrségi élelmezési alap rovására számitandó fel; ha azonban az őrült férj (vagy atya) elhaláloznék, akkor a hátragyott családra nézve az 1881-ik évi LXXI-ik t.-cz. 7. §. szerint kell eljárni.

Különben az elmebeteg katonák és katonai özvegyek s árváknak tébolydákban való elhelyezésére vonatkozó, a honvédség számára 1879. évi november hó 12-én $\frac{42,696}{\text{I.}}$ szám alatt (Rendeleti Közlöny $\frac{35.\text{ szám}}{\text{ex }1879.}$) és 1885. évi április hó 27-én $\frac{18,721}{\text{VII.}}$ szám alatt (Rendeleti Közlöny $\frac{16.\text{ szám}}{\text{ex }1885.}$) kiadott rendeletek részletei a csendőrségi egyének, esetleg azok özvegyei és árváira is mérvadók.

b) Azon megbetegedett legénységi egyén, kinek kórházba valószállitása életveszélylyel járhat, az őrsön gyógykezeltetik és teljes illetékeinek élvezetében marad, míg a felmerült orvosi díjak az erre nézve fennálló szabályok szerint, vala-

mint a gyógyszerek ára is — a belügyminister engedélyének előleges kikérése mellett a csendőrségi javadalmazás terhére felszámittatnak.

c) Ha valamely altiszt vagy csendőr a közbiztonsági szolgálat teljesitése alkalmával önhibáján kivül szenvedett sebesülés vagy testi sérülés következtében kerül gyógyintézetbe, akkor illetményes zsoldja és netaláni szolgálati pótdíja részére a gyógykezelés tartama alatt is felszámitandó, mely illetékek fele neki fizetendő ki, másik fele pedig a tömeg részlete javára lesz bevételezendő; de ily esetben az első izben való felszámitási tételhez mindenkor egy, a tényállást tanusitó jegyzőkönyv lesz melléklendő, mely a szakaszparancsnok által vétetik fel és melyre a felszámitási engedély, ha az a csendőrkerületi parancsok által megadatik, ez által rávezetendő.

Ha azonban az ily sérülés következtében kórházban gyógykezelt csendőrségi egyén nős, akkor összes illetékei felszámitandók és családjának csonkitatlanul kifizetendők.

2. A zsold és esetleges szolgálati pótdíj az összes csendőrségi legénységnek minden tiz napra előre azaz minden hó 1-ső, 11-ik és 21-ik napján fizetendő ki, a mi által az élelmi czikkek nagyobb készletben való beszerezhetése válik lehetségessé.

3. A hadtörvényszéki vizsgálat alatt vagy büntetési fogságban levő csendőrök rabilletéke — tiszthelyettestől lefelé — egyaránt napontai három krajczár zsoldból és egy kenyér, egy közétkezési s egy anyag-szolgálmányi adag-illeték időszakonként megállapitandó váltság díjában áll, mig ellenben zsoldja és esetleges szolgálati pótdíja az élelmezési alap javára esik.

Ha azonban hadtörvényszékileg rövid időre elitélt ily legénység bármily okból négy hetet meg nem haladó büntetését kivételesen csendőrségi fogdában tölti ki, ennek

— rendfokozati különbség — nélkül naponta 43 kr. jár, a zsold ezen felüli része pedig az élelmezési javadalmazás javára bevételezendő.

»Nem bűnös«-nek nyilvánitás és megszüntetési határozat hozatala esetében, az illetőnek fogsága alatt visszatartott illetékei fele egyéni tömegébe számolandó át, a másik fele pedig neki kifizetendő.

A katonai- vagy honvéd-kincstár részéről csendőrök számára netalán kifizetett illetékek vagy egyéb költségek, melyek a hadbirói eljárás folyama alatt felmerültek, a csendőrségi javadalmazásból téritendők meg.

A legénységi állományba tartozó és saját fogdában fegyelmileg fenyitettek részére rendfokozati különbség nélkül naponta 43 krajczár jár; a zsold ezen felüli része a közétkezés, a szolgálati pótdíj pedig a csendőrségi alap javára esik.

4. Ha nős altiszt vagy csendőr kerül hadtörvényszéki vizsgálat alá vagy fegyelmileg oly fogságbüntetéssel fenyittettik, melynek végrehajtásával egyszersmind a rabilletékre való szoritás is van egybekötve, akkor a nős vizsgálati fogoly családja az élelmezési alapból, a fegyelmi fenyités alatt álló fogoly családja pedig a zsoldja megmaradt részéből napontai negyven krajczárnyi élelmezési járandóságban részesitendő.

Ezen élelmezési járandóság kifizetése azon nős foglyok családjaira nézve, kik a csendőrségből büntetésképen távolittatnak el, az itélet kihirdetése vagy, ha eltávolitásuk fegyelmi uton történik, fogyatékba vételük napjával beszüntettetik.

Ha nős altiszt vagy csendőr három napot meghaladó időre állomás-helyéről olyképen vezényeltetik el, hogy nejét vagy az özvegy családját visszahagyni köteles, akkor nejének, illetve családjának az élvezett szálláson ki-

vül, ha a férjnek vagy apának ezen vezényeltetés alkalmával a rendszeres étkezési pótlékra nincsen igénye, naponta negyven krajczárból álló élelmezési járandóságra van igénye.

40. §.

Minden újonnan belépő csendőr számára ruházata kiállitása czéljából, az első tömegbetét az államkincstár részéről adatik, s a további beszerzések, valamint meglevő ruházata fentartására a csendőri évi átalányt kap.

Ezen összegek mérve, az anyagok árához képest, a belügyminister által időnkint határoztatik meg.

Fegyverrel, szerelékkel és lőszerrel a csendőr, a lovas ezen felül még lóval is, az állam részéről láttatik el.

41. §.

A csendőr-tisztek, altisztek, csendőrök, valamint a számvivői polgári irnokok és irodaszolgák és a mondottak özvegyei és árvái nyugdíjképesek és reájuk nézve az 1881-ik évi LXXI-ik, illetve az 1885-ik évi XI-ik törvényczikk határozványai szerint járandó el.

E) Különös határozványok.

42. §.

A csendőr-kerületi parancsnokok, törzs- és főtisztek nősülési engedélyezésére nézve, a honvéd törzs- és főtisztekre vonatkozó szabályok alkalmazandók.

43. §.

A csendőr-altisztek és csendőrökre nézve csak egyféle nősülési módozat (az első módozat) létezik, s a nősök száma ugyanazon csendőrkerületi-parancsnokságban a legénységi állomány 10%-át meg nem haladhatja.

A nősülési engedély iránti kérvény következő mellékletekkel szerelendő fel:

a) a házasulandók keresztleveleivel, születési bizonyitványaival;

b) ha a házasulandó kiskorú, az atya, gyám (gondnok), gyámhatóság (családi tanács elnöke) által, a házasságba való beleegyezésről a polgári törvények szerint kiállitott, kimutatásával;

c) ha a házasulandó felek egyike már előbb törvényes házasságban élt, az ezen házasság megszüntét igazoló okmánynyal (halotti bizonyitványnyal stb.);

d) az ara erkölcsi bizonyitványával, mely egyszersmind annak hajadoni vagy özvegyi állapotára vonatkozó bizonylatát is magában foglalja;

e) az ara vagyonáról vagy hozományáról szóló kimutatással, esetleg annak bizonyitása a község részéről, hogy az ara a házasság anyagi viszonyainak javitásához keresetével is hozzájárulni képes.

A kérvény szolgálati uton nyujtandó be, és az engedélyt rendszerint a csendőr-kerületi parancsnok adja meg irásban, tekintettel arra, hogy a nősülő jól minősitett, rendezett viszonyok közt él és a házasság által anyagi viszonyai javulnak, vagy hogy a nősülőnek tettleges állományban való megtartása a szolgálat érdekében van; ha azonban azon csendőr-kerületi parancsnokságban a nősök száma már be volna töltve és különben is kivételt érdemlő esetekben, az engedélyt a csendőr-kerületi parancsnokság véleményes felterjesztése alapján a honvédelmi minister adja

meg, mindenkor azonban csakis annak határozott felemlitése mellett, hogy ha a házasság ellen törvényes vagy egyházi akadály fenn nem forog.

Gyermekkel biró özvegy csendőr-legénység a nősökkel egyenjogunak tekintendők, és mindazon kedvezményben részesül, melyek a nősök részére ezen utasitásban meg vannak állapitva.

44. §.

Csendőröknek a védtörvény (1868. évi XL. t.-cz.) 38. §-ában jelzett polgári szolgálatokba való átlépésére nézve az 1873:II. t.-cz. alkalmazandó.

45. §.

A csendőrség elhelyezésére nézve az F alatt csatolt szabályok mérvadók.

A létszámon felül vezetett csendőr törzs- és főtisztek azonban természetbeni lakást nem követelhetnek, elszállásolási igényeikre nézve tehát az 1879. évi XXXVI. t.-cz. és magyar királyi honvédség illeték-szabályzatának idevágó határozványai alkalmazandók.

46. §.

A szolgálati lovak eltartása és ápolására nézve a honvédség szolgálati- és illetékszabályzatainak idevonatkozó határozványai a magy. kir. csendőrségre nézve is mérvadók.

Azon szárny- és szakasz-parancsnokok, kiknek alosztályai kizárólag vagy részben lovasitott csendőrökből állanak, mindamellett mégis lovasitatlanul maradnak, sem szolgálati lóra, sem lótápadagra igénynyel nem birnak.

A lovasitott csendőrök a közbiztonsági szolgálatot gyalog is tartoznak teljesiteni.

47. §.

Azon lovas csendőr, ki szolgálati lovát 5 éven át megszakitás nélkül lovagolja, jó és teljesen szolgálatképes állapotban bemutatja, 5 db. (10 frankos), ugyanazon ló után továbbá évenkint 1 db. (10 frankos) arany jutalomban részesül.

A ló szolgálati képességét és jó állapotban lételét a csendőr-kerületi parancsnok vagy helyettese állapitja meg.

A) melléklet.

1881. évi III. Törvényczikk

a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

(Szentesitést nyert 1881. évi február hó 14-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1881. évi február hó 15-én.)

Mi Első Ferencz József

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű főrendei és képviselői közös egyetértéssel a következő törvényczikket terjesztették szentesités végett Felségünk elé:

1. §.

A közbiztonsági szolgálat ellátására katonailag szervezett magyar királyi csendőrség állittatik fel.

2. §.

Magyarország területe, Budapest főváros kivételével, hat csendőr-kerületre osztatik, ugyanannyi csendőr-parancsnoksággal és pedig:

I. kerület.

Parancsnoksági székhely: Kolozsvár, négy szárny-parancsnoksággal; ehhez tartoznak következő megyék: Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely megyék, Kolozsvár és Marosvásárhely városok.

II. kerület.

Parancsnoksági székhely: Szeged, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak a következő megyék: Bács-Bodrog, Csanád, Csongrád, Krassó-Szörény, Temes és Torontál megyék, Baja, Hódmezővásárhely, Pancsova, Szabadka, Szeged, Temesvár, Ujvidék, Versecz és Zombor városok.

III. kerület.

Parancsnoksági székhely: Budapest, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Arad, Békés, Bihar, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Szilágy megyék, Arad, Debreczen, Kecskemét és Nagyvárad városok.

IV. kerület.

Parancsnoksági székhely: Kassa, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Abauj, Borsod, Heves, Sáros, Szepes, Torna, Bereg, Máramaros, Szabolcs, Szathmár, Zemplén, Ung és Ugocsa megyék, Kassa és Szatmárnémeti városok.

V. kerület.

Parancsnoksági székhely: Pozsony, két szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Pozsony, Komárom, Nyitra, Turócz, Árva, Trencsén, Zólyom, Bars, Gömör, Liptó, Nógrád, Hont és Esztergom megyék, Komárom, Pozsony, Selmecz és Bélabánya városok.

VI. kerület.

Parancsnoksági székhely: Székesfehérvár, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Fehér, Győr, Veszprém, Sopron, Moson, Vas, Zala, Baranya, Tolna és Somogy megyék, Győr, Pécs, Sopron és Székesfehérvár városok.

A belügyminister egyuttal felhatalmaztatik, hogy a mennyiben azt a szolgálat érdeke vagy a csendőri kerületek és a honvéd-kerületek ugyanazonossága fentartásának szempontja szükségessé tenné, egyes törvényhatóságokat egyik kerületből a másikba áthelyezhessen.

3. §.

Az iránt, hogy a közbiztonsági teendők ezen törvény folytán a törvényhatósági joggal felruházott városokban miként legyenek teljesitendők, tekintette ugy a bel-, mint a külterületre, valamint ezen szolgálat költségeire is, az 1881. év folyamán a belügyminister törvényjavaslatot fog beterjeszteni.

4. §.

Az I. kerületben a csendőrség már szervezve lévén, annak fentartása mellett, az ország többi részén a szervezés nem egyszerre, de a körülményekhez képest eszközlendő, ugy azonban, hogy az a II. kerületben 1882. évi január hó 1-jére teljesen keresztülvive legyen. A csendőrség költségei a belügyminister költségvetésébe vétetnek fel.

Az iránt, hogy a hátralevő négy kerületben mily sorrendben, s mikor szerveztessék a csendőrség, a törvényhozás a belügyministeri költségvetés megállapitása alkalmával határoz.

5. §.

A mely megyékben a csendőrség intézménye tettleg életbe lép, azoknak költségvetéséből a közbiztonsági közegekre eddig felvett költségek ugyanazon naptól kezdve kihagyandók.

6. §.

A csendőrség első szervezésénél a jelenlegi közbiztonsági közegek lehetőleg alkalmaztatnak.

A fenmaradó hiány pótlása, valamint a csendőrségnek jövendőben kiegészitése, az 1881. évi II. törvényczikkben meghatározott módon történik.

7. §.

A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a mennyiben az eddig élethossziglan kinevezett közegek egy része nem alkalmaztatnék, azoknak végkielégitéséről gondoskodjék, s az e czímen felmerülő költségeket a II. kerületet illetőleg az 1881. év folyamában, a többieket illetőleg pedig akkor, mikor azokban a csendőrség életbeléptetését czélozza, terjeszsze elő.

8. §.

A csendőrségi tisztek és összes csendőrök személyi, előléptetési és fegyelmi ügyekben a honvédelmi minister alá helyeztetvén, az összes személyi ügyek a honvédelmi ministeriumban kezeltetnek, s a csendőrség által elkövetett fegyelmi és bűnügyekben kizárólag a magyar királyi honvédbiróságok illetékesek; a közigazgatási és rendőri szolgálati viszony tekintetében a csendőrség a belügyminister hatósága alatt áll.

9. §.

A csendőrségi tisztek kinevezése iránt Ő császári és Apostoli királyi Felségéhez az előterjesztés a honvédelmi minister által, a belügyminister beleegyezésével fog tétetni.

A csendőrség szervezetei és szolgálati utasitása a bel- és honvédelmi ministerek által állapittatik meg és adatik ki.

Ugyanazon uton állapittatik meg a csendőrség öltözete és fegyverzete is.

10. §.

Csendőrségi tisztek, altisztek és csendőrök nyugdíjképesek, a nyugdíjszabályzat a honvédelmi minister által a törvényhozásnak megállapitás végett előterjesztendő.

11. §.

A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a csendőrségnek a II. kerületben a megszabott időben (4. §.) felállithatása czéljából az első kiképzésre, a berendezésre és a felszerelésre szükséges költségeket utólagos elszámolás mellett fedezhesse.

12. §.

Ezen törvény végrehajtásával a bel- és honvédelmi ministerek bizatnak meg.

Mi e törvényczikket s mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenkint helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helybenhagyjuk, megerősitjük és szentesitjük, s mind Magunk megtartjuk, mind más Hiveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszáznyolczvanegyedik évi február hó tizennegyedikén.

Ferencz József, s. k.

(P. H.) **Tisza Kálmán, s. k.**

A) melléklethez.

1881. évi II. Törvényczikk

a csendőrségi legénység állományának kiegészitéséről.

(Szentesitést nyert 1881. évi február hó 14-én. Kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1881. évi február hó 15-én.)

Mi Első Ferencz József

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű főrendei és képviselői közös egyetértéssel a következő törvényczikket terjesztették szentesités végett Felségünk elé:

1. §.

A csendőrségi legénység állománya kiegészittetik:

a) a hadseregben (hadi tengerészetben) vagy a honvédségben szolgált olyan altisztekből, a kik az 1868-ik évi XL. törvényczikk 38. §-ának, illetőleg az 1873-ik évi II. törvényczikknek alapján igénynyel birnak a közszolgálatban való alkalmazásra;

b) olyan önkéntesekből, kik hadkötelezettségüknek már teljesen eleget tettek;

c) a hadsereg kötelékébe tartozó, s huzamos időre szabadságolt és önkéntesen belépő egyénekből, kik már a sorhadi kötelezettségnek utolsó félévében állanak;

d) a hadseregnek önkéntesen belépő tartalékosaiból és póttartalékosaiból;

e) az önkéntesen belépő honvédekből.

Mozgósitás esetében azonban a *c) d)* és *e)* pontok alatt elősorolt egyéneknek a csendőrségbe való önkéntes beléphetése nem engedtetik meg.

2. §.

A hadseregből vagy a honvédségből a csendőrségbe önkéntesen belépett egyének szolgálati kötelezettsége három évre terjed.

Azok azonban, a kik ezen három éven túl is kivánnak a csendőrségben szolgálni, önkéntesen és évről évre tovább is folytathatják ottani szolgálatukat.

3. §.

Azoknak, kik a hadseregből vagy a honvédségből lépnek be a csendőrségbe és abban négy évig szolgálnak, összes szolgálati idejökből, a honvédségnél töltendő két utolsó év elengedtetik. Az ilyenek tehát két évvel előbb bocsáttatnak el véglegesen a hadi kötelékből.

4. §.

A hadseregből, illetőleg annak póttartalékából és a honvédségből önként belépett csendőrök a csendőrségnél teljesitendő szolgálatuk idejére nézve a csendőrség állományába véglegesen áthelyezetteknek tekintendők; és igy az időnkinti fegyvergyakorlatok és ellenőrzési szemlék s általában a tényleges szolgálatra való behivás alól fel vannak mentve és mozgósitás esetében is a csendőrségnél hagyatnak meg.

5. §.

Ezen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

Mi e törvényczikket s mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenkint helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helybenhagyjuk, megerősitjük és szentesitjük, s mind Magunk megtartjuk, mind más Hiveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszáznyolczvanegyedik évi február hó tizennegyedikén.

Ferencz József, s. k.

(P. H.) **Tisza Kálmán**, s. k.

B) melléklet.

Eskü-minta

a magyar királyi csendőrtisztek és csendőrök számára.

Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Felséges fejedelmünk és urunk Első Ferencz József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya, s hazánk szentesitett törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint magyar királyi csendőr (csendőrtiszt) a közrend-, csend- és biztonsági szolgálatban az idevonatkozó utasitások szerint és mint katona, a hadi törvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesitem; minden körülmények között csakis a szolgálat, ő Felsége és az állam javát mozditom elő, a törvényeknek, előljáróim és fölebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot hiven megőrzöm.

Isten engem ugy segéljen. Ámen.

Kelt . . . . . .

N. N. s. k.,
csendőr stb. (csendőr-hadnagy).

Hogy a fennebbi eskü jelenlétünkben a mai napon letétetett, bizonyitjuk.

Kelt . . . . . .

N. N. s. k.;
(csendőr-őrnagy.)

N. N. s. k.,
(csendőrtiszt.)

C) melléklet.

Át-

a magyar kir. csendőrségi törzs- és főtisztek, hadbirák és számitó altisztek, csendőrök, valamint

Rendfokozat		Hópénzilleték és fentartási járulék		Zsold naponként		Zsold évenként		Szolgálati pótdij		Tiszti szolgaváltságdij		Lakbérváltság		Lótáp	Ruhaátalány	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	adag	frt	kr
A törzsnél	ezredes	a m. kir. honvédség hasonrendfokozatú tisztjei számára meghatározott mérvben		.	.	.	.	600	.	160	60	52[illegible]	.	2	.	.
	alezredes			.	.	.	.	600	.	160	60	525	.	2	.	.
	őrnagy			.	.	.	.	600	.	160	60	525	.	2	.	.
	százados mint csendőrker.-parancsn.-helyettes			.	.	.	.	600	.	160	60	315	.	2	.	.
	főhadnagy vagy hadnagy mint parancsn. segédtiszt			.	.	.	.	240	.	160	60	210	.	1	.	.
	I. vagy II. oszt. százados hadbiró és számvivő			.	.	.	.	180	.	160	60	315	.	.	.	.
	főhadnagy vagy hadnagy hadbiró és számvivő			.	.	.	.	180	.	160	60	210	.	.	.	.
	irnok	500	.	.	.	.	.	.	.	.	.	120	.	.	.	.
	I. oszt. irodaszolga	400	.	.	.	.	.	.	.	.	.	60	.	.	30	.
	II. » »	350	.	.	.	.	.	.	.	.	.	63	.	.	30	.
	III. » »	300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	63	.	.	30	.
A számyaknál	I. oszt. százados	a m. k. honvédség hasonrendfokozatú tisztjei mérvében		.	.	.	.	300	.	160	60	.	.	.	.	.
	II. » »			.	.	.	.	300	.	160	60	.	.	.	.	.
	főhadnagy			.	.	.	.	240	.	160	60	.	.	.	.	.
	hadnagy			.	.	.	.	240	.	160	60	.	.	.	.	.
	hadapród-tiszthelyettes	.	.	1	47	536	55	96	.	.	.	.	.	.	*	.
	őrmester	.	.	1	47	536	55	E) melléklet szerint		.	.	.	.	.	*	.
	őrsvezető	.	.	1	20	438	.			.	.	.	.	.	*	.
	csendőr	.	.	—	93	339	45			.	.	.	.	.	*	.

nézet

számvivők, továbbá a tiszthelyettes, illetőleg őrmestertől lefelé irnokok és irodaszolgák illetékeire nézve.

Megjegyzés
Minden parancsnokság számára iroda és irodaszer-átalány engedélyeztetik. A tiszthelyettes, illetőleg őrmestertől lefelé számitó legénység laktanyákba helyeztetik el. Az irnok a számvevőségi iroda részére és pedig csak oly csendőr-kerületi parancsnokságok számára rendszeresittetik, melyeknek állománya 50 embert meghaladt; az irnok a csendőr-kerületi parancsnok felterjesztése folytán, a belügyminister által neveztetik ki. Ezen állásra oly csendőr-altisztek birnak előnynyel, a kik törvényszerű védkötelezettségüknek eleget tettek, vagy hadi szolgálatra többé nem alkalmasak, vagy pedig nyugdíjazvák. Az irodaszolgák: a 10. szolgálati év betöltéseig a III. osztályba, a 11-ik szolgálati évtől a 2 -ig bezárólag II-ig osztályba, a 25-ik » év betöltése után pedig az I. osztályba soroltatnak. Ezeknek kinevezése, valamint magasabb illeték-osztályba előmozditása, a csendőr-kerületi parancsnok felterjesztése folytán, a belügyminister által intéztetik. Csendőr-altisztek és csendőrök, ha a fennebb emlitett feltételeknek megfelelnek, előnyben részesülnek. Ha valamely tiszthelyettes a csendőrségnél töltött 9-ik szolgálati év után még mindig ezen rendfokozatban volna, ő a 10-ik szolgálati év megkezdésekor az E) átnézet szerinti és részére a 10-ik szolgálati évvel előnyösbnek mutatkozó, szolgálati pótdíj élvezetébe lép. *Ezen személyek ruha-átalánya időszakonkint állapittatik meg. A magyar kir. I. számú csendőr-kerületi parancsnokságnak a bukovinai és romániai, a III-ik csendőr-kerületnek a havasokon, valamint Dunán túl levő némely őrsein és a IV-ik csendőr-kerületnek a galicziai határ mentén elhelyezett határőrsein a legénység fejenkint napontai két krban megállapitott csizmakoptatási átalányt élvez. A lakbér-váltság minden rendfokozatbeli csendőr-kerületi parancsnok részére egyaránt 525 frttal van megszabva. Ha azonban valamely alezredes vagy őrnagy nem mint csendőr-kerületi parancsnok, hanem mint kerületi parancsnok-helyettes van alkalmazva, csakis 420 frtnyi lakbér-váltságot élvez.

D) melléklet.

Szabályzat

a csendőrt megillető fogdíjak, tanuilletmények és kiséreti díjak felszámitása és kiszolgáltatása tárgyában.

I. Fogdíjak.

A) Katonai- vagy honvédszökevények elfogása után.

A katonai- vagy honvéd-szökevények elfogása után járó fogdíjak, valamint az életmentési díjak iránti határozványok a magyar királyi honvédség számára kiadott illetékszabályzat 99—103. §-aiban foglaltatnak.

B) Polgári állású egyének elfogása után.

A polgári állású egyének elfogása után, az alább felsorolt feltételek mellett, a következő összegű fogdíjak járnak:

1 évnél csekélyebb tartamú fogság- vagy börtönbüntetésre itélt egyén után — és pedig a bűntett miatt elitélteknél tekintet nélkül a megszabott fogságidőre — a vétség és súlyos rendőri kihágások miatt elitélteknél azonban csak akkor, ha a fogságbüntetés hat havi időtartamnál kevesebbre nem szabatott ki	4	forint,
1 évtől 3 évig tartó fogság- vagy börtönbüntetésre itélt egyén után	8	»
3 éven felül 10 évig terjedő börtönbüntetésre itélt egyén után	16	»

10 éven felül 15 évig terjedő börtönbüntetésre itélt egyén után . . . . . 25 forint

15 éven felül terjedő börtönbüntetésre itélt egyén után . . . . . 30 »

Halálos itélet kimondása esetén, még azon esetben is, ha a halálos büntetés kegyelem utján elengedtetett vagy börtönbüntetésre változtattatott át . . . . . 60 forint.

A fogdíjak a kihirdetett itélet jogérvényre emelkedése után fizettetnek ki.

Ezen fogdíjak azonban csak azon esetben illetik meg a csendőrt, ha az elfogás:

a) külön parancs vagy hivatalos felhivás nélkül, az illető csendőr buzgalma folytán, — vagy

b) elfogási parancs alapján, de a parancs vételétől számitva 24 óra lefolyása alatt történt.

Kivételt képez ez utóbbi eset alól azon körülmény, hogy ha a feljelentésben a tettes személyére vagy tartózkodására vonatkozó adatok hiányosak s ennélfogva a nyomozó csendőrnek ezen hiányos adatok kiegészitésére több időre van szüksége, ugy hogy e miatt a tettes elfogása 24 órán belül a legnagyobb buzgalom mellett sem foganatositható s az elfogás csakis a csendőr buzgalmának, körültekintő s ügyes eljárásának tulajdonitható; ezen kivételes esetekben akkor is megilleti a csendőrt a fogdíj, ha az elfogás 24 óra eltelte után történt.

A már elitélt és börtönök- vagy fegyintézetekből megszökött egyének elfogásáért a csendőrt a fogdíj a fentebbi feltételek mellett szintén megilleti; az ily egyének elfogásáért járó fogdíj azonban azon évek számához képest állapittatik meg, melyeket az illetőknek még fogságban kell tölteniök.

A vizsgálati fogságból megszökött fogoly letartóztatásáért a fogdíj az itélet mérvéhez képest és a fentebbi feltételek alatt szintén kifizetendő és pedig oly egyének után, a kik a csendőr által ismételten fogattak el, ugy az első, mint a második elfogásért külön.

Nem illeti a csendőrt a fogdíj azon esetben:

1. ha törvényesen megszabott büntetés az illető törvényszék által pénzbirságra változtattatott át s ennek folytán a jogérvényes itélet is pénzbirságra, illetőleg pénzbeli büntetésre szól;

2. ha a törvényszegőnek elfogatása más természetű bűntettet vagy vétséget kizárva, csakis a csendőrségnek szóbeli vagy tettleges megsértése következtében történt, s végül:

3. ha a csendőr által elfogott egyén valósággal elitéltetett ugyan, letartóztatása azonban törvényszerűleg indokoltnak nem találtatott.

II. Tanú-illetmények.

A) Csendőrségi személyeknek polgári fenyitő bíróságokhoz tanúképen való megidézése alkalmával.

1. Tisztek illetménye.

A csendőrségi csapattiszteket, ha állomáshelyükön kivül valamely fenyitő bírósághoz mint tanúk megidéztetnek, az 1879. évi XXXVI. t.-cz. határozmányai szerinti átvonulási szálláspénz, továbbá előfogat-, esetleg postai, vasuti vagy gőzhajói költségek megtérítése s az állomáshelyükön kivül töltött napokra az igazságügyi alap terhére rendfokozatukhoz mért napidíjak illetik meg.

A csendőrség többi havidíjas személyeire (hadbirák, számvivők, irnokok és hivatalszolgákra) nézve ily esetekben a polgári állású tanukra vonatkozólag fennálló szabályok mérvadók.

2. Legénység igénye és járandósága.

a) Midőn az utazás sem vasuton, sem gőzhajón nem eszközölhető.

A csendőrségi legénységnek,—hadapród-tiszthelyettestől lefelé számitva — ha valamely birósághoz mint tanú idéztetik meg s a bíróság székhelye az ő állomáshelyéhez $7^1/_2$ kilométernyinél azaz két óra járásnyinál távolabbra esik, minden menet és jövet órányi utjáért 26 krajczár, és ha a tanúként megidézett csendőr a birói tárgyalás hosszabb tartama vagy pedig azon helység távolsága miatt, a melyben kihallgattatott, ugyanazon napon állomáshelyére vissza nem térhet, illetve vissza nem érkezhet, az ott tartózkodása tartamára, vagyis minden további 24 órára a m. kir. csendőrség számára kiadott szervezeti utasitás 37. §-ában rendfokozatához képest étkezési pótlék jár.

b) Midőn az illető bíróság és a tanú lakhelye között vasuti vagy gőzhajó-közlekedés áll rendelkezésre.

Ha a bíróság székhelye és a tanúként megidézett csendőr állomáshelye között vasuti vagy gőzhajó-közlekedés létezik, az *a)* alatt megszabott 26 krnyi utiköltség a csendőrt nem illeti meg, ellenben a vasuton vagy gőzhajón oda és vissza tett utazásából felmerült s a katonai díjszabás szerint tényleg fizetett szállitási költség részére megtéritendő, és tekintettel az ily közlekedési eszközök használásakor felmerülő drágább élelmezés költségére, a csendőrnek

ez esetben a fentebbi szállitási költségen felül még az *a)* bekezdés végén felsorolt határozmányok elveihez képest, a szabályszerű étkezési pótlék helyett kivételesen utazási pótdíj és pedig a hadapród-tiszthelyettesnek naponta 1 forint 50 krajczár, az őrmesternek 1 forint, az őrsvezető és csendőrnek pedig 70 krajczár jár.

c) Midőn a tanú csak részben utazhat vasuton vagy gőzhajón.

Minthogy oly esetek is merülhetnek fel, hogy a tanú és a megkereső bíróság állomása között létező út csak részben tehető meg vasuton vagy gőzhajón, annak hátralevő része pedig gyalog avagy a tanú által bérelt fuvaron teendő meg, ha ő a vasuti vagy gőzhajó-közlekedést még a délelőtti órában hagyja el, csupán a vasuti vagy gőzhajóköltség téritendő meg, ha ez azonban csak a délutáni órákban történhetik, akkor részére az utiköltségen kivül a *b)* bekezdésben kivételesen kimért utazási pótdíj is kiszolgáltatandó; az utazás hátralevő részére azonban mindkét esetben az *a)* bekezdésben megállapitott minden óra után számitandó 26 krajczár utiköltség jár.

Ily természetű utazások mindig lehetőleg a legrövidebb útirányban eszközlendők és a távolság meghatározására nézve a katonai menettérkép s azon esetben, ha abban a távolság kitüntetve nem lenne, a szokásos hivatalos kimutatás mérvadó.

d) Az igényjogosultságra vonatkozó általános határozványok.

A tanúilletmény különbség nélkül kiszolgáltatandó, akár a végtárgyalás avagy a vizsgálat folyama alatt hallgattatott ki a tanú, akár bűntény, vétség vagy kihágás forog kérdésben.

3. A kiszolgáltatás módja.

A csendőr-szárnyparancsnokság, mihelyt valamely csendőrnek tanuzás czéljából való kirendelése végett megkerestetik, az illetőt az utbainditási rendelettel egyidejűleg az utazás távolsága és előreláthatólag az állomáshelyen kivül töltendő napok számához mérten megfelelő utazási előleggel látja el.

Ezen tanu-illetményekről az illető csendőr számlát készitvén, azt a szárnyparancsnok átvizsgálás után, számvivői kezelés és érvényesitás végett a csendőr-kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel; a kerületi parancsnokság pedig az ily tanúdíjak és utiköltségek czímén felmerülő költségeket esetről esetre — minden birósági közbenjárás mellőzésével — az illetékes királyi ügyészség által a csendőrségi javadalmazás részére megtéritteti.

4. Az illetményi határozványok kiterjesztése.

a) Haditörvényszékhez történt megidézés alkalmával.

Ha valamely csendőrségi személynek haditörvényszék előtt kell tanuként megjelenni, ugyanezen illetményszabályok érvényesek és ily esetekben a tanu-illetmény azon ügyködési ágazat javadalmazásának rovására esik, melynek érdekében a kihallgatás eszközöltetett.

b) A közigazgatási hatósághoz történt megidézés alkalmával.

Ugyanezen illetményhatározmányok érvényesek, midőn csendőrségi egyének fenyitő ügyekben közigazgatási hatóságok által idéztetnek meg tanúként, mely esetben az illetmények a közigazgatási hatóságok által fizetendők ki.

5. Általános határozványok a tanukként megidézettek részére kiállitandó menetlevelek tárgyában.

Hogy a tanukként megidézett csendőrségi egyének, ha a vasutat vagy gőzhajót használhatják, a katonai árszabás kedvezményében részesüljenek, menetlevéllel látandók el.

A menetlevél egyébiránt akkor is kiszolgáltatandó, midőn a csendőrtiszt előfogat előállitására tart igényt.

B) Tanú-illetmények, továbbá a polgári birószágok által csendőrségi személyek ell n megtartott vizsgálati ügyekben felmerülő illetmények.

1. Az illetmény alapelve.

Csendőrségi személyek ellen megtartott vizsgálatok alkalmával a hadi törvényszék által kihallgatott polgári egyének részére megállapitandó tanu- vagy szakértői illetményeket, továbbá a polgári birószágok által megkeresés utján csendőrségi személyek ellen megtartott vizsgálatok alkalmával felmerülő (tanu- és egyéb illetmények) költségeket a csendőrségi javadalmazás viseli.

2. Az illetmények mérve és kiszolgáltatási módja.

A tanú-illetmények kiszabása a vizsgáló katonai birószágot illeti meg' és azok elszámolására nézve felsőbb engedély nem igényeltetik, kivéve, ha alaposan feltehető, hogy azok aránytalanul magasan számittattak fel.

A polgári tanuk és polgári szakértőknek ugyanazon költségtéritések és illetmények folyósitandók, melyek a polgári birószágok által a tanuk és szakértőknek megitéltetnek, mely díjak igénybevételének a tanuvallomás

befejezte után azonnali bejelentése külön folyamodás mellőzésével a kifizetés kötelezettségét megállapitja.

A polgári bíróságoknál a fent emlitett kihallgatások következtében felmerülő költségek megtéritése akadály nélkül foganatositandó, mihelyt a költségjegyzék azon elsőfokú törvényszék elnöke által, kinek hivatalos körletéhez az illető vizsgáló bíróság tartozik, megerősittetett.

A kifizetés, a feleknek bélyeggel ellátott nyugtáira vagy az illető bíróság hivatalos nyugtájára történik.

Jelen határozmányok hasonszerű alkalmazást nyernek akkor is, ha kihallgatások vagy vizsgálatok a csendőrség érdekében nem birósági, hanem más hatóságok által eszközöltetnek.

Csendőrségi személyek ellen intézett vizsgálatok alkalmával kihallgatott csendőrök tanúilletményei az *A)* alatt foglalt határozványok elvei szerint számolandók el.

A csendőr fent kitett illetékeiből mindennemű utiköltségét fedezni tartozik.

III. Kiséreti díjak.

Utasok, futárok, postakocsik, kincstári pénzszállitmányok stb. fedezeti kiséretéért, a fedezetet igénybevevők részéről, ha a távolság 7½ kilométernél (egy mértföld) nagyobb, kiséreti díjak fizetendők és pedig — minden egyes csendőr részére — 7½ kilométernyi távolság után 35 kr., 7½ kilométeren felül bezárólag 15 kilométerig 70 kr., 15 kilométeren felül bezárólag 22½ kilométerig 1 frt 5 kr., és igy tovább ezen arány szerint fokozatosan.

Ha a csendőr működése a kiindulási helyre való-

visszajövetelnél nem szükséges, a visszajövetért kiséreti díj nem jár.

Ezen kiséreti díjak esetről-esetre közvetlenül a csendőrt kivezénylő örsparancsnoknak fizetendők le díjjegyzék mellett, a melyeknek fele a csendőrnek azonnal kézbesitendő, másik fele pedig egyéni tömegrészlete javára bevételezendő.

E) melléklet.

Átnézet

a magyar kir. csendőrség részére (ezen utasitás 36. §-a szerint) megállapitott szolgálati pótdíjra nézve.

Rendfokozat	A m. kir. csendőrségnél betöltött szolgálati év után évenkint												Megjegyzés
	3-ik		6-ik		9-ik		12-ik		15-ik		18-ik		
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
Tiszthelyettes	.	.	.	.	109	50	146	.	164	25	182	50	A szolgálati pótdíj a csendőrségben töltött 18-ik szolgálati év után többé nem növekszik.
Őrmester és őrsvezető	73	.	91	25	109	50	146	.	164	25	182	50	Oly egyének részére, kik nem a szolgálat érdekében és nem a hivatásszerű csendőrségi szolgálat folytatása végett, hanem azon czélból tartatnak ideiglenesen vissza, hogy az ellenük időközben felmerült fegyelmi vagy bűnvádi vizsgálat folytatható és befejezhető legyen, a betöltött 3-ik szolgálati év után járó szolgálati pótdíj, illetve a 6., 9., 12., 15. és 18-ik szolgálati év után járó szolgálati pótdíj fel nem számitható.
Csendőr	51	75	73	.	91	25	127	75	146	.	164	25	
Ezen évi illeték után, az évet 365 nappal *) számitva, jár egy napra													
Tiszthelyettesnek	.	.	.	.	.	30	.	40	.	45	.	50	*) Ide járul még minden szökő év február 29-ik napja, melyre a kijáró, illetőleg esedékes egy napi zsold és szolgálati pótdíj a tényleges szolgálat alatt szintén kifizettetik, mig ezen nap a nyugdíj megállapitásánál tekintetbe nem vétetik.
Őrmester és őrsvezetőnek	.	20	.	25	.	30	.	40	.	45	.	50	
Csendőrnek	.	15	.	20	.	25	.	35	.	40	.	45	

F) melléklet.

Beszállásolási szabályzat

a magyar királyi csendőrség számára.

Általános határozatok.

1. §.

A csendőrségnek mindenütt és mindenkor tisztességes és szolgálati hivatásának megfelelő, természetbeni szállásra van igénye.

Azon helyiségek, melyek az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 10. §-a szerint, csapatok beszállásolására igénybe nem vétethetnek, ezen mentesitést a csendőrségre vonatkozólag is élvezik.

Különben a csendőrség sajátságos szolgálati viszonyára különös tekintettel kell lenni és arra ügyelni, hogy az őrmestertől lefelé számitó csendőrök lakhelyiségei korcsma vagy más nyilvános gyülhelyekkel egy födél alatt, és lakhelyiségeik más lakófelekével összekötve lehetőleg ne legyenek, s a többi lakásokkal szemben elzárt, külön bejárattal birjanak.

A szakasz-parancsnokok szállásai a szakasz-irodákkal és fogdahelyiségekkel együtt; továbbá a szárny-irodák, fogdahelyiségek és raktárak lehetőleg ugyanazon épületben legyenek, melyben a legénység van elszállásolva, vagy lehetőleg legalább is annak közelében helyeztessenek el.

2. §.

A csendőrség részére szükséges összes szállások, bérlet utján szerződésileg biztositandók.

A létszámon fölül vezetett csendőr törzs- és főtisztek azonban természetbeni lakást nem követelhetnek, elszállásolási igényeikre nézve tehát az 1879. évi XXXVI. törvényczikk határozványai alkalmazandók.

Felmerülő bármily nemű kiadások a csendőrségi javadalmazásból fedezendők.

Ha a csendőrség kincstári épületben szállásoltatik el, ezért lakbér ugyan nem fizetendő, de a javitási és fentartási költségeket a csendőrségi alap viseli.

Szállás-illetékek.

3. §.

Mindaz, a mit a csendőrség a neki járó tisztességes elszállásolásra vonatkozólag igényelhet, a következő kimutatásokban foglaltatik: és pedig az *A)* kimutatás a törzs- és főtisztek, a hadbirák, a számvivők, a tiszti- és irodaszolgák, a *B)* kimutatás az őrmesterek és őrsvezetők, a *C)* kimutatás a csendőrök lakhelyiségi és butorzati, továbbá világitási és fütési anyagszolgálmány illetékeit, valamint a legénységi konyha-berendezési tárgyakat, végre a *D)* kimutatás az istálló-szükségleteket tartalmazza.

A tisztek, hadbirák, számvivők és irodaszolgák konyha-berendezési tárgyaikat maguk tartoznak beszerezni, lakhelyiségeik rendes takaritását maguk eszközöltetni; a lakhelyiségek minden második évben ismétlődő meszelését pedig a csendőrségi alap viseli, hacsak erre a háztulajdonos szerződésileg nincs kötelezve.

4. §.

A minden csendőrségi parancsnokság részére megkivántató irodaszobák, raktár és foghelyiség, továbbá butorzati és iroda-berendezési tárgyak mennyisége, s az ezen helyiségek számára való fütési és világitási anyag-járandóság az *E)* kimutatásban foglaltatik.

5. §.

A törzs- és főtiszteknek, számvivőknek és irodaszolgáknak a csendőrségi javadalmazásból járó évi lakbérváltságdíj a következő összegekből áll:

a csendőr-parancsnok részére, a törzstiszti rendfokozatra való tekintet nélkül	525 frt
a többi törzstisztek mindegyike részére .	420 »
százados, százados-hadbiró részére . .	315 »
alantas tiszt (hadbiró) részére	210 »
számvivő részére, rendfokozatához képest	315 »
vagy	210 »
irodaszolga részére	63 »

6. §.

Ha az 5. §-ban meghatározott váltságdíjak az ott emlitett személyek által igénybe vétetnek, ezek saját lakásuk és az istálló bérköltségét, valamint minden bármily névvel nevezhető szállás-szükségleti költséget, különösen az alantas tisztek (hadbirók), az alantas számvivők és az irodaszolgák még az őket különben megillető fütést és világitást is, ugy maguk, mint a hozzájuk tartozók számára sajátjukból tartoznak fedezni.

Átvonulási beszállásolás.

7. §.

Az állomáshelyen kivül szolgálatban töltött idő alatti beszállásolásra nézve következők határoztatnak.

Ha csendör-tiszt, altiszt vagy csendőr szolgálatban az éjet állomáshelyén kivül tölteni kénytelenittetik, vagy ha tulajdonképeni szolgálati alkalmazás nélkül, mint például más osztaghoz való áthelyeztetés és más efféle alkalmakkor, utban, azaz átvonuló félben van: beszállásoltatására nézve ugyanazon igényjoggal bir, mint azt az 1879. évi XXXVI. törvényczikk 38—54. §§. a honvédti-zt, illetőleg a honvéd részére meghatározzák, s ő a beszállásolás után járó díjat a község-előljárónak azonnal nyugta mellett lefizetni és szabályszerüen felszámitani tartozik.

8. §.

Az őrmestertől lefelé számitó csendőröknek átvonulási elszállásoláskor a szállásadó részéről nyujtandó déli étkezésre nincs igényök, s azt saját illetékeikből tartoznak fedezni.

A csendőrség állandó beszállásolásának foganatositása.

Általános határozatok.

9. §.

Az összes beszállásolási ügyeket a csendőr-kerületi parancsnokságok intézik.

Az e végre megkivántató pénzösszegek a csendőr-kerületi parancsnokságok részére a havi javadalmazással egyidejűleg, pénzszükségleti kimutatás alapján, a belügyministerium által utalványoztatnak, meghatározott szabályok szerint kezeltetnek, s a pénz hováforditása, az élelmezési számadással egyesitve számoltatik el; a használatban levő butorok és berendezési tárgyak felől pedig a belügyministeriumhoz egész évi számadások terjesztetnek be.

A csendőr-kerületi parancsnok hatásköre.

10. §.

A csendőr-kerületi parancsnok a beszállásolási tárgyak egész kezelése és fentartásáért felelős, és mindennemű hiányokért kártéritésre kötelezett; az összes beszállásolási ügyet a segédtiszt és számvivő segitségével intézi; a bérletszerződéseket, azok ármagasságára való tekintet nélkül, jóváhagyás végett a belügyministerhez terjeszti fel; fel van hatalmazva öt forintig való kisebb beszerzéseket felsőbb engedély nélkül eszközölni; arról gondoskodik, hogy az épületek és berendezési tárgyak mindig jó karban tartas-

sanak, a tisztitások mindenütt szabály szerint történjenek; továbbá őrködnie kell, hogy az alosztályok használatában levő butorok kiméltessenek és készakarva ne rongáltassanak; végre intézkedései teljesitését, de különösen a helyreállitásoknak, a felszámitásoknak megfelelően és valóban helyesen lett eszközlését, a szemlét tartó tisztek által ellenőrizteti.

Oly beszerzések és helyreállitásokra nézve, melyek 5 forintnál többe kerülnek, a belügyminister engedélye kérendő ki.

A segédtiszt kötelessége.

11. §.

A segédtiszt, ép ugy mint az öltözeti czikkeknél, a beszállásolási anyagok és berendezési tárgyak belső kezelését is intézi; ő látja el a törzset és az alosztályokat mindennemű beszállásolási szükségletekkel; a haszonvehetlen tárgyakat, ha helyben való értékesitésük nem mutatkozik megfelelőnek, a törzshez szállittatja; azoknak a csendőrségi alap javára való elárusitását eszközli és minden év végével a leltári számadást szerkeszti, melynek számfejtését első sorban a parancsnoksági számvivőség eszközli, ezután pedig a belügyministerhez terjesztendő fel.

A számvivő kötelességei és hatásköre.

12. §.

A számvivő a helyi ellenőrzést teljesiti, az idevágó pénz- és tárgyszámadásokat felülvizsgálja, mindennemű bevásárlásoknál és szerződés-kötéseknél a kincstár érdekeit képviseli, a lakbéreket nyilvántartja, és kötelessége azon

lenni, hogy a pénzszükségletek az alosztályoknak kellő időben és csak azon mérvben küldessenek meg, a mint azt a feltétlen szükség igényli, hogy az utóbbiaknál követelés vagy pénzmaradék elő ne forduljon.

A szárnyparancsnok feladata és hatásköre.

13. §.

Minden szárnyparancsnok alosztályai szabályszerű elhelyezéseért felelős; szemléi alkalmával a laktanya berendezési tárgyakat és alkatrészeiket megvizsgálja és azoknak számszerint való létezését minden őrsnél az előirt leltárral összehasonlitja; gondoskodnia kell, hogy az őrsök a szabályszerű beszállásolási kellékkel ellátva legyenek és ezek használható állapotban tartassanak, s meg kell győződnie, hogy vajjon a javaslatba hozott és engedélyezett helyreállitások csakugyan jól és tartósan eszközöltettek-e? és vajjon az ágynemű javitása, mely czélra meghatározott átalány jár, annak idején teljesittetik, az ágynemű kiméltetik és tisztán tartatik-e?

Ezzel szemben köteles a szárnyparancsnok az előlegesen esedékes átalányokat, valamennyi alosztályainak és személyeknek az élelmezési illetékekkel egyidejűleg minden hó 1-én haladéktalanul kiadni.

Minden bevételi és kiadási tétel az illető naplóban megfelelően okmányolandó.

A szárnynál használatban lévő butorok, berendezési tárgyak, konyha-, istálló- és egyéb eszközök felől évi leltár szerkesztendő és a csendőr-kerületi parancsnokságnak beterjesztendő.

Az alosztályok kötelességei.

14. §.

Az alosztályok és személyek a meghatározott beszállásolási egyenértékeket, illetőleg váltságdíjakat minden

hó 1-én előlegesen kapják és ebből a tisztogatási és helyreállitási költségeket fedezni tartoznak.

Ha a használatban lévő ágynemüek és egyéb tárgyak oly mérvben elhasználtak, hogy javitásuk már nem lehetséges vagy már nem mutatkozik érdemesnek, ezen állapot egy közigazgatási, és hol ez nem lehetséges, egy községi tisztviselő közbejövetelével bizottságilag megállapitandó, az irásbelileg felvett jegyzőkönyv a szárnyparancsnoksághoz beküldendő, mely az őrsöktől beérkező ily beadványokat gyűjteni, azokból összesitést szerkeszteni és az előirt határidőre a csendőr-kerületi parancsnokságnak beterjeszteni tartozik; mely utóbbi úgy az elhasznált tárgyak fogyatékba vétele, valamint újak beszerzésére nézve a belügyminister engedélyét azonnal kieszközölje, a haszonvehetleneknek használhatókkal leendő felcserélését pedig azonnal elintézze.

Ugyanezen eljárás követendő, ha oly berendezési tárgyak igényelnek helyreállitást vagy válnak hasznavehetlenekké, melyekre nézve fentartási átalány nem létezik, vagy ha kincstári avagy magántulajdont képező épületeken és azok belső alkatrészein oly hiányok mutatkoznak, melyek helyreállitására a tulajdonos szerződésileg nincs kötelezve és azok bebizonyithatóan nem a benlakók által okoztattak.

Minden ily esetben a szárnyparancsnokságnak, a bizottsági jegyzőkönyvvel és költségvetésekkel felszerelt jelentés teendő, mire a szárnyparancsnokság az ügyet megvizsgálván, azt saját véleményével ellátja és a csendőrkerületi parancsnoksághoz felterjeszti.

Ha nagyobb összeg kiadása forog kérdésben, az ily bizottságolásoknál lehetőleg mindenkor csendőr-tiszt legyen jelen, mire nézve, sürgős eseteket kivéve, szemle-utazások nyujtanak alkalmat.

Mihelyt a javasolt helyreállitás eszközlése engedélyeztetik, a szárnyparancsnokság a foganatba vételt az illető őrsparancsnokságnak meghagyja, a költségösszeget a pénzszükségleti előirányzatba felveszi és miután a helyreállitás megtörténte felőli jelentést vette, az esedékes összeget, szabályszerű bélyeggel ellátott nyugta alapján, a felvételre jogosultnak közvetlenül kifizeti.

A bérletösszegekre nézve, minden háztulajdonosnak irásban kell nyilatkozni, hogy az esedékes házbérrészleteket a szárnypénztártól maga szándékozik-e felvenni, vagy azt posta utján kivánja-e megkapni, — mi a szárnyparancsnokság részére mérvadó marad.

A háztulajdonosoknak semmi esetben sincs megengedve a házbér felvételénél az őrsparancsnok közbenjárását igénybe venni.

A pénzátalányok, melyek minden őrs részére közös szükségletek fedezése czéljából kiadatnak, az őrsparancsnok és egy csendőr kettős zára alatt őrzendők és naplószerűen akként kezelendők, hogy a szemléttartó tisztek, ezen pénzek szabályszerű kezelése és mire forditása felől mindenkor meggyőződhessenek.

Ezen kezelésből eredő megtakaritások ugyanazon őrs részére való egyéb legénységi beszállásolási kellékek beszerzésére állnak rendelkezésre; de e végre esetről-esetre a szárnyparancsnok engedélyét kell kikérni.

Átalányok

a csendőrség beszállásolási szükségletei fedezésére.

Általános határozatok.

15. §.

Az átalányösszegek, melyek az illetékszerű beszállásolási kellékek beszerzése czéljából a csendőrségi alap által igénybe vétetnek, részint az élvezet-jogosultaknak közvetlenül fizettetnek ki, részint a belügyministeriumnál tartatnak nyilván, s ezekből mindazon kellékek, nevezetesen az ágynemű és egyéb tárgyak költségei, melyek szállitás utján nagyban biztositandók, fedeztetnek.

Ezen átalányok mérve és czéljára a következő §§-ok nyujtanak felvilágositást.

Átalány a laktanyák tisztántartására.

16. §.

A laktanya-folyosók és az udvar sepretése, a lakszobák, irodák és foghelyiségek padlóinak havonkint egyszeri felsúroltatása, a lámpák meggyujtása és seprők beszerzésére havonkint minden őrsnek . . . . . 2 frt — kr.
minden szakasz-parancsnokságnak . . . 1 » 20 »
minden szárny-parancsnokságnak . . . . 1 » 20 »
mint állandó és semmiféle részletes elszámolás alá nem tartozó átalány jár, mely minden hó 1-én előlegesen kifizetendő.

A törzs székhelyén levő őrsnek azonban, ha az ott kiképzés alatt álló próbaszolgálaton levő csendőrök száma 15 főt meg nem halad, a fentebbi 2 forint átalányon felül 1 forinttal, a 16—30 főnyi állomány-többlet után 2 frttal s ezen felül 3 forinttal több jár.

Laktanya-világitási átalány.

17. §.

Minden őrsön egy, az egész éjen át égő lámpát kell fentartani.

Az e végre szükségeltető olaj- és lámpabél beszerzésére minden nyári hónapra 80 kr., minden téli hónapra 1 frt 60 kr. jár.

Nagyobb épületeknél az okvetetlenül egész- vagy fél éjen át fentartani szükséges lámpák száma, ezen szabályzat 14. §-a értelmében, egy bizottság által megállapitandó és a bizottsági jegyzőkönyv alapján a felszámitási engedély a belügyminister úrtól kikérendő.

Istálló-világitási, továbbá istálló-szerek fentartására és pótbeszerzésére szolgáló átalány.

18. §.

Ezen czélra havonkint:

törzstiszteknek . . . . . 50 kr.
segédtiszteknek . . . . . 30 »

engedélyeztetik.

Ugyanezen czélból, lovasitott őrsök részére, egy ló után havonkint 30 kr. és ugyanazon istállóban lévő minden további ló után 10 kr., tehát például egy 5 lóval biró őrs részére havonkint hetven krajczár engedélyeztetik;

ezenfölül a lótrágya is bir annyi értékkel, hogy az átalány netaláni elégtelensége folytán előálló hiány a trágya értékesitése után befolyó összegből pótolható.

Lóápolási és istálló-felszolgálási átalány.

19. §.

Ez minden lovasitott altiszt és csendőr részére napontai tiz krajczárból áll, mely összegből egy lóápoló- és istállószolga tartathatik. Ezen átalány havonkint előlegesen fizetendő ki.

Butor-átalány a tiszti lakások számára.

20. §.

Ezen átalány, a szolga számára való butorral bezárólag, minden törzs és főtiszt, továbbá számvivő és hadbiró számára évenkint 25 frtból áll.

Ezen összeg az élvezetjogosultak névjegyzéke alapján havi részletekben tétetik folyóvá, illetőleg az élelmezési pénztárból a tiszti butor-pénztárba számoltatik át és az ezen szabályzat 33. §-a szerint kezelt alapot képezi, melyből a szükséges helyreállitásokat és beszerzéseket, bizottsági megállapitások és költségvetések alapján s csakis a csendőr-kerületi parancsnok engedélye és utalványozása folytán, szabad eszközölni.

A butor-átalány oszthatlan havi illeték, melynek felszámitása a hó egyes napjaira nem történhetik.

Átalány a természetbeni lakásokba elszállásolt irodaszolgák butorzata fentartására.

21. §.

Ezen átalány évi öt forint, mely összeg azonban az egyeseknek nem fizettetik ki kezére, hanem valamennyi

irodaszolga szobabutorzatának fentartása és beszerzési költségei fedezése czéljából, a szükséghez képest, a 22. §-ban körülirt módozatok szerint kezeltetik.

Átalány a legénységi szobák butorzatának fentartására és pótbeszerzésére.

22. §.

Kisebb helyreállitások eszközlését, melyek 50 krnál többe nem kerülnek, a szárnyparancsnok engedélyezi.

Öt forintig terjedő nagyobb kiadások, ha a helyreállitás szüksége senki által sem okoztatott, hanem csak természetes koptatás utján következett be, bizottsági megállapitás és az árnak megfelelő voltát bizonyitó hatósági záradékkal ellátott költségvetések alapján, a csendőr-kerületi parancsnokság részéről engedélyezhetők.

Uj beszerzések, valamint helyreállitásokra nézve, melyek 5 forintot meghaladnak, a fentebbi bekezdésben körülirt módozatok szerint, sürgős esetekben az intézkedés azonnal megteendő, különben pedig az e végre kitett határidők betartásával, a belügyminister engedélye kikérendő.

Ezen kiadások fedezése czéljából az őrsök részére, azok létszámerejéhez képest, és pedig:

3	fő	után	. . .	4 forint
4	»	»	. . .	5 »
5	»	»	. . .	6 »

és igy tovább, minden további fő után egy-egy forinttal fokozódó évi átalány-összeg határoztatik meg, mely azonban a belügyministeriumnál nyilvántartatik.

Konyhaberendezési átalány.

23. §.

A legénységi konyhák első berendezési költségei a kincstár által viseltetnek.

A konyhaberendezési tárgyak folyton jókarban tartása czéljából minden őrs, legénységi létszámerejére való tekintet nélkül, minden hó 1-ső napján előlegesen 17 krajczárt kap.

Átalány a legénységi ágynemű tisztántartására.

24. §.

Őrmestertől lefelé számitó minden csendőr és minden irodaszolgánál, ha ezek természetbeni lakásban beszállásolvák, 4 lepedő és 2 vánkoshéj, — végre minden oly embernél, ki nős, ezen tárgyak kettős száma van használatban, melyek mosatása, illetve kicserélése nyáron minden 14-ik napon, a téli hónapokban pedig egyszer eszközlendő.

Minden lepedő egyszeri mosatásáért, mint állandó átalány, havonként előlegesen . . . . . 4 kr.
és egy vánkoshéj mosatásáért . . . . . 2 kr.
fizettetik ki, mely összeg a laktanyákban használatban lévő ágyak számához képest számitandó fel.

Átalány a legénységi ágynemű jókarban tartására.

25. §.

Minden őrs és minden irodaszolga, a használatában lévő ágyneműnek teljes elhasználásáig való jókarban tartására köteles; mely czélból a már használaton kivül

helyezett összes ócska ágynemű és szalmazsákokból foltozásra valóval láttatnak el.

Az ezen javitásból eredő költségek fedezésére minden őrs, a laktanyában elhelyezett minden ágy után, valamint természetbeni lakást élvező minden irodaszolga, havonkint előlegesen egy krajczárt kap.

Átalány a téli és nyári takarók, szalmazsákok és lószőrvánkosok tisztitására.

26. §.

Ezen ágyneműek tisztitása minden évben egyszer és pedig julius hóban foganatositandó.

Az állandóan meghatározott átalány egy nyári és egy téli takaró után 10 krjával számitva 20 kr., s egy szalmazsák és lószőrvánkos után együtt 12 krból áll, s az őrsöknek minden év julius 1-én, a meglévő ágyak teljes száma után számitva, fizettetik ki.

Szalmazsák-töltési átalány.

27. §.

Ez, a minden év szeptember 1-én eszközlendő teljes új töltésre, továbbá a minden év márczius 1-én, junius 1-én és deczember 1-én való utántöltésekre jár.

Az e végre beszerzendő ágyszalma bevásárlására meghatározott átalány:

a teljes új töltésre . . . . . 30 kr.
és minden utántöltésre 15 krjával számitva . 45 krt teszen; mely összegek, a kitett határidőkor az őrsöknek, a létező ágyak mennyiségéhez képest kifizetendők.

Átalány az ágynemü, téli és nyári takarók, lószőrvánkosok és szalmazsákok pótbeszerzésére.

28. §.

A használatban való természetes kopás következtében, bárki hibája nélkül haszonvehetlenné vált tárgyak kiadásba vétele, illetőleg új beszerzése iránt, melyek helyreállittatásra többé nem alkalmasak, a 22. §-ban körülirt eljárás szerint, az e végre kitűzött határidőkor a belügyministerhez javaslat terjesztendő fel.

E végre, a rendszeresitett legénységi állományhoz képest, fejenkint 3 frtnyi évi átalány állapittatik meg.

Iroda-anyagszolgálmányi átalány.

29. §.

A csendőr-kerületi parancsnokság irodái, továbbá a szárny-, szakasz- és őrs-parancsnokségi irodák részére, a téli félévre — mely október 16-ától április 15-ig számittatik — járó fütés- és világitási illeték, ezen szabályzat *E)* kimutatásából látható.

Egy kilogramm gyertya egyenértéke mindenütt és mindenkorra 88 krral állapittatik meg.

A fa köbméterének értéke minden év október havában, a helyi vásár-árjegyzék alapján, a beszállitás és apritási árral együtt állapittatik meg, s ezen mérvben, mint az egész télen át járó állandó egyenérték, az élvezetjogosultaknak minden téli hónap 1-én előlegesen fizettetik ki.

Személyi anyag-szolgálmányi átalány.

30. §.

A csendőrségi beszállásolási szabályzat szerint minden alantas csendőrtisztnek és alantas tiszti czímmel és

jelleggel biró minden hadbirónak és számvivőnek, továbbá minden irodaszolgának az ezen szabályzat *A)* kimutatásában kitett mérvű fa és gyertya jár, s az ennek folytán esedékes egyenérték megállapitásánál, minél a beszállitási és apritási költség azonban tekinteten kivül hagyassék, a 29. §. szerint járandó el.

Irodai átalány.

31. §.

A beszállásolási ügy körül előforduló irodai kiadások fedezése czéljából a kerületi parancsnoksági törzs részére . . . . . 2 frt
és minden szárny részére . . . . . 1 frt
havi átalány engedélyeztetik.

Egyéb kiadások.

32. §.

A ház, lakás és istálló körül előforduló kijavitások eszközlése, kémények söpretése, peczegödrök kiüritése és a meszeltetés, a kincstár tulajdonát képező vagy oly házaknál, melyek tulajdonosa e végre szerződésileg nincs kötelezve, a belügyminister engedélyétől függ, kihez az idevonatkozó javaslatok a bizottsági jegyzőkönyvek és költségvetések csatolása mellett felterjesztendők.

Hasonlóképen járandó el az előre nem látott, például elemi károk előfordulta esetén is.

A tiszti butor-alap.

33. §.

Hogy az ezen szabályzat 20. §-ával engedélyezett tiszti butor-átalány által szándékolt czél eléressék, a következő határozmányok irányadók:

1. A tiszti butor-átalány minden csendőr törzs- és főtisztnek, ha és a mig természetbeni lakást élvez, jár; oly törzs- és főtisztek részére, kik az ezen szabályzat 5. §-ában kimért lakbérváltásdíjat élvezik, butor-átalányt felszámitani nem szabad.

2. Az ekként eredő összes járandóság egy, minden csendőr-kerületi parancsnokságnál képezendő »Butoralap« alkotására használandó fel.

3. Ezen alapot a törzsnél egy bizottság kezeli, melynek tagjai:

1 törzstiszt vagy ennek helyettese,

1 százados és

1 alantas tiszt, — mindnyájan a kerület állományából.

Ezen bizottsági tagokat a csendőrkerületi parancsnok jelöli ki, a ki a kezelés felügyelésére hivatott.

4. Az alapba befolyó összegekre és azok kiadására nézve pénztári napló, — a beszerzett és kiadott vagyis fogyatékba vett tárgyakra nézve pedig leltár vezetendő, és minden év deczember hava végével ugy a pénztári napló, valamint a leltár másolatai is, a hozzájuk tartozó mellékletekkel együtt, a belügyministerhez felterjesztendők.

5. A bizottság által a tiszti lakáshoz való butorok és berendezési tárgyak pótbeszerzése és kijavitása, az ágynemű beszerzése, a lakásoknak — a mennyiben a háztulajdonos erre szerződésileg nem volna kötelezve — meszeltetése, szóval: mindaz, mi ezen szabályzat szerint tisztilakáshoz való, ezen alapból fedezendő; mindazonáltal e részben az alapban rendelkezésre álló összegre tekintettel kell lenni és minden visszaélésnek elejét venni, mivel az alapösszeg túllépése esetén fedezet máshonnan nem várható.

6. Minden tiszti lakás butorzatának első beszerzése a csendőrségi javadalmazásból történik.

A tiszti létszám esetleges szaporitásakor tehát, ezen első beszerzésre nézve, a részletezett szükségleti kimutatás és költségvetés csatolása mellett, a belügyminister engedélye kérendő ki.

7. Ha haszonvehetlenekké vált tiszti lakberendezési tárgyak árusittatnak el, a befolyt összeg a tiszti butor pénztári naplóban bevételezendő.

8. Ha tisztek, kik természetbeni lakás helyett az 5. §-ban meghatározott lakbér-váltságdíjat élvezik, rendelkezésre álló tiszti butorokat használnak, ezek koptatási díja fejében, évi lakbér-váltságdíjuk tiz százalékát a butoralapba tartoznak befizetni.

9. Fogyatékba jövő tiszteknek a butoralapból való bármily czím alatti részesülésre vagy kártalanitásra nincs igényök.

10. Ha idővel valamely csendőrkerületi parancsnokság teljesen feloszlatnék, a tiszti lakásokban találtató valamennyi butor a kincstár tulajdonába megy át és hová-forditásuk iránt a belügyminister fog rendelkezni.

A feloszlatás napján a tiszti butor-alapban meglevő pénzkészlet ellenben az ugyanazon napon a kerület állományába tartozó törzs- és főtisztek között, — tekintet nélkül arra, hogy természetbeni lakás vagy lakbér-váltságdíj élvezetében voltak-e vagy sem, — egyenlő részek szerint felosztandó.

A)

Kimutatás

a magyar királyi csendőrség törzs- és főtisztjei, hadbirói és számvivői, továbbá a tiszti és irodaszolgák

tartós beszállásolásakor járó

lakhelyiségi, butorzati, fütési, világitási és istálló-illetékekről.

Nevezetesen	Lakás- és istálló-illeték							Személyi anyag-szolgálmány járandóság			törzs- és főtisztek, had-					
	szoba	kamara	konyha	padlás	fakamara	istálló, hány ló számára?	takarmány- és nyereg-kamara	tüzifa	gyertya		teljes ágy	éjjeli szekrény	ruhaszekrény aggatásra	ruhaszekrény fektetésre	záros fiókú asztal	⁄.
								minden téli hónap alatt		nyári hónapok alatt	fénymázza					
Csendőr-kerületi parancsnok	5	1	1	1	1	2	1	.		.	1	1	1	2	6	.
Csendőr-kerületi parancsnok-helyettes	4	1	1	1	1	2	1	.	.		1	1	1	2	6	.
Törzstiszti minőségben működő százados	3	1	1	1	1	1	1	.	.	.	1	1	1	1	4	.
Segédtiszt	2	.	1	1	1	1	1	728 kg.	2½ kg.	1½ kg.	1	1	1	1	2	.
Százados-hadbiró és százados-számvivő	3	1	1	1	1	.	.	.	.	.	1	1	1	1	4	.
Alantas hadbiró és számvivő	2	.	1	1	1		.	728 kg.	2½ kg.	1½ kg.	1	1	1	1	2	.
Százados	3	1	1	1	1	.	.	.	.		1	1	1	1	4	.
Főhadnagy és hadnagy	2	.	1	1	1	.	.	728 kg.	2½ kg.	1½ kg.	1	1	1	1	2	.
Irodaszolga	1	.	1	1	1	.	.	364 kg.	1 kg.	½ kg.	.	.	.	.	.	.
Tisztiszolga .	.	.		.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	.

Megjegyzés.

1. Minden illetékszerűen elszállásolt tiszt, szolgáját saját lakásán tartozik elhelyezni.

2. Minden fűthető helyiség, hacsak egy ablaka van is, szobának, — kamarának pedig az tekintetik, mely habár nem fűthető, mégis lakásul vagy tárgyak elhelyezésére alkalmas és zárható.

3. Minden nős tisztnek egy teljes tiszti ágygyal, egy aggató ruhaszekrénnyel és négy székkel, — minden nős irodaszolgának egy teljes ágygyal és két székkel több adandó.

4. Egy tiszti ágy teljes berendezése: egy levarrott szalmazsák, egy lószőrrel töltött derékalj, két lószőrtöltetű vánkos, egy gyapotból szőtt nyári- és hason anyagból való téli takaró, négy jobb minőségű vánkoshéj és négy lepedőből áll. — A szalmazsák utántöltése, s a derékalj és vánkosok töltetének tépetése a szükséghez képest, a butorzati alap rovására történik; az ágynemüek mosatását a tiszt sajátjából tartozik eszközöltetni.

| Bútor-illeték | | |

B)

Kimutatás

az őrmesteri vagy őrsvezetői szoba kellékeiről, ha ezen altisztek csendőrségi őrsparancsnokok.

Egy teljes csendőr-ágy,
egy zárható iróasztal, osztályos iromány-állvánnyal,
egy kettős zárú fiókos asztal, az őrspénztár megőrzésére,
két szék,
egy pad fából,
egy pökláda,
egy fegyver- és köpeny-fogas kenyér-polczczal,
egy sárgaréz gyertyatartó,
egy bádog mosdótál, vizes korsó és ivópohár,
egy ketté osztott szekrény, ruha és irományok tartására,
egy nyirfa-seprő (havonkint),
egy egyszerű fali óra.

Lásd a *C)* kimutatás 3. és 4. pontjait.

A törzsnél és a szárnyparancsnokságoknál a számvitelre beosztott altisztek egy-egy szobába kettenkint helyezendők el; iróasztalt nem kapnak, hanem a kettős zárú helyett egy-egy záros fiókú egyszerű asztalt s a ruha- és irómány-szekrény helyett egy-egy középnagyságú zárható ládát fából; nekik fali óra nem jár.

Ha valamely őrsön egy második altiszt van, ez — ha a laktanyában külön szoba nem áll rendelkezésre — a csendőrökkel közösen helyezendő el.

Nős altiszteknek és csendőröknek külön szoba és két teljes ágy jár, de külön konyha nem.

Az altiszti szoba fütését és világitását az illető egyénnek sajátjukból tartoznak fedezni.

C)

Kimutatás

a csendőr-legénységi szoba kellékeiről.

1.

Egy csendőr-legénységi szobában rendszerint legfölebb 4 ember legyen elhelyezve. Egy nős csendőrnek, két teljes ágygyal ellátott külön szobára van igénye.

2.

Egy csendőr-legénységi szoba butorzata következőkből álljon:

a) minden ember részére külön ágy; két ágy között legalább 94 centiméternyi köznek kell lenni;

b) egy hosszú (két méter hosszú és egy méter széles) közös asztal, fiókkal;

c) fegyverek és köpenyek felaggatására való fogasok kenyérpolczokkal;

d) egy, az asztal hosszának megfelelő pad és egy kis pad;

e) minden ember számára egy-egy szék;

f) egy lábas ruhafogas;

g) egy nagy vizeskorsó cserépanyagból;

h) két-két csendőr számára egy-egy iró- és ruhaszekrény, melynek mindegyik zárja két kulcscsal legyen ellátva, az ábra szerint.

Iró- és ruha-szekrény

két csendőr számára. (Ábra és magyarázat *h*-hoz.)

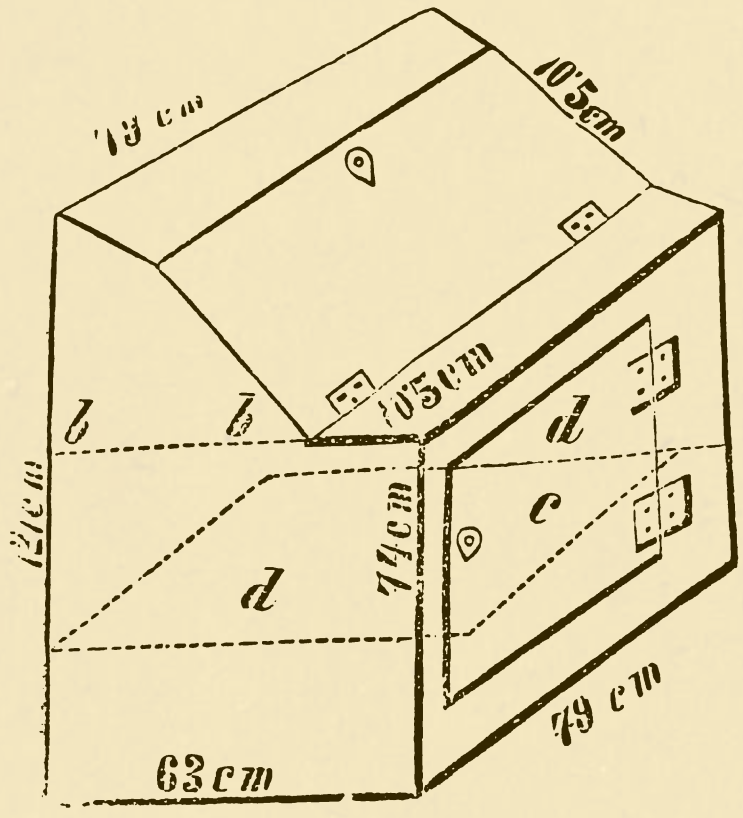

a) lehajtható ajtó által elzárható irószekrény; a

bb) deszka által a ruhaszekrénytől elválasztva-

c) a ruhaszekrény, mely a

dd) polcz által egy felső- és egy alsó részre osztatik; a szekrény mindegyik ajtaja két kulccsal látandó el;

k) egy nagy bádog mosdótál és korsó két-két csendőr számára és egy pohár minden csendőr számára;

l) egy pökláda,

m) egy olajlámpa, tálczával,

n) egy nyirfaseprő (havonkint).

3.

Minden csendőr egy, a hozzá kellő fekalj-, láb- és fej-, valamint oldaldeszkákkal ellátott dúczos vaságyat, egy lószőrvánkost, egy töltött szalmazsákot, két lepedőt, egy nyári és egy téli takarót kap.

Az ágyneműeknek jó minőségből valóknak kell lenni; egy dúczos vaságy 190 cmtr. hosszú, 84 cmtr. széles belközzel;

egy szalmazsák	195	cmtr.	hosszú,	86	cmtr.	széles,
egy lószőrvánkos	84	»	»	57	»	»
egy vánkoshéj	84	»	»	58	»	»
egy lepedő	230	»	»	152	»	»

egy nyári takaró	egy lapból állva, 2.50—2.70 kilogr. súlyú, 210 cmtr. hosszú, 122 cmtr. széles;
egy téli takaró	két lapból állva, 5—5.50 kilogr. súlyú, 210 cmtr. hosszú, 122 cmtr. széles;
egy lószőrvánkos	3 kilogramm,
egy lószőrderékalj	12 kilogramm súlyú.

4.

Az összes butorok és ágyneműek mindig használható állapotban tartandók.

A lepedőket és vánkoshéjakat nyári hónapokban minden 14 nap, télen havonkint egyszer kell változtatni és mosatni.

Ezen változtatás czéljából, az őrsökön minden ágy számára a rajta levőkön kivül még két lepedő és egy vánkoshéj készletben tartandó.

A vánkosokat, takarókat és szalmazsákot évenkint egyszer kell megmosatni, a szalmazsákokat évenkint egyszer újból töltetni és minden három hóban utántöltetni, a vánkosok lószőrét legalább minden harmadik évben kell megtépetni és az eredeti 3 klgr. súlyra kiegésziteni.

Egy szalmazsák megtöltéséhez 23, utántöltéséhez mindenkor 12 kilogr. tiszta, friss szalma szükségeltetik.

5.

Minden csendőrségi őrs részére, ideértve a törzsnél és a szárnyirodákban beosztott altiszteket is, ha ezek a laktanyában vannak elhelyezve, egy elég nagy és világos közös konyha utalandó használatra.

Az ily konyha berendezése következő tárgyakból álljon:

1 vizes csöbör,
2 dézsa,
2 kanna,
1 nyujtódeszka, nyujtófával,
1 nagy konyhaasztal, fiókkal,
1 lapitó deszka,
1 apritó kés,
1 apritó deszka,
1 moslék-csöbör,
2 főzőkalán fából,
1 mozsár és törő, vasból,
1 húsvilla, vasból,
1 habszedő kalán, vasból,
1 reszelő,
1 favágó fejsze,
1 parázsfogó,
1 parázs-lapoczka,
1 szénkampó,
1 laskaszűrő, bádogból,
1 szűrő szita,
1 kézi kefeseprő,
1 tálas,
8 érczfazék kisebb és nagyobb.
1 eleség-kosár,
1 szemétláda fából, lapáttal,
2 darab nyirfa-seprő (havonkint),
4 érczlábas,
2 tányér fejenkint, kőanyagból,
2—3 cseréptál,
1 gyertyatartó bádogból.

Csendőr-laktanya világitás.

A lakszobák világitását a legénység sajátjából tartozik viselni.

A laktanya-külhelyiségek világitására, az ezen szabályzat 17. §-ában megállapitott átalány szolgál.

Ha a laktanya külhelyiségei különösen terjedelmesek, vagy ha azt egyéb épitkezési viszonyok igénylik, a világitás a valóságos szükséglethez képest szabályoztassék, mi bizottságilag eszközlendő.

Laktanya-fütés.

Ezt a legénység saját illetékeiből tartozik fedezni.

D)

Kimutatás

egy csendőrségi lóistálló részére megkivántató tárgyakról.

1.

Ha a csendőrségi szolgálati lovak közös istállóban helyezendők el, az egyes — több lónál oldalrudak által egymástól elkülönitett — lóállásoknak 1.58 méter szélességgel és 2.83 méter hosszusággal kell birni; kettős azaz kétoldalú lóállásoknál 2.52 méternyi átjáró folyosó szükséges.

2.

A lóállás padlója keményre égetett téglákból, hidalva vagy pedig jól fentartott agyag-burkolattal ellátva legyen. (Lásd Rend. közlöny 28/1879. szám. »Utmutatás az újonnan épitendő laktanyák tervezésére.«)

3.

Ily istálló berendezése a következőkből áll, u. m.

egy vagy két ló számára:

egy itató-veder,
egy alom-favilla,
egy istálló-seprő,
egy abrak-kosár és egy istálló-lámpás (lásd a 18. §.);

három vagy négy ló számára, az istálló-lámpást kivéve, a többi tárgy kettőzve,

öt vagy hatló számára két lámpás, és minden tárgy háromszorozva kell.

Továbbá még egy lapát, zabosláda, egy a nyeregszerszám és egy a lótáp megőrzésére szolgáló helyiség, még egy vagy két nyeregbak és kantárfogas minden istállónál legyen.

Ha ugyanazon istállóban több ló van elhelyezve, benne a lóápoló részére egy fekpad, egy szalmazsák, egy szalmavánkos és egy téli pokróczból álló alvóhely tartandó fenn.

E)

Kimutatás

az irodaraktár és fogdahelyiségek, valamint az azokhoz való berendezési tárgyak, irodai szerek, s irodafütési és világitási illetékekről, melyek minden csendőr-kerületi parancsnokság törzsének és minden csendőr-szárny-, szakasz- és őrsparancsnok részére járnak.

Nevezetesen	Helyiségek: iroda-szoba	Helyiségek: raktár	Helyiségek: fogda	Fütés és világitás minden téli hónapban: kemény tüzifa	Fütés és világitás minden téli hónapban: gyertya	Iroda-butorok, szokásos részeik kemény fából, világos barna olajfestékkel: zárható irószekrény	zárható iróasztal	irományok kiteritésére való asztal	iróállvány	pamlag	székek: karos	székek: közönséges	irományszekrény	osztályos iromány-állvány	ruhafogas	mosdó-szekrény	pamlag elé való kis asztal	pökláda
Csendőr-ker. parancsnok	1	.	.	a honvédségi illetékszabályzat 63. és 64. §. 2. pontja szerint	a meghatározott irodaátalányból fedezendő	1	.	.	1	1	4	.	1	.	1	1	1	1
Csendőr-kerületi parancsnok-helyettes	1	.	.			1	.	.	.	1	4	.	.	.	1	1	1	1
Segédtiszt	3	1	.			1	2	1	1	.	1	3	1	1	2	1	.	3
Hadbiró	1	.	.			1	1	.	1	.	1	3	1	1	1	1	.	2
Számvivőség	2	.	.			1	2	1	1	.	1	3	1	1	2	1	.	2
Szárnyparancsnok	2	1	1		2 kilogr.	1	2	1	.	.	1	3	1	1	2	1	.	2
Szakasz-parancsnok	1	.	1			.	1	.	.	.	1	2	1	.	1	1	.	1
Őrsparancsnok	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Megjegyzések:

1. A fütés- és világitási illetékek, minden év október hó 16-dikától április hó 15-dikéig terjedő időre jár.

2. Az irodai fa helyreszállitása és apritása költségeit a csendőrségi alap viseli.

3. Az őrsparancsnok, ha nős, a neki járó lakszobát saját költségén tartozik fütteti és világitani; ellenben az őrsiroda számára a téli hónapok alatt, a csendőrségi alap rovására, havonkint: 364 kilogr. tüzifa, és 1½ kilogr gyertya. jár. Elvileg tehát külön őrsirodát csakis akkor szabad fentartani, ha az őrsparancsnok — legyen az akár őrmester, akár őrsvezető — nős.

Ezen tárgyak adatnak a kincstár részéről	Raktár-állvány lágyfából a szükséghez képest, lágyfából festetlenül	A könyomda számára: festetlen kemény fából: asztal: közönséges szék	A könyomda számára: festetlen kemény fából: asztal: fából való szekrény és pad	A könyomda számára: festetlen kemény fából: asztal: nedvesitő	A könyomda számára: festetlen kemény fából: asztal: festék	A könyomda számára: festetlen kemény fából: asztal: köszörü	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: zárható postatáska	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: palaczk és pohár	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: mosdótál	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: egyszerü magára	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: hivatalos pecsétnyomók: festékes készülékkel	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: hivatalos pecsétnyomók: sajtó-készülékkel	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: szemétlapát bádogból	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: kézi kefeprő	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: kefeprő	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: törülköző kendő	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: papir-vágódeszka vasvonalozóval	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: papiros-olló	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: sárgaréz gyertyatartó	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: vonalzó fából	Egyéb iroda-berendezési tárgyak: ténta- és porzótartó
1	1	.	.	.	.	.	1	1	1	1	.	.	1	1	4	.	1	2	1	1	
1	1	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	1	1	4	.	1	2	1	1	
2	2	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	.	1	4	2	3	
2	2	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	.	1	4	.	1	4	2	3	
3	3	1	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	.	1	4	1	1	4	3	6	
3	3	1	.	.	.	.	1	1	1	1	1	1	.	1	4	1	1	4	3	6	
1	1	.	.	.	.	.	1	1	1	1	.	.	1	1	4	.	1	2	1	2	
1	1	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1	1	4	.	1	1	1	2	

4. A fegyelmi foghelyiségek fütéséhez és világitásához megkivántató tüzifa és olaj, az illetők zsoldjából fedezendő.

5. Ezen foghelyiségek fekpadokkal, szalmazsákokkal, pokróczokkal, viztartó és ivóedényekkel és lámpákkal látandók el, s bizton zárhatóknak és az ablakoknak rácsokkal ellátva kell lenni.

6. A szárnyparancsnokság állomáshelyén levő szakasz-parancsnokságnak foghelyiség nem jár.

7. Minden csendőr-kerületi parancsnokság teljesen felszerelt könyomda-sajtót, továbbá minden csendőr-kerületi parancsnokság egy nagyobb, és minden szárny-parancsnokság egy kisebb tüzkár és betörés ellen biztos pénzszekrényt kap.

Magy. kir. .....számú csendőr-kerületi-parancsnokság.

G) minta
a 23-ik §-hoz.

Javaslati beadvány

a magy. kir. honvédségi Ludovika-akademia hallgatására önként jelentkezett egyénekről.

Rend-fokozat	Név	Mily iskolákat végzett	A mellékletek száma	Előképzettség, míveltségi fok és társadalmi magatartás	Véleményezés	Megjegyzés

Kelt.....

N. N. s. k.,
csendőr-kerületi parancsnok.

.... *szám.*

sgdt.

Magy. kir. ... sz. csendőr-kerületi parancsnokság.

H) minta

a 31. §-hoz.

Beadvány

a szabadságot kérő alább megnevezett (őrmester, őrsvezető) csendőrre nézve.

Szárny	Állomáshely	Rendfokozat	Név	A szabadság kéretik					Volt-e utóbb, mikor és mily okból szabadságolva	Valjon kérelmező a szolgálat csorbitása nélkül szabadságolható-e? esetleg valjon miért forog fenn a csendőr-kerületi parancsnokság részéről akadály? és hogy az illető el van-e a szükséges utiköltséggel látva
				hová			mily czélból	mily időtartamra		
				ország	megye és járás	helység				
							Gyógykezelés vagy üdülés esetében az orvosi bizonyitvány s az anyakönyvi lap másolata melléklendők			

Kelt .....

N. N. s. k.,

csendőr-kerületi parancsnok.

_____ *szám*

sgdt.

Magy. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság.

I) minta

a 31. §-hoz.

Beadvány

szabadság-hosszabbitásra nézve.

Szárny	Állomáshely	Rendfokozat	Név	Az eredeti szabadság adatott					Kapott-e már szabadság hosszabbitást, mikor, mily okból és mennyi időre	A szabadság meghosszabbitá a kéretik				A csendőr-kerületi parancsnokság véleménye
				hová			mily okból és mely időtartamra	mely hatóság- v. parancsnokságtól		hová			mily okból és mely időtartamra	
				ország	megye és járás	helység				ország	megye és járás	helység		
													Gyógykezelés v. üdülés esetében az orvosi bizonyitvány és az anyakönyvilap másolata mellékelendők	

Kelt .....

N. N. s. k.,

csendőr-kerületi parancsnok.

K) minta
a 31-ik §-hoz.

Magyar kir. . . . . sz. csendőrkerületi parancsnokság.

. . . . .-ik szárny-, szakasz vagy őrs.

. . . . szám.

Szabadságolási jegy.

Az n. . . . .i (vagy a fennevezett) őrshöz tartozó N. N. magyar kir. csendőr részére, kinek (huszonnégy órára) . . . . . napra N. megye N. járásban kebelezett N. helységben élvezendő szabadság engedélyeztetik.

Nevezett (altiszt) csendőr 18 . . . . évi . . . . . hó . . . . . ig bezárólag van illetményével ellátva.

Kelt . . . . . .

aláírás . . . . . .

Pecsét helye.

A szabadságot 188 . . évi . . . . . hó . . . .-én megkezdette.

N. N. őrsparancsnok s. k.

A szabadságról 18 . . . évi . . . . . hó . . . .-én bevonult.

N. N. őrsparancsnok s. k.

Megjegyzés. Ily rövid szabadságok az altisztek és csendőröknek a reggeli kihallgatásnál előadott szóbeli kérései folytán engedélyeztetnek.

Kikülönitett őrsnek parancsnoka ily kérés felől a szárny- vagy szakaszparancsnokságnak rövid irásbeli jelentést tesz. melyet utóbbiak — engedélyezés esetén — egyszerűen a szabadságolási jegy megküldése által intéznek el.

Ezen szabadságolási jegy, vett használat után a szárny- vagy szakaszparancsnokságnak beküldendő és ha semmi szabálytalanság sem forog fenn, ott megsemmisitendő.

L) minta
a 31-ik §-hoz.

(Egész ívre állitandó ki.)

Magyar királyi . . . sz. csendőr-kerületi parancsnokság.

..... szám.
sgdt.

Szabadságolási igazolvány.

18 . . . évi . . . . . hó . . -dikáig érvényes.

N. N. . . . . részére, ki a fennevezett csendőr-kerületi parancsnokság . . . . -dik szárnyának állományába tartozik, ... ország . . . . . megye . . . . . járásában kebelezett . . . . . helységbe . . . . . szabadság engedélyeztetik.

Ezen szabadság 18 . . . . évi . . . . . hó . . . -dikán kezdődik és 18 . . . . évi . . . . . hó . . . . -dikán jár le.

Az illető hatóságok felkéretnek, hogy nevezett . . . . . fennebb kitett szabadságolási helyére s onnan visszautazásában ne akadályozzák.

Kelt . . . . . .

Orvosilag megvizsgáltatván . . . . . találtatott.

N. N. s. k.
orvos.

Pecsét helye.

N. N. s. k.
csendőrker. parancsnok.

Utasitás.

1. Rövid időre szabadságoltak a magyar kir. honvédség részére fennálló fegyelmi szabályoknak és büntető törvényeknek vannak alávetve.

2. A katonai szolgálati viszonyból eredő minden kötelességükre nézve, a tartózkodási helyén netalán létező honvéd állomás-, tér- vagy hadkiegészitő parancsnokságoknak rendelvék alá.

3. A szabadságolt a szabadságolás helyén való megérkeztekor legkésőbb 24 óra alatt, és hasonlóan szabadságáról való bevonulása előtt, a szabadságolás helyén netalán létező csendőrségi őrsnél, továbbá hol honvéd pótcsapatparancsnok van, ennél, különben pedig a térparancsnokságnál, az állomás-ügyeket végző tisztnél s a hol ez nincsen, a honvéd- v. katonai állomásparancsnokságnál is jelentkezni, és szabadságolási igazolványának láttamozását kérni tartozik.

Ha szabadságolási helye a csendőrségi őrstől távolabbra esik, a jelentkezés egyszerűen irásban teljesitendő s a felmerülő postabért a szabadságolt sajátjából tartozik viselni.

4. Azok irányában, kik a fennebbi jelentkezéseket alapos indok nélkül elmulasztják, az idevonatkozólag fennálló fegyelmi szabályok foganatosittatnak.

5. Az, a ki szabadságolási igazolványát elveszti, ezt — annak másodlata elnyerése czéljából — a legközelebb eső közigazgatási hatóságnak (szolgabirónak) azonnal bejelentse.

Személyleirás.

Haja	Be van-e oltva . . . . .
Szeme	Beszél nyelveket . . . . .
Szemöldöke	Teste hosszmértéke . . . . .
Orra	Különös ismertető jelei . . .
Szája	. . . . .
Arcza	. . . . .

Ezen szabadságolási igazolvány tulajdonosa a következő kincstári tárgyakkal :

Kalap,	Nadrág,	Nyakravaló,
Köpeny,	Ing,	Sapka,
Téli zubbony,	Gatya,	Oldaltáska,
Nyári »	Csizma,	Kard (derékszíj vagy

kardkötővel) és minden illetménynyel 18 . . évi . . . . . hó . . . -ig van ellátva.

Fennevezett (altiszt) csendőr a szabadságról 18 . . évi . . . . . hó . . . -dikán vonult be.

N. N. őrsparancsnok s. k.

Megjegyzés. Ezen »Szabadságolási igazolvány«, a szabadságoltnak bevonulása után, az őrsparancsnok által a szárnyparancsnokságnak szolgálati úton beterjesztendő és ez által az élelmezési számadáshoz csatolandó.

II.

Szolgálati utasitás.

A) Általános utasitások.

1. §.

A csendőrt egyedül az ezen utasitásban előirt szolgálatra szabad igénybe venni.

A hatóság tehát a csendőrt az annyira fontos közbiztonsági szolgálattól el nem vonhatja, s oly szolgálatokra, melyek teljesitésére más állami vagy községi közegek hivatvák, nem alkalmazhatja, ha csak elkerülhetlenül nem szükséges és a késedelem miatt beállható veszély által nem indokoltatik, de akkor is csak mint karhatalmat vehetik igénybe.

2. §.

Hatóságok részéről a tisztek által vezényelt osztagokhoz megkeresések intézendők, ezek pedig a megkereső hatóságokhoz értesitéseket és közleményeket küldenek.

Altiszti őrsökhöz a hatóságok felhivásokat intéznek s ezek a hatóságoknak jelentéseket tesznek.

3. §.

A csendőr altiszti rendfokozattal birván, egyáltalában azon bánásmódra tart igényt, mely az altisztekre nézve meg van szabva. Ugyanazért »Ön« czímzéssel szólitandó meg és nyilvánosan soha meg nem dorgálható.

A csendőrség kizárólag saját előljárói fegyelmi hatósága alatt áll, minek folytán ugy a hatóságoknak, mint magánosoknak minden ügyekben, melyek a csendőr személyét illetik, a csendőr közvetlen tiszti előljárójához kell fordulniok.

A csendőr megjutalmazására vagy kitüntetésére vonatkozó előterjesztések a hatóságok vagy magánosok részéről, a szükséges tárgyalás eszközlése végett, a csendőr-kerületi parancsnokságnak adandók be.

A csendőr-kerületi parancsnokság az ily javaslatokat, véleményezésével ellátva, a honvédelmi ministerhez terjeszti fel s azok végleges elintézése, mennyiben a csendőrségi javadalmazásból való jutalomdíj forog kérdésben, a belügyministerrel egyetértőleg, különben pedig a honvédelmi minister által eszközöltetik.

A csendőr valamely állami hivatalnok, hatósági tisztviselő, városi vagy községi előljáró, valamint magánosok ellen irányzott panaszát a megszabott szolgálati uton közvetlen előljárójának jelenti be; az ilyetén panasz azután a szakaszparancsnoknak terjesztendő elő, a ki a csendőr által tett panaszos bejelentést, saját véleményével, a szárnyparancsnok utján a csendőr-kerületi parancsnokhoz terjeszti fel.

4. §.

A csendőrség a hatóságokrészéről hozzá intézett megkereséseknek és felhivásoknak legpontosabban megfelelni tartozik. Kötelességében áll azonban a hivatalos felhivá-

sokra netalán felmerülő aggályait saját előljárójának bejelenteni.

A csendőrnek ugy hivatalos eljárásában, mint azon kivül is, komoly, előzékeny és tisztességes magaviseletet kell tanusitani, valamint minden szavában és tetteiben mindazt tapintatosan elkerülni, a mi szolgálati fellépését nehezitené és az intézmény jó hirnevének kisebbitésére szolgálhatna.

A csendőrtől fokozott tapintat, elővigyázat és körültekintés követeltetik, különösen ünnepélyek, népgyülések és népcsoportosulások alkalmával.

A csendőr kötelessége az intézmény jó hirnevét féltékenyen megőrizni, mert csakis az ily eljárás teszi lehetségessé a közérdekben annyira fontos csendőrségi szolgálatnak fokról-fokra való tökéletesitését.

5. §.

A csendőrnek nyilvános megjelenése alkalmával mindenkor szabályosan öltözködve és oldalfegyverrel kell ellátva lennie.

A szolgálatba kivonuló csendőrnek teljesen felfegyverkezve (töltött fegyverrel és feltűzött szuronnyal), a gúzslánczczal és iró-tárczával kell ellátva lennie; s ez alkalommal szolgálati és nyomozó-könyvét is tartozik magával vinni.

Magatartása és fellépése mindig katonás, járása csendes és oly mérsékelt legyen, hogy mindazt, a mi körülötte történik, biztosan észlelhesse.

6. §.

A csendőrnek szolgálati működésekor, vagy a mikor hivatalos vagy magán lakhelyiségekbe lép, mindent, mi őt

rerde megitélés, gúny vagy tréfa tárgyává tehetné, határozottan kerülnie kell; a dohányzás portyázás közben csakis a községeken kivül a szabadban vagy pihenők alkalmával a szobában van megengedve.

A lovas csendőr a lovát kimélni tartozik és — a szükség esetét kivéve — csakis lépésben szabad lovagolnia.

7. §.

A csendőrnek, a szolgálat-teljesités ideje alatt, étel, ital vagy mulatság kedvéért vendéglőkbe, korcsmákba vagy kávéházba lépni szigoruan tilos.

De ez nem zárja ki, hogy szolgálati járata alatt ezen, különféle egyének által látogatott helyiségekbe beléphessen; ily alkalommal azonban fegyverét letenni és ott huzamosabban tartózkodnia, mint azt szolgálati feladata követeli, határozottan nem szabad.

Aljas és rosz hirben álló csapszékeket a csendőrnek szolgálaton kivül sem szabad látogatnia.

8. §.

Rosz hirben álló személyekkel való bizalmas társalgás, valamint ily személyeknek a csendőrlaktanyákba való bocsátása vagy mások általi bevezetése, szigoruan tilos.

9. §.

Iszákosság, pénzben kártyázás, tivornyázás és adósság-csinálás oly erkölcsi hibák, melyeknek a csendőrnél semmi szin alatt sem szabad előfordulni, mert egyáltalában meg nem tűretnek.

Ha netalán valamely csendőr önmagáról mégis annyira megfeledkeznék, hogy valahol ittasan jelenne meg,

akkor bajtarsainak kötelessége őt minél gyorsabban a közönség szemei elől elvonni és jelentést tenni.

10. §.

A csendőr a saját testületéhez tartozó előljárók irányában való magatartására nézve, a fennálló katonai szabályzatokhoz alkalmazkodik; előljáróival szemben a legszigorubb függelemre, a legpontosabb engedelmességre és tiszteletre kötelezett; a mi pedig a cs. és kir. közös hadsereg, a haditengerészet, a monarchia másik állama honvédsége és a m. kir. honvédségbeli személyekhez való viszonyát és állását illeti, az ezek rendfokozati és rangviszonyaira vonatkozó határozatok reá is teljesen alkalmazandók.

Polgári közhivatalnokok irányában, a kikkel a csendőr szolgálatban érintkezik, ha mint ilyenek felismerhetők, vagy pedig ha előtte különben ismeretesek, — a csendőr az állásukat megillető tiszteletet megadni, és magát előzékenyen viselni tartozik.

11. §.

A csendőr mindenkit állásához képest illedelmesen, — a magasabb osztályokhoz nem tartozókat pedig »Ön«-nel — tartozik megszólitani. Ha tőle bárki valami felvilágositást, utbaigazitást vagy segélyt kér, — e kérésnek készséggel feleljen meg, a mennyiben pedig ezt nem teljesitheti, erről a felkérőt röviden, illedelmesen világositsa fel.

12. §.

Polgári és katonai őrközegekkel, a közbiztonság, rend- és csend fentartása vagy helyreállitása czéljából

való szolgálati érintkezéseknél, a szolgálat érdekét előmozditó jó egyetértés fentartandó; mire nézve a tisztesek jó példát adni tartoznak.

13. §.

A megvesztegethetlenség és igazságszeretet képezik a csendőr legnélkülözhetlenebb kellékeit.

Ez alatt az értetik, hogy a csendőr ne csak pénzbeli vagy pénzértékű ajándékozás által ne legyen megközelithető; hanem hogy ő magát sem rokonsági kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyi rokon- vagy ellenszenv, és egyáltalában semminemu melléktekintetek és érdekek által kötelessége teljesitésétől el ne tántorittassa s mindennemű jelentéseiben és nyilatkozataiban csakis a valódi és legtisztább igazságra szoritkozzék.

Különösen és szigoruan meg van tiltva, szolgálat teljesitéseért valamely féltől ajándékot, jutalmat, vagy ingyen ellátást elfogadni.

Épen ugy tilos a szolgálati kötelesség teljesitését bármely igérettől függővé tenni.

14. §.

A csendőr szolgálati ügyekben a legszigorúbb hallgatagságra és titoktartásra esküvel kötelezett.

15. §.

Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak, szolgálati teendőikkel összefüggésben álló ügyekre vonatkozólag irásbeli bizonyitványokat kiállitani nem szabad.

16. §.

Ha valamely csendőr becsületében megsértetik vagy rágalmaztatik, törvényes megtorolás igénybe-vételétől elállania nem szabad.

17. §.

A saját testületéhez tartozó előljáróknak és felebbvalóknak, valamint a közös hadsereg, hadi-tengerészet, a monarchia másik államának honvédségéhez tartozó és a magy. kir. honvédségbeli felebbvalóknak teendő személyes jelentésekre, illetőleg bemutatásokra vonatkozólag, a csendőrségi személyekre nézve az általában fennálló katonai szabályok és kibocsátott különös rendeletek érvényesek.

Minden alkalomkor és valahányszor a csendőr a közigazgatási hatóság székhelyét érinti, magát a főnöknek avagy helyettesének bemutatni és esetleges felhivásainak közlését kérni tartozik.

Épen ugy, ha a csendőr oly helységbe érkezik, a hol a közigazgatási hatóság főnöke szolgálati ügyben van jelen, magát nála szintén bemutatni tartozik.

18. §.

Magyarország határainak különös felhivás, illetőleg engedély nélküli átlépése, a csendőrségnek — akár szolgálatban, akár szolgálaton kivül, — szigorú büntetés terhe alatt tilos.

E részben kivétel csak akkor áll be, ha a kölcsönös átmenetelre nézve külön szerződés vagy egyezmény létezik.

Egyik őrskörletből a másikba, valamint egyik csendőrkerületi parancsnokság területéről a másikra való átlépés azonban meg van engedve. (Egyébiránt lásd a 35. §-t.)

19. §.

A csendőr köteles arra törekedni, hogy magának azon járásra nézve, a melyben működni hivatott, lehetőleg beható és részletes helyi és személyi ismeretet szerezzen, minthogy e nélkül szolgálati kötelességeinek megfelelni nem képes.

20. §.

A csendőrnek tudnia kell, hogy a törvény minő tettekre és mulasztásokra szab büntetést; valamint ismernie kell mindazon törvényeket és rendeleteket is, melyek szolgálatát érdeklik.

E célból ugy a törvények, mint a ministeri rendeletek és hatósági szabályrendeletek a csendőrökkel esetről esetre közlendők.

21. §.

A csendőrség szolgálati teendői vagy rendesek, melyeket teljesiteni tartozik a nélkül, hogy valamely hatóság részéről külön felhivásra volna szüksége, vagy pedig olyanok, melyek általa csakis vett hatósági felhivás folytán teljesitendők.

22. §.

A csendőrség »rendes« szolgálati teendői a következők:

1. büntetés alá eső tetteknek, a mennyiben az lehetséges, közbelépés által való meggátlása, véghezvitt törvény-

sértések kideritése és feljelentése; gonosztettek és gonosztevők nyomozása;

2. a védtörvény, rendeletek és tilalmak áthágását szándékozók figyelmeztetése, a törvényt áthágók feljelentése, előirt esetekben elfogása és — a letartóztatást indokoló tényvázlattal — az illetékes közigazgatási hatósághoz vagy bírósághoz való átadása; mely alkalommal az ily foglyok az átadó csendőr jelenlétében orvosilag azonnal megvizsgálandók.

A fogoly, kit a csendőrnek semmi esetre sem szabad többé szabadon bocsátani, az illetékes hatóságnak legkésőbb 24 óra alatt átadandó;

3. a közbiztonság, rend- és csend fentartása czéljából minden nem engedélyezett népcsoportosulást és összecsődülést megakadályozni, szétoszlásra felhivni, szétoszlatni és a vétkeseket elfogni;

4. minden állampolgár személyét és vagyonát erőszakoskodás ellen lehetőleg megvédeni és esetleg az ezt veszélyeztetők ellen a 2. pont szerint eljárni;

5. úton, útfélen vizben vagy máshol feltalált holttestek (lásd 82.), minden tüzeset, betörés és bűntényt, vétséget vagy kihágást képező esetek felől magának tudomást szerezni, a tetteseket kinyomozni, a hatóságnak a tapasztaltak felől azonnal jelentést tenni;

6. nyilvános közutakon, téreken, s oly népgyüléseknél, melyek a közrend és közbiztonságot veszélyeztetik, tűzvész, árviz és egyátalában minden általános veszélykor: a közbiztonságot, csendet és rendet helyreállitani és fentartani, kihágásoknak és rendetlenségeknek elejét venni, ezek előidézőit, valamint résztvevőit és az ellenszegülőket letartóztatni és irányukban a 2-ik pont értelmében eljárni;

7. az állampolgárok személye vagy tulajdona megsértésének és más szerencsétlenségek megakadályozására

fennálló szabályoknak megtartása feletti őrködés és az e részben észlelt áthágások, elhanyagolások és hiányoknak illetékes helyen való feljelentése;

8. különösen fel kell ügyelni mindennemű házalásra, s a mennyiben az nem engedélyezett: meggátlandó, s arról az illetékes hatóságnak jelentés teendő;

9. utasoknak, ezek indokolt kérése folytán és a mennyiben az a szolgálat hátránya nélkül eszközölhető: kétes biztonságú útvonalakon való elkisérése;

10. katonai vagy honvéd-szökevények és magukat gyanus körülmények között érvényesen igazolni nem tudó katonák, illetőleg honvédek letartóztatása és a legközelebbi katonai, illetőleg honvéd-parancsnoksághoz való bekisérése;

11. ujoncz-szökevények megállitása és a közigazgatási hatóság elé vezetése;

12. nyomozó levéllel üldözött egyének elfogása és kóborlók, kémek, rendőri felügyelet alá helyezett és kiutasitott személyek, továbbá szabadon bocsátott és feltételesen szabadságolt fegyenczeknek és kötött menetlevéllel kiutasitottaknak, kikre a közigazgatási hatóság a csendőrségi őrsök felügyeletét felhivta: éber figyelemmel való tartása;

13. erődítésekre, nyilvános közlekedési eszközökre és tárgyakra, valamint ültetvényekre, u. m.: vasutakra, távirdai huzalokra, telephonokra, országutakra, az országutak és más utak mellett levő faültetvényekre, csatornákra, vizszabályozási töltésekre és művekre, hidakra, nyilvános kutakra, zsilipekre és emlékszobrokra, állami, megyei és községi határjelekre és czímtáblákra, különösen a határszélekre éber figyelmet forditani, az észlelt és a közbiztonságra hátrányos károkat és rongálásokat, valamint a vasutak, gőzhajók és más közlekedési eszközök körül talált hiányokat a hatóságoknak feljelenteni, s tekintettel az ily nyilvános intézetek, épitmények és ültetvényekre nézve

fennálló szabályokra, a vétkeseket, illetőleg merénylőket letartóztatni és a hatóságoknak átadni;

14. mindennemű közlekedési vonalaknál és utaknál gondoskodni arról, hogy a forgalmi összeköttetés és folytonos használat meg ne akadályoztassék és különösen arra felügyelni, hogy mindenki az utrendészet, nemkülönben a folyam- illetőleg a folyó-rendészet szabályaihoz alkalmazkodjék; előre bocsátott figyelmeztetés után az ellenszegülők a legközelebbi hatósághoz bejelentendők esetleg előállitandók;

15. a községi éjjeli őröknek portyázás alkalmával való ellenőrzése, az ez irányban mulasztással terhelt községi előljárók feljelentése és a hatóságilag szabályozott zárórák ellenőrzése.

23. §.

A felszólitás folytán végzendő szolgálati teendők kivitelére mindenekelőtt a fenforgó esetre vonatkozólag adott utmutatás, különben pedig az általános szolgálati szabályok mérvadók.

24. §.

Ha a csendőri szolgálat polgári hivatalnok vezetése alatt teljesittetik, akkor a csendőrök az illető hivatalnokot csakis rendelkezéseinek kivitelében támogatni és személyét erőszakoskodások ellen védeni tartoznak.

Ha ugyanazon szolgálatnál csendőrtiszt veszi át a vezénylést, akkor részére ugyanazon szabályok mérvadók, melyek a karhatalmi segélyt illetőleg a honvédség tisztjei számára (szolg. szab. I. rész, IX. fejezet) fennállanak. (Egyébként lásd az 1883-ik évi Rendeleti Közlöny 2-ik számában 1883. január 7-én 7,379/I. szám alatt kibocsátott körrendeletet.)

25. §.

A közigazgatási hatóság székhelyén levő őrsparancsnok, esetleg ennek helyettese, a megye vagy város főispánjánál és a hatósági főnöknél, vagy távollétében helyettesénél gyakran megjelenni tartozik, hogy tőle netaláni felhivásainak közlését kérje s őrskörletének közbiztonsági viszonyairól neki jelentést tegyen.

Rendkivüli események az illetékes hatóságnak haladék nélkül bejelentendők.

Minthogy a szolgabiró a csend, rend és közbiztonság fentartása fölött őrködni különösen hivatott, ugyanazért az őrsparancsnok oly eseményeket is, melyek más hatóságok illetékessége alá tartoznak, neki is szintén feljelenteni tartozik.

Ha valamely felmerült ügy halasztást nem tűr s az őrsparancsnoknak vagy helyettesének felhivás nem adható, ezen kivételes esetben a közigazgatási hatóság bármelyik csendőrt szolgálatra közvetlenül is felhivhat és ez utóbbi ennek szabályosan megfelelni köteles.

26. §.

Minden teljesitett szolgálat, legyen ez önálló vagy felhivás folytán, az eredmény leirásával, az állomási szolgálati könyvbe iktatandó be.

27. §.

A törvényszékek, királyi ügyészségek, járásbiróságok, továbbá a vizsgáló-biró, ugy nemkülönben az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetitő börtönintézetek igazgatóságai is jogosultak, sürgős esetekben minden

egyes csendőrt, ki a járásban szolgálattételre hivatott, valamely határozottan kijelölendő szolgálati teendő végrehajtására irásban felszólithatni.

28. §.

Az őrsparancsnok az őrs körletében előforduló mindazon kihágásokat, vétséget és bűntényeket, melyek a bíróság hatáskörébe vannak sorolva, tartozik az illetékes bíróságoknak bejelenteni.

29. §.

Ha valamely felmerült eset kideritése oly sürgős, hogy a késedelem veszélylyel jár, akkor a csendőr a bűnösöket még a bűnesetek feljelentése előtt is kinyomozni és a bizonyitékokat, a mennyire lehet megszerezni, a bűntény nyomainak megsemmisitését meggátolni és ha szükséges, a törvény határozványai szerint letartóztatásokat és házmotozásokat, a részletes utasitások pontos megtartásával foganatositani tartozik.

Ezen működés eredménye az illetékes bíróságnak azonnal bejelentendő.

30. §.

A csendőrség hivatalos felhivásra foglyoknak kiséresére is köteles.

Foglyok ideiglenes őrzésére és törvényszéki végtárgyalásoknál való szolgálattételre csendőrök csakis kivételesen fontos esetekben, vagyis súlyos bűntettesek és veszélves gonosztevők mellé alkalmazhatók.

31. §.

A csendőrség a szolgálattétel eredményét közvetlenül a kivitel után, mindenkor azon birósági hatóságnak tartozik bejelenteni, a melytől felhivást nyert.

32. §.

Ha birósági eljárásoknál ellenszegüléstől tarthatni, akkor az eljáró birósági személy a csendőrség támogatását veheti igénybe.

33. §.

A csendőrnek rendszerint csak akkor szabad szolgálatilag fellépni, ha teljesen fel van fegyverkezve.

Ha azonban a késedelem veszélylyel jár s rögtönzött fellépése eredményre nyujt kilátást, a csendőr ily körülmények között akkor is köteles fellépni, ha csak karddal van ellátva.

Minden körülmény között azonban fegyvere becsületét kell szem előtt tartania, ha tehát a helyzetet megfontolva látja, hogy a fenforgó esetben egyedül czélt nem érhet, a csendőrségi laktanyából kell segélyt hivnia.

Ha azonban a késedelem veszélylyel jár, sohasem szabad magát saját biztonsága érdekében kötelessége hű teljesitésétől elvonni.

34. §.

Bűntény vagy vétség elkövetésével alaposan gyanusitott egyének üldözése vagy letartóztatása azon czélból, hogy azok a bíróság elé vezettethessenek, a csendőrök által irásbeli felszólitás nélkül is foganatositandó: ha az illető tetten éretik, vagy közvetlenül a tett elkövetése

után, mint bűntény vagy vétségben gyanus, már üldöztetik, vagy pedig nyomozólevél által mint bűnös megjelölve van, avagy fegyverrel vagy a bűntény, illetve vétség elkövetésétől fenmaradt vagy bűnrészességét különben bizonyitó más bűnjelvényekkel találtatik, végre, ha a bűntett vagy vétség elkövetése hitelt érdemlőleg egyébként reá bizonyittatik.

A gyanusnak elővezetése és előleges őrizet alá vétele, ha a birói felszólitásnak kieszközlése a késedelem folytán bekövetkezhető veszély miatt nem volna lehetséges, még a következő esetekben is foganatositandó és pedig, ha:

a) az illető a menekülésre előkészületeket tett vagy az előre láthatólag reá várandó súlyos büntetés, kóbor életmódja vagy a környéken való ismeretlen volta miatt, mint igazolvány nélküli és hontalan, vagy bármi más alapos okok folytán a menekülés szándékában gyanus;

b) ha tanukra, szakértőkre vagy bűnrészesekre az igazság kideritését akadályozó módon hatni, vagy a bűntény vagy vétség nyomainak megsemmisitése által, a birói nyomozást máskülönben törekedett megnehezíteni, vagy arra, hogy ez csakugyan megtörténhetnék, alapos gyanúok létezik;

c) ha különös körülmények azon aggodalmat igazolják, hogy a vádlott a véghezvitt tettet ismételni, vagy a megkisérlett avagy fenyegetődzve jelzett tettet csakugyan véghez fogja vinni.

35. §.

A büntető törvények s más közbiztonsági rendeletek áthágóinak üldözése, a magyar korona országainak határain túl, a monarchia másik állama szomszédos kerületeibe is kiterjeszthető, azonban olyképen, hogy a csendőr ily üldözéseknél az idevonatkozólag fennálló egyezmény alapján,

az ottani törvényekhez általában alkalmazkodni s eljárásában kizárólag csakis az ily áthágók üldözésére tartozik szoritkozni; ha a letartóztatás sikerül, akkor az illetők az ottani illetékes hatóságnak adandók át.

Ha tehát a csendőrök ily szolgálatban az ország határát átlépni kényszeritvék, ők a monarchia másik állama területén való üldözés közben elért legközelebbi helyen, a közbiztonság fentartására hivatott cs. kir. hatóságnál vagy csendőrségi őrsnél jelentkezni s a hol ilyen helyben nincs, magukat a helység előljáróságánál bemutatni s a további üldözésnek ki által s miképen leendő folytatása iránt értekezni és egyetértőleg megállapodni tartoznak.

Ha a monarchia másik állama területéről cs. kir. csendőrök hasonló szolgálatban a magyar korona területére jöve, valamely magyar királyi csendőrségi őrsparancsnokságnál jelentkeznek, az őrsparancsnok vagy ennek helyettese a netalán helyben levő közigazgatási hatóságnak erről rögtön szóbeli jelentést tenni; ha pedig ez nem volna lehetséges, a további üldözés folytatása végett a kellő intézkedéseket megtenni és az esetet és eredményt a közigazgatási hatóságnak azonnal, saját szakasz-parancsnokának pedig az előirt esemény-jelentésben följelenteni tartozik.

Ha magyar közbiztonsági közeg horvát-szlavon területen, vagy viszont horvát-szlavon közbiztonsági közeg magyar területen kénytelen gonosztevőt üldözni, előbb magát az illető horvát-szlavon, illetőleg a magyar helyi hatóságnál bemutatni és ha a gonosztevőt elfogta, azt ugyanezen hatóságnak további eljárás, t. i. az illető kir. ügyészségnek leendő haladéktalan kiszolgáltatás végett átadni és erről egyuttal a felszólitást intézett hatóságnak jelentést tenni tartozik.

A fentebb emlitett illető hatóságnál való utólagos be-

mutatás csak azon esetben engedtetik meg, ha az előleges bemutatás által az üldözés eredménye koczkáztatva lenne; például ha a gonosztevő ilyképen időt nyerne vagy megszökni vagy a bűntett nyomait megsemmisiteni vagy végre a bűntársakkal való összebeszélés által a bűnvizsgálat eredményét más módon meghiusitani.

Egyébiránt magától értetődik, hogy a magyar közbiztonsági közegek a horvát-szlavon közegeknek és ezek viszont a magyar közegeknek, ha erre felkéretnek, lehetőleg segédkezet nyujtani tartoznak.

A szomszédos külföldi államokkal létrejött cartelszerződések, a csendőrség oktatása czéljából, a csendőrkerületi parancsnokságokkal esetről-esetre részletesen közöltetnek.

36. §.

Ha felkelés vagy lázadás vagy nagyobb számú személyek által elkövetett más büntethető cselekmény esetén a bűnösök azonnali kinyomozása nem lehetséges, mindenki, a ki az esetnél jelen volt és a gyanútól nem teljesen ment, az illetékes hatósághoz elővezethető.

37. §.

Ha valaki törvényszegés miatt a hatósághoz elővezetendő, akkor annak ezen czélból való előleges letartóztatása csakis a 34. §. *a) b)* és *c)* pontjaiban megjelölt esetekben eszközölhető.

Ha közigazgatási vagy rendészeti törvények avagy rendeletek áthágása fordul elő, akkor — ha különös felhivás nem adatott s ha feljelentés nincs előirva s egyáltalában ha a a letartóztatás a törvényben nincs elrendelve — csakis a

kifogásoltnak figyelmeztetésére vagy megintésére kell szoritkozni.

Katonai, illetőleg honvédszemélyek elfogatására nézve a szolgálati szabályzat (I. rész 43. §.) határozmányai mérvadók.

38. §.

A csendőrnek a vétkes letartóztatása után mindjárt arra kell törekedni. hogy az eset tanuit kitudja s oly tárgyakat, melyek az esetre vonatkoznak, valamint mindent, mi a további vizsgálat előmozditására szolgál, biztositsa.

A letartóztatottra tartoznak a kisérők szigorúan felügyelni, nehogy az másokkal akár személyesen, akár jellel érintkezhessék, valami tárgyat eldobjon vagy megsemmisithessen, vagy épen bűnrészesekkel összebeszélt hessen.

A kisérő csendőr, a letartóztatottat mindig megfelelően közel kövesse, hogy őt netaláni szökési kisérlet esetén azonnal elérhesse, vele azonban beszélgetésbe vagy máskülönben való érintkezésbe bocsátkoznia nem szabad.

39. §.

Testi sértéseknél feljelentendő, hogy a talált sértések miféle eszköz által és mily módon lettek ejtve, illetőleg előidézve s tájékozásul lehetőleg még az is felemlitendő, hogy a sértés életveszélyes vagy könnyebb-e?

40. §.

Ha a csendőr közhitelpapir-, bankjegy- vagy fémpénzutánzót, illetőleg hamisitót fedez fel, ő azonnal hatósági vagy bizalmi személy közbenjárásával szigorú házmotozást

foganatositani és a hamisitványokon kivül még a büntethető cselekmény elkövetésénél használt minden eszközt, anyagot és egyéb tárgyakat is elkobozni és az illetékes bióságnak átadni tartozik.

41. §.

Tüzvésznél megállapitandó, vajjon a tüz elemi csapás, vétkes gondatlanság, vagy pedig gonosz szándékú gyujtogatás folytán származott-e? s az utolsó esetben az is, hogy mily gyujtó anyag használtatott; ezen ténymegállapitás szabályozza azután a csendőrség további eljárását.

A tüz keletkezési módján kivül, minden tüzvésznél kinyomozandó: mely napon, napszak és órában ütött ki a tüz, mely tárgyon és annak melyik részén, kinek tulajdona volt a kigyuladt tárgy, volt-e biztositva és mennyire; mennyi a kár s vajjon ember vagy állat nem veszett-e el?

Ezen adatok az L. minta szerint készitett kimutatásba foglalandók és ennek egy példánya a csendőr-kerületi parancsnokságnak, egy pedig a közigazgatási hatóságnak küldendő meg.

A gonosz szándékból eredett gyujtogatáskor a tettes kinyomozandó, illetve letartóztatandó és a hatóságnak átadandó.

42. §.

Oly bűntények és vétségeknél, melyek által másnak életében, testi épségében vagy tulajdonában — másképen mint a fentebb leirt módon — történt kár: helyszini szemle utján kinyomozandók, különösen az alkalmazott erőszak és kiviteli mód, valamint a használt eszközök

vagy műszerek minősége és az is, hogy egyik vagy másik ember élete, egészsége vagy testi biztonsága és az idegen tulajdon mily mérvben lettek veszélyeztetve.

43. §.

Házmotozás, azaz a lakás vagy háztartáshoz tartozó egyéb helyiségek megmotozása, csakis azon esetben foganatositható, ha alapos gyanu forog fenn az iránt, hogy azokban büntény vagy vétség elkövetésében gyanus egyén van elrejtőzve, vagy hogy azokban oly tárgyak vannak, melyeknek kézrekeritése vagy megtekintése a vizsgálat folyamára és biztonságára jelentőséggel birhatna. Kivételnek csak oly személyekre nézve van helye, kik rendőri felügyelet alá vannak helyezve: ezeknél házvagy személymotozás a rendőri felügyelet érdekében bármikor eszközölhető.

Oly egyének, kikre nézve — mint már fenn emlittetett — a valószinüség, hogy gyanus tárgyak birtokában vannak, nagy mérvben létezik, vagy a kik ugyancsak valamely bűntény vagy vétség elkövetésében gyanusak, továbbá rosz hirben álló és rendőri felügyelet alá helyezett egyének személye és ruházata is megmotozható. Nők megmotozása nők közbenjöttével eszközöltetik.

44. §.

A megmotozás szabály szerint csakis annak kihallgatása után foganatosittatik, a kiknél vagy a kin az eszközlendő, és csak annyiban hajtatik végre, a mennyiben a kihallgatás a kutatott tárgynak önkéntes kiszolgáltatását, vagy pedig a megmotozást előidéző indokok elenyésztét nem eredményezi.

Rosz hirben álló személyeknél a kihallgatás mellőzhető, nemkülönben azon esetben is, ha a késedelem veszélylyel járna, vagy ha a motozás a közönség számára nyilt helyiségekben, milyenek korcsmák, éttermek, vendéglők, vaspálya-indóházak stb., eszközlendő.

45. §.

Motozás rendszerint csakis felhivás vagy birói végzés folytán eszközölhető.

Ezen felhivás vagy végzés az érdekeltnek a motozás megkezdése előtt felmutatandó, a mennyiben pedig ez azonnal nem volna eszközölhető, akkor az érdekeltek a motozás indokairól a községi előljárók vagy a motozásnál jelen volt községi bizottsági tagok által utólagosan értesitendők.

Ha katonai vagy katonaság (hadtengerészeti vagy honvéd-csapat) által megszállott épületben eszközlendő a házmotozás, akkor ez a laktanya-parancsnoknak bejelentetik, s egy kirendelt katonai közeg közbenjöttével történik.

46. §.

A házmotozás, a bűnfenyitő eljárás érdekében és ha a késedelem veszélylyel jár, a közbiztonsági közegek által saját hatáskörükben is eszközölhető: ha valaki ellen elővezetési vagy elfogatási rendelet adatott ki, vagy ha valaki büntethető tett elkövetésén éretik, vagy ha büntetendő cselekvény gyanujával terheltetik, hatósági nyomozás alatt áll vagy az ellene kibocsátott nyilvános idézés szövegében büntethető cselekvény elkövetésében gyanusnak van jelezve, vagy oly tárgyak birtokában találtatik, melyek bűnrészességéről tesznek tanuságot.

Az érdekelt kivánatára, azon tárgyakról, melyeket a csendőr esetleg magával elvisz, elismervény állitandó ki.

47. §.

Ház- és személy-motozások mindenkor minden felesleges feltünés és az érdekeltnek nem okvetlenül szükséges megterhelése vagy háborgatása mellőzésével, hirnevök és a nyomozás tárgyával nem szorosan kapcsolatos magán titkok lehetőleges megkimélése, valamint az illem és tisztesség megóvása mellett eszközlendők.

A megmotozandó helyiségek tulajdonosa, illetőleg birlalója ezen működésnél való jelenlétre felszólitandó; ha ő akadályozva vagy távol lenne, vagy egyáltalában erre hajlandó nem lenne, akkor ezen felszólitás a család valamely nagykorú tagjához, vagy ilyennek hiányában valamely laktárshoz vagy szomszédhoz intézendő.

A házmotozást önállóan teljesitő csendőr azonfölül egy község-előljárósági közeget hí magával, és különösen rosz hirben álló személyek lakásába léptekor, ugy a saját személyére, valamint a szolgálati cselekvény végrehajtására nézve megkivántató elővigyázattal jár el.

48. §.

Irományok motozásánál arról kell gondoskodni, hogy azok tartalma hivatlanok tudomására ne jusson.

Ha az irományok tulajdonosa azoknak motozását megengedni vonakodik, akkor azok lepecsételve az illető biróság vagy közigazgatási hatóságnak adandók át.

A csendőr lepecsételt levelek és csomagok felbontására nincs jogositva.

Ily csomagok lepecsételése minden gyanusitás kikerülése végett, aképen eszközlendő, hogy a csomag a tulajdonos, a községi előljáróság és a csendőr pecsétjével is el legyen látva.

49. §.

A csendőrnek szolgálati működéseikor, a büntető törvénykönyvnek és büntető eljárásnak mindazon határozványait szem előtt kell tartania, melyek a közbiztonsági szolgálat végrehajtására vonatkoznak.

50. §.

Azon esetek, melyekben a csendőrnek fegyverét szabad használni, a szervezeti utasitás 11. §-ában vannak meghatározva.

De a csendőr ezen esetekben is fegyverét csak azután használja, miután minden enyhébb eszközök alkalmazása eredmény nélkül maradt, s. ekkor is még a legnagyobb kimélettel járjon el.

Ennélfogva, és a mennyiben azt a viszonyok engedik, előbb a kevésbbé veszélyes fegyverek (kard vagy szurony) használandók; mire nézve határozó befolyással még az is bir, vajjon a törvénysértő szintén fegyverrel és pedig milyennel, vagy milynemű testi sértést okozható eszközzel van ellátva.

Ellenszegüléseknél vagy valamely csendőrre intézett támadásnál, utóbbinak mindenekelőtt arra kell törekednie, hogy az illető személyt az ellenállásra, esetleg megszökésre képtelenné tegye.

Ehez képest lehetőleg azt is számba kell vennie, hogy milynemű fegyver és mily irányban használandó, hogy az ember élete lehetőleg kiméltessék és más személyek se veszélyeztessenek.

Ha valamely ellenszegülő, a fegyvernek vele szemben alkalmazott használata következtében megsebesittetett, akkor a csendőr azonnal az illetőnek orvosi ápolásáról lehetőleg gondoskodni tartozik.

51. §.

A mennyiben az őrs a hatóságok részéről különös szolgálattételekre nem vétetik igénybe, ennek kötelessége a felügyeleti körletet a szakaszparancsnok által megállapitott és a csendőrkerületi parancsnokság által jóváhagyott őrjárati beosztás szerint átportyázni.

Ezen szolgálat nappal és éjjel — még pedig az időjárásra való tekintet nélkül — teljesitendő. A járőrök rendszerint legalább két és a körülményekhez képest még több csendőrből is állanak.

A szolgálatba vezényelt csendőr — vagy ha egyidejüleg többen vezényelvék, ezek vezetője — a vett parancs végrehajtásáért felelős.

52. §.

A csendőrnek rendes portyázásoknál a portyázás iránya előiratik s attól alapos ok nélkül eltérnie nem szabad; ha azonban járőri szolgálat közben büntetendő cselekvénynek jut tudomására, nemcsak jogositva van, de kötelességében is áll az előirt irányt a szükséghez képest megváltoztatni s az emlitett cselekvényt kinyomozni.

Elrendelt üldözések vagy nyomozásoknál az irány csakis általában jelölhető ki, minthogy a csendőrt csak az utközben tapasztalt észleletek és fölfedezések vezethetik czélhoz.

Ezen portyázásoknál minden irányban éber figyelem-

mel kell lennie és minden zajra, kiáltásra vagy segélyhivásra figyelve, az illető táj felé kell sietnie.

Erdőket, hegytorkolatokat, vizmosásokat, agyag-, homok- és porond-gödröket s rejtekül szolgálható egyéb zugokat ki kell kutatnia, s visszatértekor rendszerint más utat kell követnie; ezen portyázásokkor nem kell az országutak és más jártabb utakhoz ragaszkodnia, hanem mellékutakra, ösvényekre, sőt egészen járatlan helyekre is kell térnie. Különösen oly utak és tájak, a hol a közbiztonság veszélyeztetettnek lenni tudatik, a járőrök által lehetőleg gyakran portyázandók át.

53. §.

Ha a csendőrben személyes észlelete folytán gyanú támad, de a dolog valódi állása előtte még bizonytalannak lenni látszik, akkor az óvatosság kívánja, hogy ő egy ideig a tény helyszinéhez lehetőleg közel és észrevétlenül foglaljon figyelő állást, hogy magát kellőleg tájékozhassa.

Magától értetik, hogy a csendőrnek, ha oly tény merül fel, melynél a késedelem veszélyt hozhatna, rögtön kell fellépnie, hogy igy azon kár vagy hátrány, mely valakit fenyeget, közbelépése által megakadályoztassék vagy legalább enyhittethessék.

A csendőrnek általában minden körülmények között legnagyobb óvatosság tétetik kötelességévé; egyrészt tartózkodjék minden elhamarkodástól, de másrészt ismerje fel helyesen azon pillanatot, melyben sikerrel léphet fel.

Neki minden fő- és mellékkörülményt higgadtan kell megfontolnia, mivel adatai nyujtják a bíróságoknak azon anyagot, mely a tényálladék teljes kipuhatolására és kideritésére szükséges.

54. §.

A csendőr portyázásainál a magánosan és rosz hirben álló csárdákra különös figyelmet forditson. Az azokban talált idegeneket, mennyiben ezek neki jogosan gyanusoknak tetszenek, igazolványaik előmutatására szólitsa fel és a körülményekhez képest járjon el.

55. §.

A csendőr a portyázás közben talált utasokra nézve mindazon rendőri szabályok figyelemmel tartására köteles, melyek az idegenekre nézve fennállanak; s ez alkalommal újból s ismételve figyelmeztetik, hogy az utlevél és utazási okmányok iránt fennálló rendőri szabályok a szabad és háborithatlan utazást a monarchia határain belől védik, minélfogva bármily rendű és állású utasokat utazási igazolványaik előmutatása végett, alapos gyanú nélkül megállitania nem szabad.

56. §.

Minden csendőr-kerületi parancsnokság felügyeleti körletében bizonyos jelek határozandók meg, melyek által a járőrök egymást nagyobb távolságra is megismerni képesek legyenek; ezen jelek különösen arra szolgálnak, hogy a külszolgálatot teljesitő járőr részére, a netalán közelében levő csendőrök vagy járőrök támogatása biztositassék.

Ezen ismertető jelek előre megállapitott hangban azaz kiáltásban vagy a jelsíppal adandó füttyben állanak és csak végső esetben jellövésben (riadó lövésben).

Ily jel hallatára minden csendőr azon irány felé tartozik sietni, a honnan a jelt hallotta.

57. §.

Ha valamely személy bíróság vagy közigazgatási hatóság elé állitandó vagy elfogatandó, akkor az elővezetési vagy elfogatási végzés az őrsparancsnoknak küldendő meg, ki azután az elővezetéssel vagy elfogással megbizott csendőr nevét a felszólitás külzetére reá irni és arról gondoskodni tartozik, hogy ezen előállitás avagy elfogás pontosan teljesittessék.

Ha ily előállitással vagy elfogással több csendőr bizatik meg, akkor az illető felszólitás külzetére valamennyi e czélból vezényelt csendőr neve felirandó, a parancsnok pedig külön megnevezendő.

Az elfogott ezen esetekben közvetlenül a megkereső hatóságnak vagy bíróságnak adandó át.

58. §.

Ha közhivatalban vagy közszolgálatban alkalmazott személyeknek elfogatása vagy előleges letartóztatása eszközlendő és ilyetén szolgálatuknak akadályoztatása esetében helyettesitésük a közbiztonság vagy más közérdek folytán szükséges, vagy ha vaspályánál vagy gőzhajózásnál alkalmazottak, vagy bánya-, huta-, kohó- és hengermű-munkások, állam- vagy községi szolgálatban alkalmazott egészségügyi személyek, avagy köz- vagy magánerdészeti vagy határ-rendészeti szolgálatban levők elfogatása eszközlendő, ezek közvetlen előljárója haladéktalanul és a mennyiben ezt akadályozó különös aggályok nem forognak fenn, még az elfogatás eszközlése előtt értesitendő s csakis a megszökhetés meggátlására szükséges intézkedések alkalmazandók.

Ha az előljárónak előleges értesitése — például mivel a megszökés vagy a bűntény nyomainak megsemmisitése

stb. nem volna megakadályozható — aggályt gerjeszt, akkor az elfogás ugyan közvetlenül foganatba veendő, de egyuttal az illetőnek előljárója is rögtön értesitendő s ha az elfogottnak a szolgálata helyéről való elvezetése — mint például egy pályaőr elvezetése — a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével lenne egybekötve, akkor elvezetésével addig kell várni, mig helyettesitése iránt gondoskodva lett.

59. §.

Ha az elfogatásnál előre nem látható akadályok merülnek fel, vagy ha az elfogandó beteg vagy nem szállitható, a járőr bevonulásakor az őrsparancsnoknak, illetőleg azon hatóságnak, melytől az elfogatásra való felszólitás intéztetett, azonnal jelentést tesz, miközben azonban a község-előljáró utján arról gondoskodik, hogy az elfogandó és környezete kellőképen őriztessék.

Ha azonban a letartóztatandó veszélyes gonosztevő, az esetben a járőr közvetlen felügyelése czéljából helyt marad és a megkereső hatóságot további eljárása felől — a községi előljáró által előállitandó — küldöncz utján értesiti.

60. §.

Ha a csendőrségre általában foglyok őrzése bizatik, akár rendes fogdában, akár pedig más helyiségben, — a minek azonban csakis kivételes szükség esetén és csak rövid időtartamra szabad történni, — akkor általa a katonai őrségekre nézve e részben fennálló szabályok (szolg. szab. I. rész 78. §.) lesznek a legszigorúbban betartandók.

Különösen senkinek sem szabad megengedni, hogy az illető birósági hivatalnok jelenlétén kivül, a fogolyhoz

közeledjék s vele az ajtón vagy ablakon át beszélgessen; ép oly kevéssé szabad jelek, intések, pillantások stb. általi egyetértő értekezést tűrni.

A csendőr bármilynemű észleleteket, melyeket őrzés közben tehet, valamint a fogolynak minden hozzája intézett kérelmét és kívánságát, mihelyt azt őrhelyének elhagyása nélkül teheti, különben pedig felváltása után, a hatóságnak tudomására hozni tartozik; de a csendőrnek a fogolylyal beszélgetésbe bocsátkozni soha sem szabad.

61. §.

A csendőrnek valamely gyanussal szemben való bizonyitékok szerzése vagy gyanuokok megállapitása czéljából oda hatni, hogy ez az általa elkövetni szándékolt büntethető cselekedet véghezvitelére, folytatására vagy befejezésére csábittassék, vagy titkon felfogadott személyek által a birósságnak hirül viendő vallomásokra birassék, a legszigorúbban tiltatik.

Épen oly kevéssé szabad a vádlottat igéretek, hitegetések, fenyegetések vagy erőszakos eszközök által vallomásra vagy más bizonyos feladásokra késztetni.

Ha azonban a fogoly a csendőr előtt önként nyilatkozik, legyen ezen nyilatkozat valóságos vallomás, vagy saját személyére vagy pedig másokra vonatkozó feladás, a csendőr ezt az illető hatóságnak bejelenteni tartozik.

62. §.

Ha a csendőrségre foglyok, elitélt fegyenczek vagy máskülönben közveszélyes személyek kisérése bizatik, mindazon egyének, kik különösen veszélyesek vagy a

kikre nézve fokozott elővigyázat szükséges, a csendőrség tudomásául a hatóság által külön megjelölendők.

A csendőr a kisérendő személyeket az átvételkor testileg megmotozni és a felől meggyőződni tartozik, vajjon nincsenek-e szökésre vagy ennek elősegitésére szolgálható eszközök, vagy fegyverül használható tárgyak birtokában.

Ha valamely fogolynak pénze vagy más értékes tulajdona van, ez rendszerint a hatóság által a csendőrnek elismervény mellett adandó át:

Végül a csendőr ily személyek átvételénél még arra is tartozik figyelemmel lenni: vajjon élelemmel és az évszaknak megfelelő ruházattal el vannak-e kellőképen látva? és ha gyalog kisérendők, menetképesek-e? ellenkező esetben pedig a hatóság főnökét vagy helyettesét figyelmeztetni köteles.

63. §.

Ha a fogoly kivételesen csak egy csendőr által kisértetik, mi azonban az őrsparancsnok különös intézkedésétől függ, akkor az őrkisérő csendőr részéről fokozott vigyázat szükséges.

Veszélyes személyek megbilincselendők s ugyanezen elővigyázati rendszabály azon esetben is alkalmazandó, ha a fogoly szállitása éjjelre is kiterjedne vagy ha a fogoly szökési kisérletet már tett volna.

64. §.

Utközben, az arra jogositott polgári vagy birósági személy kivételével, senkinek sem szabad megengedni, hogy a fogolyhoz közeledjék vagy vele szóba álljon; ha a fogoly utközben megéhezik vagy megszomjazik, vagy egyéb szükséget érez, ezen szükséget csakis a csendőr jelenlété-

ben és lehetőleg elkülönitett helyiségben szabad végeznie; szeszes italt élvezni vagy az étkezésnél kést s villát használni a fogolynak tilos.

65. §.

Ha a fogoly utközben megbetegszik vagy a meghálás szüksége áll be: első esetben a megkivántató elővigyázat mellett lehetőleg orvosi segély eszközlendő, a második esetben pedig a fogolynak megfelelően biztos elhelyezése és őrzése czéljából a kellő intézkedések megteendők és mindkét esetben a helység előljárójával egyetértőleg és annak közreműködése mellett kell eljárni.

66. §.

Azt, vajjon a szállitás kocsin vagy gyalog eszközöltessék-e? mindig a hatóság határozza meg.

Ha a fogoly utközben azt állitja, hogy az utat gyalog folytatni képtelen, akkor az a legközelebbi helyhatóságnak bejelentendő s a fogoly, a körülményekhez képest, orvosi vizsgálat alá vonandó és a további intézkedés a hatósággal egyetértőleg megteendő.

67. §.

A kisérő csendőrök tartoznak a foglyok holmijára is felügyelni.

Azt, hogy a foglyok utközben sajátjukból akár ruhaneműeket, akár bármily más tárgyakat eladjanak, eldobjanak vagy megsemmisitsenek, nem szabad megengedni.

Ha a foglyoknak az idő viszontagsága ellen a hatóság által köpenyek, takarók és más efélék adattak, a csend-

örök ezen tárgyak jókarban tartásáról gondoskodni és ezeket a foglyok átadásakor szintén átadni tartoznak; ha azonban a kiséret a magyar korona országainak határain túl megy, ezen tárgyak a határszélen, illetőleg ott, a hol a foglyok valamely hatóságnak vagy más kiséretnek adatnak át, tőlük elveendők és ha a kiséret szállitó-eszközön tér vissza, általa a felszólitást intézett hatóságnak, különben pedig a foglyokat átvevő hatóságnak, visszaküldés végett, elismervény mellett adandók át.

68. §.

Ha a csendőrségre több személy kisérése bizatik, akkor különösen arra kell tekintettel lenni, hogy a foglyok egymástól lehetőleg elkülönittessenek és a közöttük való összebeszélés mindenképen megakadályoztassék.

69. §.

Ha utközben előre nem látott bajok fordulnának elő és a kiséret a továbbszállitás biztosságára nézve aggodalomba ejtetnék; ez esetben a legközelebbi község előljársága megbizható emberek kirendelése által való megfelelő támogatás végett megkeresendő.

70. §.

A csendőrnek, ha a hatóság részéről a kiséreti költségek fedezésére pénzelőleggel láttatott el, ez utóbbi által szabályszerűen kiállitott kisérő-levél és igazoló-okmány adandó.

Ha a fogoly csak a legközelebbi csendőrségi őrsig kisérendő, akkor a csendőrnek a foglyot az állomáson való

megérkezés után rögtön az illető örsparancsnokhoz kell előállitania, a hol azután a fogolynak, tárgyaknak stb. átadása a kisérőlevél alapján eszközlendő és az átvevő parancsnok az átvételt ugy ezen okmány külzetén, valamint a szolgálati könyvben is az átadó csendőrnek bizonyitani tartozik.

A csendőr, az átadás megtörténte után, ha más nem lett rendelve, a legrövidebb uton állomáshelyére tér vissza.

71. §.

Azon esetben, ha a foglyok valamely biróságnak vagy más hatóságnak közvetlenül adandók át, a kiséretnek mindjárt megérkezésekor ezen hatóság, illetőleg a fogdahelyiség előtt kell felvonulnia.

Az átadás a fentebb (70. §-ban) előirt módon történik. A foglyok és holmijok átvételét a börtönfelügyelő vagy az átvételre megbizott tartozik igazolni.

72. §.

Foglyok kisérésekor a fegyvereknek, kivéve vasutakon és gőzhajókon, mindig töltve kell lenni.

A fegyencz-szállitmánynak és kiséretnek, vasutakon, a mennyiben az lehetséges, a többi utasoktól elkülönitve külön kocsiosztályba való elhelyezése eszközlendő.

73. §.

A csendőrség toloncz-szállitmányok kisérésére rendszerint nincs hivatva.

74. §.

Adóvégrehajtásnál a csendőrség közreműködése csak akkor vehető igénybe, ha tettleges ellenszegülés fordult elő vagy ettől indokolva lehet tartani.

Azonban a segélyt nyujtó csendőrnek ily esetben nem szabad az előforduló zálogolásnál vagy a végrehajtás más mozzanatainál tettlegesen közreműködni, hanem csakis arról kell gondoskodnia, hogy a hatósági közegek feladatukat akadály nélkül teljesithessék és tettleg ne bántalmaztassanak.

75. §.

A jövedéki törvények végrehajtásánál a csendőrség közreműködése szintén csak akkor vehető igénybe, ha tettleges ellenszegülés fordul elő vagy ilyentől indokolva tartani lehet; azonban ekkor kötelessége a pénzügyőrségi személyzetet, illetőleg az állam jövedéki érdekeinek képviselésére hivatott községelőljárókat, szabályszerű hivatalos eljárásuk alkalmával megvédeni s arra hatni, hogy a felek részéről előfordulható mindenféle törvényellenes akadály távol tartassék.

Megjegyzendő, hogy az államjövedékre felügyelő közegek (a pénzügyőrség) ezen minőségükhöz képest az előirt egyenruházat és fegyverzet által felismerhetők legyenek és midőn rendkivüli esetekben szolgálatukat polgári ruhában végzik, magukat szolgálati könyveikkel és a körülményekhez képest különös igazoló-okmányokkal is igazolni kötelesek.

76. §.

A csendőr kiváló figyelmet forditson a munkás-osztály által előidézhető mindazon eshetőségekre, melyek a köz-

csend és rend háboritását vonhatnák maguk után; de különösen gyárakban, nagyobb iparvállalatoknál és nyilvános vagy magán munkahelyeken foglalkozó munkások fenyegető jelleget öltő minden gyülekezeteire felügyeljen s a netalán nyilvánuló elégületlenség vagy előfordult rendetlenség felől, a közigazgatási hatóságnak azonnal jelentést tegyen.

77. §.

Ha a csendőr országos vásárok, búcsuk, nyilvános mulatságok stb. felügyeletére rendeltetik ki, ilyenkor mindenekelőtt a helyi rendészeti közegeket köteles támogatni és csak akkor lép közbe, ha a helyi rendőrség a netalán támadt zenebona vagy kihágás elnyomására elégtelen s attól a közbelépésre felhivást kap; a gonosztevők nyomozását és üldözését azonban ily alkalommal is önállóan teljesiti.

A csendőr, különösen nyilvános mulatságoknál, a mulatság szinhelyén vagy helyiségeiben való feltünő járkálást és minden kicsinyes beavatkozást vagy kihivó magaviseletet gondosan kerülni tartozik.

Népgyüléseknél vagy csődülésnél a csendőrség a közigazgatási hatóság különös intézkedései szerint jár el.

Ha közbelépni kénytelenittetik, mindenekelőtt a »törvény nevében« az illetőket a szétoszlásra felhivja s ha ez meg nem történik, a főtényezőket letartóztatja és a közigazgatási hatóságnak átadja.

78. §.

A legénységi állományhoz tartozó, rövid időre szabadságolt minden katonai- vagy honvédszemélynek szabadságolási igazolvánnyal, a tartósan szabadságolt-

nak, valamint a nem tettleges állománybeli tartalékosnak katonai igazolványnyal, a szabadságolt állományú honvédnek pedig honvéd-igazoló-könyvecskével kell ellátva lennie.

A csendőr tehát, ha e végre alapos ok létezik, az ezen igazolványokban foglalt személyleirást az igazolvány előmutatójával összehasonlitani és a felől meggyőződni tartozik, vajjon a tartósan szabadságolt és a nem tettleges állománybeli tartalékos, vagy szabadságolt állománybeli honvéd, tartózkodási helyén szabályszerűen jelentkezett-e? a mi a katonai- vagy honvéd-igazolványban foglalt hivatalos láttamozásból kivehető.

Ezen szabadságolási-, illetőleg honvéd-igazolványok azonban utazási okmányokként nem tekinthetők, hanem a legénységi állományhoz tartozó ily egyéneknek, ha utazni szándékoznak, a szabályszerű igazoló- vagyis utazási okmányokkal kell ellátva lenniök.

79. §.

A sorhad- vagy a honvédség legénységi állományába tartozó oly személyek, kik szökésben, önkényű eltávozásban vagy, mint tartósan szabadságoltak és nem tettleg szolgáló tartalékosok és honvédek, a tényleges szolgálatra, fegyvergyakorlatra, vagy ujoncz-sorványra szóló behivási parancsnak való nem engedelmeskedésben gyanusoknak mutatkoznak, ha lehetséges, közvetlenül a legközelebbi katonai- vagy honvéd-parancsnokságnak, különben pedig a legközelebbi közigazgatási hatóságnak adandók át.

Ez irányban gyanúsnak tekintetnek:

1. A tényleges szolgálatban levő, illetőleg újoncz-sorványra behivott altiszt vagy katona, illetőleg honvéd:

a) ha csapattestétől vagy szolgálati állomásától távol, vagy háború idején a csapat- vagy seregtest parancsnoka által meghatározott körleten kivül vagy az ellenség ellenében kiállitott szélső előőrsökön túl, hamisitott vagy érvénytelenné vált elavult igazoló-okmánynyal vagy pedig a nélkül találtatik;

b) ha rendes állomásáról utazási okmánynyal vagyis menetlevéllel távozott ugyan, azonban az ezen okmány szerint követendő útirányt igazolhatlanul elhagyta;

c) ha igazoló-okmány nélkül a külföldre való megszökést kisérti meg vagy onnan tér vissza;

d) ha a hadifogságból történt visszatérése és az ország határának átlépése után vagy az ellenség hatalmából a saját területén történt megszabadulása után, a legközelebbi osztrák-magyar katonai vagy polgári hatóságnál való jelentkezést elmulasztotta;

e) ha csapattestétől vagy szolgálati rendeltetésétől ugyan nem önhibája következtében szakadt el vagy onnan önhibáján kivül tartatott vissza, azonban az akadályok elháritása után azonnal nem vonult be;

f) ha a katonai vagy honvéd-egyenruhából annyira kivetkezett, hogy egykönnyen mint katona vagy mint honvéd fel nem ismerhető; s végre

g) ha szabadsága letelte után azonnal nem vonul be és a bevonulás akadályát kimutatni nem képes.

2. A tartósan szabadságolt és a nem tettleges állományú tartalékos vagy honvéd:

a) ha a behivására szóló parancs neki kézbesittetett vagy az törvényszerűen közhirré tétetett, de ő a behivási, illetőleg bevonulási határidő eltelte után rendeltetése helyén kivül találtatik;

b) ha ő — daczára, hogy behivásának bekövetkeztét előre tudhatta — a behivási parancs kézbesitését engedély

nélküli elutazás vagy tartózkodási helyéről való bejelentés nélküli eltávozás vagy elrejtőzés által meghiusitja vagy meghiusitotta ;

c) ha a behivási időszak lejárta után nem mutatja ki azt, hogy ő a vett behivási parancsnak eleget tett vagy, hogy a bevonulás alól felmentetett vagy pedig, hogy magát a parancsnak való meg nem felelés esetében igazolta.

80. §.

A csendőr a sorozás elől megszökötteket tartozik a közigazgatási hatóság elé vezetni.

A sorozás elől megszökötteknek, a közigazgatási hatóság által ilyenekül a csendőrségnek névszerint megjelölteken vagy a községben olyanoknak kihirdetteken kivül, még mindazok is tekintendők, a kik községi közegek vagy más hitelt érdemlő személyek feladása szerint olyanoknak bizonyulnak, mint a kik a sorozásra való megjelenésre nézve vett felhivásnak eleget nem tettek vagy elrejtőztek.

Oly egyénekre, a kik valamely sorozó bizottság által mindenkorra alkalmatlanoknak nem nyilvánittattak és még sorozás alá tartozó korosztályban lévén, bel- vagy külföldön engedély nélkül utaznak, — vagy engedély nyerése esetén ennek érvénye lejárta után illetékességük vagy honosságuk helyére visszatérni elmulasztották, — különösen fel kell ügyelni s ezek a közigazgatási hatósághoz elő vezetendők.

81 §.

Ha a csendőrség az ország határszélén teljesit szolgálatot, kiváltképen az útlevél-rendészeti szabályok kezelésére kell fokozott figyelmet forditania és leginkább arra

felügyelnie, hogy csavargók belopódzása mindenképen megakadályoztassék.

Ha határszéli portyázások alkalmával csempészek vagy a jövedéki és vámszabályok, illetőleg törvények más nemű áthágói kerülnek kézre, ezek — ha őket más büntethető cselekvény vagy törvényszegés vádja nem terheli — a legközelebbi jövedéki, illetőleg pénzügyi hatóságnak adandók át; mig ha ily megállitott egyén még más büntény vagy vétség elkövetésével is vádoltatik, az mindenekelőtt az ennek tárgyalására illetékes hatóságnak vagy bíróságnak szolgáltassék be.

82. §.

Ha a csendőr hullát talál, a legközelebbi környéket és a helyi viszonyokat is tüzetesen szemügyre venni és észleleteit pontosan feljegyezni tartozik; továbbá feljegyzi, hogy a hulla mily helyzetben találtatott és ha ruházat van rajta, az egyes öltönydarabok és egyéb tárgyak is pontosan számba veendők és feljegyzendők; ha valaki a hulla közelében találtatik, tőle — a mennyiben ő gyanusnak lenni nem látszik — az eset és körülményeire nézve lehetőleg pontos adatok szerzendők; s egyáltalában mitsem szabad elmulasztani, a mi a halál nemére vagy okára nézve a hatóságnak bármi felvilágositást nyujthatna. Ha a körülményekből bizton megállapitható, hogy a halál véletlen eset vagy öngyilkosság folytán történt, a csendőr a közigazgatási hatóságnak az eset felől jelentést tesz; ha azonban valószinű, hogy a halál valamely büntethető tett által idéztetett elő, az eset felől a csendőr a biróságot haladéktalanul értesiti és a hullának egyelőre való biztos megőrzése végett szükséges intézkedéseket megteszi s egyuttal a tettes erélyes nyomozását is eszközli.

Ha valamely feltalált emberi testen még némi életjelek észlelhetők, a mint ez: megfagyottaknál, vizbe- vagy máskülönben megfulladtaknál, földszakadás vagy beomlás által betemetetteknél és gőzkazán szétrobbanása által sérülteknél szokott leginkább előfordulni, s a megmentés lehetősége még feltehető: a csendőr rögtön orvosi segély eszközléséről gondoskodik, ennek megérkeztéig pedig az általában előirt életmentési kisérleteket alkalmazza.

Egyáltalában mindennemű sérüléseknél és szerencsétlenségeknél, akár véletlenül, akár hanyagságból vagy készakarva történtek légyen, minden lehető segélynyujtás kieszközlendő, az ok és okozó kinyomozandó, az eset felől pedig az illetékes hatóságnak vagy bíróságnak jelentés teendő.

83. §.

Ha a csendőr véres fegyvert, fegyver-alkatrészeket, töredékeket, gyilkoló vagy más eszközöket, véres öltönydarabokat stb. talál, melyek erőszakos tett elkövetésére mutatnak, azokról tüzetes leirás szerkesztendő és a legközelebbi környéken kinyomozandó: vajjon nem létezik-e gyanú arra, hogy erőszakos tett követtetett el és a gyanú ki ellen irányul?

A talált tárgyak — ha ez a bekövetkezendő birói nyomozás hátránya nélkül eszközölhető — eredeti állapotukban azaz ugy, a mint azok találtattak, a bíróságnak beszolgáltatandók; különben pedig arról kell gondoskodni, hogy azok a vizsgáló biró megérkeztéig sértetlenül megőriztessenek.

Általában arra kell felügyelni, hogy a bűntény jelei és nyomai mindaddig, mig a hatóság a lelet felvételét eszközölte, lehetőleg épségben tartassanak.

Talált készpénz, ékszerek és más tárgyak vevény mellett a hatóságnak adandók át. Ide tartoznak a közönséges és tolvajkulcsok és más eféle tárgyak is.

84. §.

A csendőr szolgálata folytán azon helyzetben van, hogy az elemi csapásokat és hasonló szerencsétlenségeket gyakran már keletkezésök csirájában felfedezheti; minek folytán kötelessége, a rendelkezésére álló minden eszköz elhasználásával, a vész által fenyegetetteket figyelmeztetni, nekik minden kitelhető segélyt és támogatást nyujtani s egyáltalában mindent megtenni, hogy a veszély vagy elhárittassék vagy annak következménye enyhittessék.

A csendőr ily esetben kivételesen jogosult — sőt tartozik is — akár nappal, akár éjjel minden veszélyezett házba behatolni, a benne lakókat a fenyegető veszélyre figyelmeztetni és őket megvédeni.

Ilyen és hasonló szerencsétlenségeknél kötelessége a csendőrségnek, segélyt nyujtva, egész erejével a veszély elhárítására s a rend és biztonság helyreállitására közreműködni.

Kötelessége nemcsak a veszélyeztetett emberélet és vagyon megmentésére minden kitelhetőt személyesen megtenni, hanem arról is gondoskodni, hogy a megmentett személy biztonságba helyeztessék és a tulajdon megőriztessék.

Ennélfogva a veszélyből megmentett gyermekek vagy betegek és egyéb gyámoltalan személyek, valamint a megmentett ingóságok elhelyezésére is alkalmas hely jelölendő ki, mely felügyelet alá helyezendő.

85. §.

A csendőr tüzvész esetén a fennálló tüzoltó-rendészeti szabályokat szem előtt tartja és azok értelmében jár el.

A tüzvész helyén a hatósági intézkedőt és tüzoltás vezetőjét támogatja és arra figyel, hogy annak rendelkezései mindenben pontosan teljesittessenek.

A felügyelet és gondoskodás azonban még a tüz eloltása után is folytatandó és arról, hogy a tüzoltás vezetőjének a tüz újabb kiütésének meggátlása végett tett intézkedései pontosan foganatosittassanak, különösen kell gondoskodni.

86. §.

Vizáradáskor a csendőr arra ügyel, hogy a szükséges óvintézkedések alkalmazása idejekorán vétessék foganatba.

Ezen intézkedések első sorban abban állanak, hogy azon időben, midőn a folyók és patakok áradni kezdenek, a hidak, pallók és más átkelési tárgyak jó karba helyeztessenek és biztosittassanak, s hogy hágcsók, ladikok, csolnakok, dereglyék és más mentőeszközök készen tartassanak és kezelésükre kellő ügyességgel biró egyének jelöltessenek ki; továbbá a vizen való áthajtás vagy átgázolás, különös jelek kitűzése vagy felállitott őrök által megakadályozandó és a lakosság éjjeli virrasztásra szólitandó fel; végre hogy a töltések és partszabályozási tárgyak mindenkor jó állapotban tartassanak.

Ha az áradás veszélye növekszik, a csendőr az az által legközelebb érintett lakosok biztos helyre szállitásáról és elszállásolásáról gondoskodik.

Ha az árviz valamely helységet vagy vidéket ellep, mindenekelőtt arról kell gondoskodni, hogy a szomszéd helységekkel való összeköttetés lehetőleg fentartassék.

Malmokra és egyéb vizművekre is kellőképen fel kell ügyelni, hogy ily esetekben a zsilipeknek a műszaki hatóság vezetése mellett való megnyitása által a viznek a kellő lefolyás engedtessék. Végül arra is kell vigyázni, hogy a közlekedés befagyott vizek jegén csakis a hatóság által bizottságilag kiszemelt és meghatározott ponton történjék.

Magától értetődik: hogy az e szakaszban foglaltak a csendőrség által a hatóságok intézkedései alapján hajtatnak végre.

87. §.

A csendőrnek kötelessége egyáltalában minden veszélyes jelenségekre felügyelni.

Ha például az észleltetnék, hogy zivatar vagy vihar bekövetkeztében vagy külbefolyás nélkül is valamely háznak, más épületnek vagy egy részének összeroskadásától, ledülésétől lehetne tartani; ha valahol tüzzel, világgal, izzó parázszsal, tüzes hamuval stb. való vigyázatlan elbánás észleltetnék; ha valaki malmoknál vagy vizműveknél olyast visz véghez, mi az épületekre vagy épitményekre, azok lakóira vagy szomszédságára nézve veszélyessé válhatnék; ha járványos vagy ragályos betegség vagy kórvész jelei vagy nyomai, ha személyeknél az elmeháborodás és állatoknál a viziszony jelei mutatkoznak stb., az illető tulajdonosok, lakosok, valamint a szomszédok is az őket fenyegető veszélyre figyelmeztetendők és az eset a község előljárójának rögtön tudtul adandó, a hatóságnak pedig bejelentendő.

88. §.

Az eltévedt vagy elkóborolt gyermekeket vezesse haza vagy a község előljárójának adja át. A csendőr figyelmeztetőleg és a körülményekhez képest akadályozólag lép fel és jár el; nevezetesen ha felügyelet nélküli gyermekeket vizparton, utczákon, meredek mellett, tűz körül vagy más oly helyen talál, hol veszélynek vannak kitéve; továbbá ha gyermekek vagy megnőtt emberek állatok irányában pajkoskodnak, azokat kinozzák vagy ingerlik, különös esetekben azonban, szerencsétlenségek elháritása és durva visszaélések megszüntetése végett, a közigazgatási hatóságnak jelentést tesz.

89. §.

A csendőrnek járőr-szolgálat teljesitésekor még arra kell felügyelni, hogy utczákon, utakon és tereken semmi olyas ne történjék, a mi rendetlenséget vagy kárt okozhatna vagy a szemérmet sértené.

Ide tartozik különösen azon szabályok feletti felügyelet, melyek a szekereseknek az utakon való kötelességeit és magatartását irják elő.

Ezek mindig az ut azon oldalán tartoznak hajtani és azon oldal felé kitérni, mely hatóságilag van meghatározva; ők folyton lovaik, illetőleg igavonó marháiknál kötelesek maradni és a kocsikon aludniok nem szabad, valamint az utakon és utczákon etetniök sem szabad.

Azon szekeresek, a kik a rendszabályokhoz alkalmazkodni vonakodnak és ellenszegülő magaviseletet tanusitanak, a legközelebbi hatósághoz kisérendők és ott feljelentendők.

90. §.

A csendőr, mennyiben az erdészeti törvény és földmívelésre vonatkozó, valamint a vadászati-tilalom és hasznos vagy éneklő madarak védelmére stb. nézve kibocsátott törvények következtében, ezek áthágóinak feljelentésére van hivatva, az ily áthágókra figyelni s őket az illetékes hatóságnak vagy bíróságnak feljelenteni tartozik.

91. §.

A csendőrnek a neki tett feladások felől jegyzőkönyvet felvenni tilos, s ő a hozzája forduló feleket az illetékes hatósághoz tartozik utasitani.

Ha ily feljelentések azonban a csendőr hatáskörét közvetlenül érintik vagy ha a késedelem azonnal észrevehető veszélylyel jár és a feladás a feladó személyére való tekintetnél fogva nem valószinűtlen, a csendőrnek azonnal cselekvőleg kell fellépni, hogy ugy a törvénysértésnek idejekorán eleje vétessék, valamint hogy a bűntettes kézrekeritésére szolgáló alkalom el ne mulasztassék.

92. §.

A csendőrnek átalában kiváló érdemeül szolgál, ha ébersége és tevékenysége által mindennemű törvénytelenséget meggátol; ha azonban mindennek daczára törvénysértés mégis fordul elő, a bűntetteseket az illetékes hatóságnak vagy bíróságnak adja át.

A csendőrség katonai elöljárói részére szóló különös szabályok.

A) Az őrsparancsnok részére.

93. §.

Mihelyt az őrsparancsnok az őrsöt szabályszerűen átvette, magát ugy az állomás helyén, valamint az örs körletében létező mindennemű hatóságok főnökeinél bemutatni tartozik.

Az őrsparancsnok az állomáshelyen megjelenő fő- vagy alispánnál magát mindenkor bemutatni és az általa adandó esetleges felhivásokat átvenni tartozik.

Ha a m. kir. belügyminister kiküldöttje, a főispán, alispán vagy szolgabiró az őrslaktanyát meglátogatja, kivánatukra az állomás szolgálatikönyve betekintés végett előterjesztendő, s a biztonsági szolgálatra általában, valamint a közigazgatási hatóság különös útmutatásainak foganatositására vonatkozó felvilágositások nekik megadandók.

Az őrsparancsnok felügyeleti körletének viszonyaival mielőbb igyekezzék megismerkedni; ide tartoznak általában a terepviszonyok, valamint a lakosság foglalkozásának, életmódjának, szokásainak és különösen azon személyeknek megismerése, a kik a közbiztonságra nézve veszélyesek.

94. §.

Az őrsparancsnok kötelessége az alárendelt csendőröknek a csendőr-kerületi parancsnokság által meghatározott napirend szerint való oktatása; egész törekvését oda kell irányoznia. hogy alárendeltjei szolgálatukat és az

arra vonatkozó szabályokat lehetőleg jól ismerjék és maguknak a kellő szakavatottságot mindenben megszerezzék.

Minden alkalmat arra kell felhasználni, hogy az alárendelt csendőrök tulajdonságait és képességeit megismerhesse, nemkülönben minden egyesnek a szolgálatban való megbizhatósága felől meggyőződést szerezhessen; ennélfogva valahányszor az lehetséges, de különösen ha fontosabb vagy veszélyesebb szolgálat hajtandó végre, a szolgálatteljesitésben személyesen tartozik közreműködni.

95. §.

A szolgálat végrehajtására szükséges rendelkezéseket az őrsparancsnok tartozik megtenni; ő vezényli azon csendőröket, a kik az őrsön levő vezénylő-lajstrom szerint szolgálatba tartoznak kivonulni; ő jelöli ki a járőrvezetőt és a mennyiben az a szolgálati működés minőségéhez mérten lehetséges, rendszerint minden szolgálatteljesités tartamát meghatározza.

Minden csendőr az I. minta szerinti »Szolgálati könyvecské«-vel látandó el, melybe az őrsparancsnok minden meghagyást az »Állomás-szolgálati könyv« illető tételével összhangzóan beiktat.

Ha az őrsparancsnok rövid időre távol van vagy máskülönben van akadályozva, akkor az őrsparancsnokságot az e végre kijelölt helyettesnek tartozik átadni.

96. §.

Az őrsparancsnok az őrs felügyeleti körletében külszolgálatot teljesitő csendőröket időnkint éjjel és nappal ellenőrizni s a felől, vajjon általuk a szolgálati meg-

hagyások pontosan és az adott utasitások szerint hajtatnak-e végre, a hely szinén személyesen meggyőződni tartozik.

Ezen ellenőrzések kisebb őrsöknél havonkint négyszer, nagyobbaknál hatszor teljesitendők; mely alkalmakkor az őrsparancsnok a csekélyebb ideig szolgáló csendőröket időnkint felváltva viszi magával, a kiket ilyenkor, az elméleti oktatásból kifolyólag, a gyakorlati szolgálatba is bevezet.

Az ellenőrzés foganatositását az őrsparancsnok az által igazolja, hogy a járőrvezető könyvecskéjébe az ellenőrzés idejét és helyét és a járőrnek ez alkalommal való állapotát még az ellenőrzés helyén beirja.

97. §.

A kikülönitett őrsparancsnok az alárendelt csendőrök fegyelme fölött szigorúan őrködni köteles; s e czélból rá a csendőrkerületi parancsnokság által a kikülönitett, altiszt fegyelmi fenyitő-joga (szolg. szab. I. rész 661. pont) ruházható, de a körülményekhez képest tőle az el is vonható.

Az őrsparancsnok által kiszabott büntetések esetről esetre azonnal a szakaszparancsnoknak bejelentendők, ki azok beiktatása iránt a 116. §. értelmében jár el.

98. §.

Az őrsparancsnok a szolgálatba elinduló csendőröket a meghagyott szolgálat végrehajtására nézve mindenkor részletesen utasitani, őket a szabályok szem előtt tartására figyelmeztetni, kihágások elkövetésétől óvólag inteni

és azon czélból, vajjon szabályszerűen vannak-e öltözködve, felszerelve és felfegyverkezve s vajjon az előirt számú éles töltényekkel el vannak-e látva? megszemlélni tartozik, ezek után a fegyverek megtöltését rendeli el, minek épen ugy, mint a szolgálatteljesités után való bevonuláskor a kiüritésnek is, mindenkor az ő jelenlétében kell történni és pedig oly helyen, a hol a fegyvernek véletlen elsülése által senki sem veszélyeztetik; lakszobában ezt eszközölni tilos.

Ezen felül minden lovas őrsnek parancsnoka meggyőződni tartozik a lovak állapotáról, vasalásáról, nyergeléséről, kantározásáról és szabályszerű málházásáról, télen ezenkivül még arról is, vajjon a lovak éles csavartámszegekkel és a csendőr csavarkulcscsal, nemkülönben a szolgálat tartamához mért lótáppal el van-e látva?

Rabok kisérése esetén hasonló pontossággal teljesitendő az elinditás és a szemle ne csak a kisérő csendőrökre, hanem a rabokra is terjesztessék ki; minél ugy a fennálló átalános szabályok, valamint a hatóságtól vett útmutatások is mérvadók.

99. §.

Oly őrsökön, hol lovas csendőrök vannak, minden megbetegedett ló azonnal ápolás alá veendő, mely esetben az illető csendőr a szolgálatot gyalog is tartozik teljesiteni; magától értetődik, hogy ez esetben a járőrként vezényelt mindkét csendőr gyalog teljesiti a szolgálatot.

100. §.

Az őrsparancsnoknak arról kell gondoskodni, hogy a hozzá érkező nyomozó-levelek és felügyelési felszólitások minden egyes csendőr előtt ismeretesek legyenek.

Veszélyesebb bűntettesek személyleirását vagy fontosabb és becsesebb tárgyak leirását az őrsön vezetendő »Nyomozókönyv«-be iktassa.

Nyomozó-levelek és tényleirások, hasonlóan mint a többi beérkezett ügydarabok, iktatandók és irattározandók, mig a »Rendőri Közlöny« évente szám szerinti sorrendben gyüjtendő és megőrzendő.

101. §.

Ha az őrsparancsnok valamely személy elfogására szóló felszólitást kap, a meginditott nyomozás folytán azonban kitünik, hogy a keresett személy a határos őrskörletek valamelyikébe költözött át vagy különben ott tartózkodik, a felszólitást a kipuhatolt mellékkörülményekkel együtt az illető szomszéd őrsparancsnoknak megküldi, a felhivó hatóságot pedig értesiti.

102. §.

Ha azon eset fordul elő, hogy valamely csendőrségi őrs különböző hatóságok által ugyanazon időben különféle irányban teljesitendő szolgálatokra vagy segélynyujtásokra szólittatik fel, melyeknek egyidejüleges végrehajtására azonban az őrs létszáma elégtelen: akkor mindenekelőtt a közbiztonság fentartására hivatott hatóság felszólitása teljesitendő, s kivételnek csak azon esetben van helye, ha a másik hatóság megkeresésének elhalasztása folytán következő késedelem veszélylyel járna; miből az következik, hogy a sürgősebb, illetőleg fontosabb szolgálat mindenkor előbb foganatositandó és ha hason mérvben fontos szolgálat-teljesitések egyidejűleges végrehajtása igényeltetnék és az idő azt engedi, valamely szomszéd őrs segélye veendő igénybe.

103. §.

Szomszéd őrskörletek járőreinek időnkint bizonyos előlegesen megállapitott pontokon kell találkozni, mire nézve a szakasz-parancsnokok eleve kellőleg intézkedjenek; a járőrök ilyenkor a szolgálatra vonatkozó dolgokat és észleleteiket egymással közlik s ily találkozásokkor egyszersmind az esetleg tovább szállitandó foglyok, zsoldpénzek stb. átadása is eszközöltetik.

Ha a járőrök valamelyike a kitűzött órában nem jelenik meg, az előbb megérkezett két óráig vár és ezen idő elteltével állomására visszatér vagy kitűzött útját folytatja; ha azonban irományok, pénzek, egyéb tárgyak vagy foglyok adandók át, útját az illető legközelebbi őrsig folytatja.

Ha az ily átadás alkalmával a találkozás pontján valami nehézség merülne fel, az lehetőleg elintézendő, ha pedig foglyok tovább kisérése forog fenn s az átvevő járőr vezetője a körülmények folytán saját járőrét e végre elégtelennek találná, az átadó részéről a megkivántató segély nyujtandó.

104. §.

Az őrsparancsnok, az őrs szolgálati működését és ennek eredményét előljáró szakasz-parancsnokának az állomás-szolgálati könyv alapján minden ötöd nap, — rendkivüli eseményeket pedig azonnal feljelenteni tartozik.

Az öt napi események jelentése végén, »Külön jelentések« czím alatt, az őrs saját legénysége között az utolsó jelentés beküldése óta előfordult, külön intézkedést nem igénylő csekélyebb események, mint például megbetegedés, felgyógyulás, fogság megkezdése és kitöltése, növedék, fogyaték stb. jelentendők.

105. §.

Az ugynevezett »kiküldött őrsök« (fiók-őrsök) számára a csendőrségi őrsök részére fennálló átalános, valamint az őrsparancsnok részére meghatározott különös szabályok mérvadók.

106. §.

Hogy a közbiztonsági szolgálat követelményei a csendőrségi őrsök csekély létszám-erejével összhangzásba hozassanak és a csendőrnek a megkivántató pihenési idő is nyujtassék, meghatároztatik, hogy minden egyes csendőr, minden hó folytán külszolgálatra akként alkalmazandó, hogy egy-egy napra átlag legalább nyolcz, az őrsparancsnoknak négy órányi ilyféle szolgálat jusson.

»Külszolgálat« alatt minden oly tartós szolgálat-teljesités értetik, melyet a csendőr a laktanyán kivül teljesen felszerelve végez.

Az őrs összes legénységének soha sem szabad egyidejűleg távol lenni, s a laktanyában mindig legalább is egy csendőrnek honn kell maradni; a mitől csak rendkivül fontos és sürgős szolgálattétel igazolhatja az eltérést, mely esetben a laktanya megőrzése a községi előljáróságra bizandó.

107. §.

Minden csendőrségi őrsállomáson a következő szolgálati könyvek vezetendők, u. m.

1. Az »Állomás-szolgálati könyv« az *A)* minta szerint, — mely a napontai szolgálati működés és eredményének körülményes kimutatását tartalmazza; ebbe bevezetendő: a keltezés, a hatóságoktól vett minden felszólitás, a járőrök portyázásai, ezeknek az őrsparancsnok által lett ellenőrzése, szomszéd őrsök járőreivel való talál-

kozások, foglyok vagy rabok kisérése és átadása, stb. stb., továbbá: az eredmény és az ezen működések folytán kiérdemelt étkezési pótlékok száma. A »Megjegyzés« rovatába az őrsparancsnokságban előforduló változás, előljárók megérkezése és elutazása stb. veendő fel.

Az őrsparancsnok ezen jegyzőkönyv, illetőleg napló vezetését a legnagyobb lelkiismeretességgel és tüzetességgel végzendi.

2. A »Vezénylő-lajstrom« a *B)* minta szerint, a csendőröknek szolgálatba való vezénylése felől vezetendő, s ennek az »Állomás-szolgálati könyv«-vel összhangzásban kell lennie.

3. Az »Iktató-jegyzőkönyv« a *C)* minta szerint, melybe az őrshöz érkező minden ügydarab, jelszó és rövid tartalom szerint, valamint az elintézés módja bevezetendő, az elintézett ügydarabok pedig folyó iktatói számuk sorrendje szerint 1—100-ig, 101—200-ig s igy tovább csomagolva megőrzendők.

Betüsoros tárgymutató vezetésére az őrsparancsnok nem köteles.

4. A »Szemle-jegyzőkönyv« a *D)* minta szerint, melybe minden csendőrségi tiszti előljáró, a megtartott részletes szemlére vonatkozó leletét sajátkezűleg és körülményesen beiktatja.

A szemlét tartónak a felől kell gondoskodni, hogy szemle-lelete azonnal szóról-szóra lemásoltatván, mindenkor a szakaszparancsnokságnál kezdődő szolgálati uton, a csendőr-kerületi parancsnoksághoz felterjesztessék; magától értetődik, hogy ezen leletet minden közbeeső parancsnokság láttamozza és a talált hiányokat megszüntetés czéljából előjegyzi vagy ez iránt tett intézkedéseit jelenti.

5. Egy »Zsold-kifizetési könyv« az *E)* minta szerint, melybe az őrs legénysége részére érkező zsold és

annak elosztása iktatandó s a készpénz átvétele mindegyik élvezetre jogosult csendőr által minden zsoldnapon saját-kezű aláírásával bizonyitandó.

6. A »Posta- és kiadó-könyv«, az *F)* minta szerint, két példányban vezetendő; egyik a közönséges, másik az ajánlott levelek számára.

7. A »Leltár« *G)* minta szerint, melyben a kincstár részéről és átalány-pénzekből beszerzett mindennemű, u. m.: laktanya-butorok, ágyneműek, konyha-eszközök, szolgálati és tankönyvek és bármily néven nevezhető egyéb eszközök nyilvántartandók.

Ezen leltár mindenkor rendben tartandó és benne a fogyaték, elhasználás vagy új beszerzések következtében létrejött minden változás kitüntetendő.

Az őrsparancsnok felváltása esetén ezen tárgyaknak rendesen lett átadása és átvétele a leltárban az átadó és átvevő sajátkezű aláírásával bizonyitandó.

C) A szakaszparancsnok részére.

108. §.

A szakaszparancsnok alantas tiszt; ő mindennemű személyi és szolgálati ügyekben, a szolgálati szabályzat értelmében, előljáró szárny-parancsnokának van alá-rendelve.

Hatásköre valamennyi alárendelt csendőrségi őrsre, melyeknek ő az első előljárója, egyaránt terjed ki. Ezen őrsök katonai rendtartása és fegyelme fölött őrködni ő tartozik; neki a felügyeleti körletében előforduló minden esemény felől tudomással kell birnia, a közigazgatási hatósággal lehetőleg érintkezni és arról kell gondoskodni, hogy a biztonsági szolgálatra vonatkozólag hozzája és az

alája rendelt őrsökhöz érkező irásbeli s a körülményekhez képest szóbeli felhivások pontosan teljesittessenek.

Az első szakasz parancsnoka hivatva lévén a szárny-parancsnoknak távolléte vagy betegsége esetén való helyettesitésére, magának a szárny-parancsnoki teendőkben való jártasságot megszerezni igyekezzék.

109. §.

A szakasz-parancsnok szakaszának minden őrsét rendszerint minden négy hó alatt egyszer megszemlélni tartozik; az ezen időszaki szemle megkezdésének ideje neki esetről-esetre a csendőr-kerületi parancsnokság részéről szolgálati úton előiratik.

Sürgős esetekben, rendkivüli közbiztonsági zavarok előfordultával vagy ha valamely őrsön a fegyelem megzavarását észleli: tartozik a szakasz-parancsnok rögtön a helyszinére sietni, ott a közbiztonság vagy a katonai rend helyreállitására szükséges intézkedéseket megtenni, a tényállást behatóan kinyomozni és csendzavargások esetén a hatóságot értesiteni, az előljáró szárny-parancsnokságnak pedig minden esetben azonnal még az illető őrsállomásról körülményes jelentést beterjeszteni és az ily rendkivüli kiszállások után felmerülő utazási költségek fedezésére az engedélyt utólag kikérni. Ha valamely őrsön közbiztonsági zavarok vagy oly szolgálati viszonyok állanak be, melyek a létszám megerősitését vagy kiegészitését sürgősen igényelnék, ezt a legközelebbi őrsök létszámából elrendelheti és arról a szárnyparancsnokságnak jelentést tesz.

110. §.

A szakaszparancsnoknak az állomás-szolgálati könyv felülvizsgálása és ennek a vezénylő-lajstrommal és a szol-

gálati könyvecskékkel való összehasonlitása által, a felől kell meggyőződnie: vajjon a szolgálat szabályosan és okszerűen kezeltetik-e? a hatósági felszólitásoknak meg lett-e mindenkor kellőleg felelve? az őrsparancsnok állása követelményeinek minden tekintetben eleget tesz-e? nem fordul-e elő a szolgálati teendők beosztásánál és csendőröknek a szolgálatba vezényléséné önkény vagy részrehajlás s nincsenek-e ennek folytán egyes csendőrök mások rovására túlságosan megterhelve; van-e az őrsparancsnok a szolgálati intézkedéseknél minden egyes csendőr tulajdonságaira és képességeire kellő tekintettel? foglalkozik-e a csendőrök és különösen a próba-szolgálatot teljesitők oktatásával? helyesen kezeli-e az irodai teendőket, az előirt jegyzőkönyveket, pénztárakat, a leltárt stb.?

111. §.

A szemlét tartó szakaszparancsnoknak törekednie kell továbbá, hogy magának az őrsparancsnokok és csendőrök tulajdonságai, képességei, nemkülönben azok szolgálati és szolgálaton kivüli magatartása felől alapos meggyőződést szerezzen, mire nézve a szükséges adatokat a helyi hatóságoktól is nyerheti meg; figyelmet forditson a laktanya- s szobarend . betartására, valamint a laktanya-butorok és szerek, ágynemüek és a kincstár által beszerzett mindennemű tárgyak állapotára; győződjék meg beható szemle által, a ruházat, fehérnemű, lábbeli és aprólékos szerek, a szerelék, fegyverzet, lőszer és lófelszerelvények állapota felől; az étkezési pótlékokra vonatkozó szolgálati naplókat vizsgálja át és erősitse meg; győződjék meg a felől, vajjon a csendőrök nem szenvednek-e valamiben hiányt és miképen kezeltetik a közétkezési gazdaság; végre győződjék meg a felől, vajjon bir-e

minden egyes csendőr megfelelő katonai magatartással, — tud-e ildomosan és tapintattal fellépni és tudja-e fegyverét ügyesen kezelni; a legénység által netán előadott kérelmeket és panaszokat tárgyalja és a szolgálati szabályzat határozványainak megfelelően intézze el.

Lovas őrsökön győződjék meg a lovak egészségi és táp-állapotáról, vasalásáról, az istálló egészségtan alapelveinek pontos kezeléséről s a lótáp szabályszerű mennyisége és minőségéről; szerezzen magának továbbá alapos meggyőződést a lovak idomitási fokáról; adja meg ott, a hol a lovak idomitása körül hiányokat vagy téves eljárást észlel, az őrsparancsnoknak a kellő utasitást, mig ellenben a helyreidomitást igénylő lovakat a szakasz állomáshelyére rendelje be, hol azok lovagolandók és javitandók.

Felmerülő hiányokat és fogyatkozásokat törekedjék saját hatáskörében azonnal elháritani, illetőleg helyrehozni; a közbiztonságra vonatkozó észleleteket a közigazgatási hatósággal közölje és a mit ő átalában nem intézhet el, jelentse be az előljáró szárnyparancsnokságnak.

Az őrsparancsnokot illető hátrányos észleleteket, az előljárói tekintély megóvása szempontjából, a szemlejegyzőkönyvben tárgyalni nem szabad; — ezekről külön jelentés teendő.

112. §.

A szakasz-parancsnoknak átalában, de kiváltképen az ifjabb legénység oktatásával és vizsgálásával kell foglalkozni. Törekedjék az őrsparancsnokok és csendőrök katonai kiképzésére hatni és őket a gyakorlati (közbiztonsági) szolgálat minden ágába módszerrel bevezetni; mozditsa elő az irás tanitását, s e részben utasitsa az őrsparancsnokokat biztos eredményre vezető módszer követé-

sére; s győződjék meg a felől, vajjon birnak-e a csendőrök a további kiképződésükre megkivántató becsvágygyal és törekvéssel.

113. §.

Akár előlegesen elrendelt vagy hirül adott, akár véletlen szemle, a halasztást nem türő szolgálatteljesitéseket nem akadályoztathatja; másrészt azonban a szakasz-parancsnoknak, ha csak lehetséges, az őrsállomáson addig kell tartózkodni, mig az őrsbeli összes legénységet és különösen a szolgálatban még tapasztalatlanabb ifjabb legénységet megszemlélhette; de mindenesetre mindegyik őrsön a körülményekhez képest lehetőleg 24 órát kell töltenie, ott tartózkodása azonban rendes viszonyok között 48 órát ne haladjon meg.

114. §.

A szakasz-parancsnok az alája rendelt őrsök beérkezett »Eseményi jelentés«-eiből öt-öt naponkénti összesitést szerkeszt s azt esetleg saját észrevételeivel egésziti ki. Ezen »Eseményi jelentés«-ekben a fontosabb esetek minden felesleges részletezés mellőzésével ugyan, de mégis körülményesebben, a csekélyebb fontosságúak pedig csak átalában és számszerint tüntetendők fel.

Ezen jelentéseket a szárny állomáshelyén levő 1-sö szakasz parancsnoka a szabályszerű szolgálati ut megtartásával, a kikülönitett szakasz-parancsnok pedig a csendőrkerületi parancsnokságnak közvetlenül terjeszti be. A kikülönitett szakasz-parancsnokság azonban ezen jelentések fogalmazványait — az őrsök idevonatkozó jelentéseivel együtt — betekintés végett az előljáró szárnyparancsnokságnak előterjeszteni tartozik.

115. §.

A kikülönitett szakaszparancsnok a kikülönitett századparancsnok (honvédségi szolgálati szabályzat I. rész 662. pontja) fegyelmi fenyitő jogával bir; mely jogot a szárnyállomáson beosztott 1-ső szakasz parancsnoka is, valahányszor szemle-utazás vagy egyéb szolgálati kiszálláskor a szárnyparancsnokság, illetőleg saját szakaszparancsnoksága állomáshelyéről, alárendelt őrsei körletébe távozik, mindenkor gyakorolja; mire nézve a szolgálati szabályzat idevonatkozó határozványai mérvadók.

116. §.

Az iroda-kezelés szabályszerűleg intézendő s a szakasz-parancsnok iktató-jegyzőkönyvet, tárgymutatót, postakiadó-könyvet (és pedig külön a közönséges és külön az ajánlott levelekre) vezet.

A szakasz-parancsnok azonkivül az alatta álló legénység felől »büntetési-lap«-okat vezetni, illetőleg a szakaszához beosztott egyénekről a szárnyparancsnokság által neki megküldött (126. §.) eredeti büntetési jegyzőkönyvi kivonatokat folytatván, azokba az újonnan kiszabott büntetéseket sajátkezűleg bevezetni és az általa kiszabott, valamint a 97. §. értelmében neki bejelentett büntetéseket minden hó végével a szárnyparancsnokságnak, az annál vezetendő büntetési jegyzőkönyvbe való beiktatás végett bejelenteni tartozik.

Valamely csendőrnek szakaszán kivüli áthelyezése esetében a fent emlitett lap a szárny parancsnoksághoz, az áthelyezési okmányokhoz való csatolás végett beterjesztendő.

A szakasz-parancsnok gazdászat-kezelési ügyek elintézésére nem lévén hivatva, azzal szolgálati működése rovására

nem terhelhető meg; főteendője: a közbiztonsági szolgálat pontos kezelése, alárendeltjeinek kiképzése, a fegyelem és rend fentartása; miért is gazdászat-kezelési ügyködése kizárólag a szolgálati naplók átvizsgálása, a ruházati szükséglet megállapitása és a laktanyák biztositása iránti ajánlattételre, végre az elengedésre ajánlatba hozott tárgyak felülvizsgálására terjed ki.

D) A szárny-parancsnok részére.

117. §.

Két vagy a beosztáshoz képest több szakasz-parancsnokság az alárendelt őrsökkel együtt egy szárnyat képez, mely egy első vagy második osztályú százados által vezényeltetik.

A szárny-parancsnokság létszámereje azon vidéknek közigazgatási beosztásához alkalmaztatik, melynek területén fel van állitva; mihez még ezen felügyeleti terület kiterjedése és lakosainak száma, valamint az őrsök felügyelésére szolgáló és különben létező közlekedési eszközök is, mint számbaveendő tényezők járulnak.

118. §.

A szárnyparancsnok az alárendelt szakasz-parancsnokok minden működése és a szárny területén a közbiztonsági szolgálat szabatos kezelése felett őrködni tartozik; a katonai rend és fegyelem kezeléseért, valamint a legénységnek a csendőrségi szolgálatban szükséges kiképzéséért felelős; továbbá felelős a legénység ruházatáért, fegyverzeteért, élelmezéséért és elhelyezéséért, az irodai és pénzkezelésért nemkülönben a különféle tárgyak nyilvántartásáért.

119. §.

Ezen felelősségből kifolyólag neki a parancsnoksága alatt álló szárny minden őrsét, minden félévben legalább egyszer meg kell szemlélnie; mire nézve a szakasz-parancsnok számára megállapitott részletes szabályok ő reá nézve is érvényesek.

120. §.

A szárnyparancsnokság a hatóságoktól és az alája rendelt őrsöktől hozzája érkező átiratokat és jelentéseket a fennálló ügykezelési szabályok szerint intézi el.

A szárnyparancsnok láttamozza a csendőr-kerületi parancsnoksághoz való juttatás végett a szakasz-parancsnokok által beterjesztett eseményi jelentéseket, szemle-leleteket és egyátalában minden egyéb jelentéseket, azokat esetleg megjegyzéseivel s különösen a szemle-leleteket a netalán felmerült akadályoknak és hiányoknak elháritása és orvoslása czéljából tett intézkedéseinek fölemlitésével egésziti ki.

Az alárendelt összes legénység, valamint a hadapródok és tiszthelyettesek minősitvényi táblázatait, az illető szakasz-parancsnokok közreműködése mellett, ő szerkeszti és őrzi meg.

Ha altisztek és csendőrök erkölcsi magaviseletére vagy a közbiztonsági szolgálatban való magatartására nézve, a közigazgatási hatóság részéről alapos észrevételek tétettek, ezek a minősitvényi táblázatok szerkesztésénél tekintetbe veendők.

Az élelmezési és egyéb kiadásokat a szárnyparancsnok fedezi, mely czélra a kellő pénzkészletet, a havi pénzszükségleti előirányzat alapján, a csendőr-kerületi parancsnokság pénztárából veszi át.

Az átvett pénzek elszámolása az e részben fennálló utasitások szerint történik; a kezelésért a szárnyparancsnok felelős és kártéritésre kötelezett.

Hasonló módon kapják a szárnyparancsnokok az alattok álló legénység számára a csendőr-kerületi-parancsnokságtól a szükséges ruházati, fegyverzeti, felszerelési és butorzati anyagot, tárgyakat és egyéb alkatrészeket és lószerelvényeket, melyeket ők bevételezni és az előljáró csendőr-kerületi paarncsnoksággal szemben, a fennálló külön szabályok szerint elszámolni tartoznak.

121. §.

A szárny-parancsnokságok a csendőr-kerületi parancsnoksággal mindennemű ügyekben közvetlenül közlekednek. A törzstől elkülönitett szárny-parancsnokok rendkivüli események előfordultakor és ha az ügy sürgős volta halasztást nem tűr, jogosultak — az eset természetéhez képest — közvetlenül a honvédelmi vagy belügyministerhez jelentést tenni; mely czélból a körülmények szerint, a fennálló utasitások megtartásával, a távirdát is használhatják; de ezen közvetlenül tett jelentések másolatai, lehetőleg gyorsan, a csendőr-kerületi parancsnokságnak szintén megküldendők.

Ha oly viszonyok állanak be, melyek sürgős voltuk és horderejüknél fogva a szabálytól való eltérést igazoljak, akkor a fentebbi határozványok a kikülönitett szakasz-parancsnokokra, valamint — ha például szemle utazások alkalmával merülnek fel ily rendkivüli esetek — a csendőrtisztekre nézve átalában mérvadók; csakhogy az elhamarkodástól mindenkor óvakodjék, mivel ily eset előfordulta a jelentést tevő megbizhatóságát teszi kétségessé és az ilyen intézkedésekért az illető felelős.

Ily közvetlenül tett jelentések másolatai, magától érthetőleg szolgálati uton, a csendőr-kerületi parancsnokságnak terjesztendők be.

122. §.

A szakasz- és az őrsparancsnokok irodai teendői az elkerülhetetlenül szükségesekre szoritkoznak és ok nélkül ne szaporittassanak, miért is jelentéseik lehetőleg tömören szerkesztendők.

A szárny-parancsnok alárendelt szakaszait és őrseit a közbiztonsági szolgálat rovására kezelési ügyekkel ne terhelje, minden kiadott intézkedéseit lehetőleg minden alosztálynak egy-egy példányban küldje meg, mely czél könnyebb elérésére minden szárnyparancsnokság egy kisebbszerű sajtókészülékkel láttatott el.

123. §.

Altisztek vagy csendőrök megdicsérésére, jutalmazására vagy kitüntetésére czélzó ajánlatait a csendőr-kerületi parancsnokságnak terjeszti elő.

Ha azonban az e részbeni inditvány a közigazgatási hatóság részéről tétetik, a szárny-parancsnok ezt — az alárendelt összes legénység működési eredményének egyarányú megitélése folytán — lelkiismeretesen megfontolni és saját véleményét kifejezve, a tárgyalási ügyiratokat a csendőr-kerületi-parancsnokság elé terjeszteni köteles.

Ily ajánlatoknál egyátalán szükséges, hogy az illető egyénnek érdeme teljesen ki legyen deritve és ha megkivántató, a tanuknak jegyzőkönyvileg, sőt a körülményekhez képest eskü mellett való kihallgatása utján megállapitva.

Ezen ajánlatok jelentések alakjában szerkesztendők és az érdekelt csendőrségi egyénnek minősitvénye is felemlitendő; ha azonban az ajánlat jelvényes kitüntetésre szól, tényleirás szerkesztendő, melyhez az illetőnek minősitvényi táblázata, dicséreti és büntetési jegyzőkönyvi kivonata is mellékiendő.

124. §.

A szárny-parancsnok a kikülönitett honvéd-század-parancsnok fegyelmi fenyitőjogával bir.

Ha valamely altiszt vagy csendőr által oly büntethető tett követtetik el, mely súlyosabb fegyelmi fenyitést érdemel, mint a milyennek kiszabására a szárny-parancsnok jogositva van, vagy ha egyátalában a fenyitésre csak valamely magasabb előljáró van feljogositva és ha vádlott személyes előállitása nem lehetséges, a szárny-parancsnokság által a szolgálati szabályzat I. részének 650. pontja szerint, körülményes tényvázlat szerkesztendő és a csendőrkerületi-parancsnokságnak illetékes intézkedés czéljából felterjesztendő.

Ezen tényvázlat alapjául a szakasz-parancsnok részletes jelentése szolgáljon.

125. §.

A fegyelmi fenyitő hatalom gyakorlására nézve a honvédségi szolgálati szabályzat I. rész, XIII. fejezetének határozványai mérvadók, azon eltéréssel, hogy az ott csupán rendfokozat nélküli legénység ellen kiszabhatókul felsorolt fegyelmi fenyitések a tizedesi rendfokozatban levő csendőrök ellen nem alkalmazhatók és miután a csendőrök lefokozása fegyelmi úton nem történhetik, velük megintési

jegyzőkönyvek fel nem vehetők, továbbá, hogy az idézett fejezet 91-ik §. utolsó bekezdésében, a büntető-jegyzőkönyvi kivonatok előterjesztésére vonatkozó határozat a csendőr-szárny-parancsnokokra nem terjed ki.

126. §.

Ha altiszt vagy csendőr kiváló szolgálatteljesités folytán jutalmazásban, dicsérő-okiratban vagy jelvényes kitüntetésben részesittetik, ez a szárny-parancsnok által, a minősitvényi-táblázat kiegészitéseül szolgáló (*H.* minta szerinti) »Dicséreti-jegyzék« be iktatandó.

A legénységi növedékről a csendőr-kerületi-parancsnoksághoz beérkező büntetési-jegyzőkönyvi kivonatok azonnal az illető szárny-parancsnoknak kiadatnak, ki a büntetéseket a büntetési-jegyzőkönyvbe sajátkezűleg bevezetni tartozik; minek megtörténte után a büntetési jegyzőkönyvi kivonatok eredeti példányai az illető szakasz-parancsnoknak, a 116. §-ban előirt kezelés végett kiadandók. A kikülönitett szakasz-parancsnokságok által havonként bejelentett büntetések szintén a büntetési jegyzőkönyvbe iktatandók.

127. §.

Az irodai ügykezelésben való szigorú pontosság, a szárny-parancsnoknak fontos és felelősségteljes feladatának érvényre juttatását fogja előmozditani.

E) A csendőr-kerületi parancsnok részére.

128. §.

A csendőr-kerületi parancsnok a szolgálati körletében felállitott összes csendőrségi osztagok parancsnoka; ő

igazgatja ezeknek katonai, gazdászati és beligazgatási ügyeit és őrködik a felett, hogy a közbiztonsági szolgálat a csendőrség, — mint a közigazgatási és törvénykezési hatóságok végrehajtó közege — részéről az ide vonatkozó törvényes és különös szabályok keretén belől, egész terjedelmében tüzetesen teljesittessék.

129. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok gondoskodik használható csendőrök kiképezéséről és azoknak a szolgálatban való megtartásáról, hogy igy a közbiztonsági szolgálat teljesitésére mindenkor kellően kipróbált, megbizható és szakavatott közegek álljanak rendelkezésére.

130. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok kiváló figyelmet fordítson arra, hogy a parancsnoksága alatti tiszteket, altiszteket és csendőröket lehetőleg rövid idő alatt minden irányban tökéletesen megismerje, hogy igy őket szellemi és testi tulajdonságaikhoz képest czélszerűen beoszthassa és legjobban alkalmazhassa.

Tudnia kell az alárendeltjeiben jó szellemet, becsvágyat, kötelességet, hűséget és önérzetet ébreszteni és fentartani, valamint az összes csendőrség közszellemének ápolására is hatni.

A fegyelem szigorúan kezelendő.

131. §.

A csendőr-kerületi-parancsnok a közbiztonsági szolgálatra és a csendőrség alkalmazására vonatkozó mindennemű ügyekben a belügyministernek van alárendelve,

kinek a közbiztonságra, rendre és csendre vonatkozó minden rendkivüli eseményeket azonnal, más jelentékenyebbeket pedig havonkint egyszer az alosztályoktól beérkező eseményi jelentések alapján, rövid tüzetességgel feljelenti, s egyidejüleg annak megyénkénti kivonatait az illető megyei hatóságoknak megküldi.

Személyes, valamint a fegyelem és katonai rendfentartásra vonatkozó minden ügyben közvetlenül a honvédelmi ministernek van alárendelve.

132. §.

A csendőr-kerületi-parancsnoknak szakadatlanul arra kell törekednie, hogy a legénységi állomány fogyatékát az 1881. évi II. törvényczikk értelmében olyképen pótolja, hogy az lehetőleg mindenkor kiegészitve legyen.

133. §.

A csendőr-kerületi parancsnok köteles arról gondoskodni, hogy a legénységnek ruházata, szerelvénye és fegyverzete a szabályoknak megfelelő és kifogástalan állapotú legyen.

134. §.

A csendőr-kerületi parancsnok fő- és altisztek utján intézi:

a) a próbaszolgálatra felvett egyén;

b) az őrsökön lévő csendőrök, — és

c) az altisztségre kijelöltek oktatását, mely czélból — az évszakra való tekintettel — napirendet ad ki.

Az irás tanitásának fő czélja oda irányuljon, hogy

a csendőrök lehetőleg rövid idő alatt kisebb fogalmazásban is kiképeztessenek.

Önálló szolgálati működésre csak értelmesebb és tapasztaltabb csendőrök alkalmazhatók, s ezek az altiszti tanfolyamnak jó eredménynyel végzése után, altisztekké is előléptethetők.

A katonai kiképzés a katonás fellépésre és a fegyverek biztos és helyes kezelésére szoritkozzék, mi — miután a csendőrök nagyobb része három évi sorhadi szolgálat kötelezettségét kitöltötte vagy a honvédségnél katonailag már kiképeztetett, — csak kevés időt vehet igénybe.

135. §.

A szolgálat és fegyelem terén előforduló és e végre különösen alkalmas események oktatólagos napiparancsok tárgyául használandók fel, melyekben a tények a legfontosabb mellékkörülményeikkel együtt röviden, de érthetően leirandók és az érdekelt csendőrök működése megbirálandó. Továbbá valamennyi alosztály szolgálati tevékenységének figyelemmel kisérése a csendőr-kerületi parancsnok részére szintén alkalmat fog nyujtani arra, hogy a szolgálatteljesitésben átalában vagy egyes esetekben észlelt hiányokat és bajokat megszüntesse, a szolgálat kezelését ezen utasitás határozványai szerint szabályozza és folyó kapcsolatba hozza.

Minden őrsparancsnok és szemletartó tiszt az oktatóparancsoknak tananyagul való felhasználására köteles.

136. §.

Az iránt, hogy a közbiztonságra vonatkozó országos törvények és rendeletek, nemkülönben a belügyministerium

által jóváhagyott törvényhatósági szabályrendeletek a csendőr-kerületi parancsnokságnak kiadassanak, a többi ministerekkel egyetértőleg a belügyminister intézkedik, ugyan e czélból a csendőr-kerületi-parancsnókság, szárny- és kikülönitett szakasz-parancsnokságok számára, a hivatalos lap és a honvédségi rendeleti közlöny egy-egy példánya megküldetik.

137. §.

A csendőr-kerületi parancsnok minden, a szolgálati szabályzat értelme szerint elébe terjesztett kérelmet vagy panaszt elintézni, vagy ha ez az ő hatáskörébe nem tartoznék, az elintézés érdekében való további lépéseket megtenni tartozik. Őrmestertől, illetőleg tiszthelyettestől lefelé a legénység kérelmeit avagy panaszait a szemlét tartó csendőr-kerületi parancsnoknak közvetlenül, tehát a szolgálati ut mellőzésével is előadhatja.

Ily kérelmek vagy panaszok fölött azonnal kell dönteni, s ha ő ezt saját hatáskörében nem eszközölheti, az ügy véleményezés mellett a belügy-, vagy honvédelmi ministerhez felterjesztendő; a mint t. i. az ügy egyik vagy másik ministerium ügyköréhez tartozik.

138. §.

A közbiztonsági szolgálatban szerzett kiváló érdemek megjutalmazása érdekében, az illetőnek megdicsérése vagy jutalomban részesitése, esetleg különös tekintetbevételt érdemlő esetekben, a legfelsőbb elismerés kifejezése vagy jelvényes kitüntetés adományozása czéljából a csendőr-kerületi parancsnok részéről ezen utasitás 123. §-a értelmében járandó el.

139. §.

A csendőr-kerületi parancsnok az ezred-parancsnok fegyelmi fenyitő jogával bir (szolg. szab. I. rész 665. és 666. pontjai).

A csendőr-kerületi parancsnokot megilleti azon jog is, hogy a parancsnoksága állományához tartozó, tényleg szolgáló főtisztek és hadapródok ellen, a becsületügyi előleges tárgyalás megindítását elrendelheti.

A csendőr-kerületi parancsnok, valamint helyettesse szemle-utazások alkalmával ugy a szárnyparancsnokságoknál levő büntetési jegyzőkönyveket, valamint a szakasz-parancsnokságoknál vezetendő büntetési lapokat behatólag megvizsgálni és netán észrevett szabálytalanságok iránt vagy saját hatáskörében intézkedni, vagy e tekintetben magasabb hatósághoz fordulni tartozik; de szabadságában áll, a büntetési jegyzőkönyvek időnkénti megvizsgálása végett a hadbirót is kiküldeni.

A csendőr-kerületi parancsnok helyettese valahányszor a parancsnokot helyettesiti, szintén az ezred-parancsnok fegyelmi fenyitő-jogát gyakorolja (szolg. szab. I. rész 660. pontjának 2-ik kikezdése), szemle-utazásai alkalmával azonban a kikülönitett zászlóalj-parancsnok fegyelmi fenyitő-jogával bir.

A csendőr-kerületi parancsnok őrzi meg az állománybeli és próbaszolgálattételre vezényelt tisztek, továbbá a számvivő minősitvényi táblázatainak fogalmazványi példányait, valamint a tisztek kötelezőit, azok sajátkezűleg aláirt eskü lapjait és büntetési jegyzőkönyveit is, mely utóbbiakba az előforduló büntetéseket a hadbiró által beiratja.

A minősitvényi táblázatok szerkesztése a honvédség részére fennálló szabályok szerint történik.

A minősitvényi táblázatok szerkesztésére és véleményezésére hivatott előljárók a K) mellékletből kivehetők.

140. §.

A csendőr-kerületi parancsnoknak minden év deczember hó végével, a jövő évben megejtendő szemle-utazásokról, a kerületéhez tartozó valamennyi törzs- és főtisztre kiterjedő »Szemle-utazási tervezet«-et az előirt minta szerint kell szerkeszteni és jóváhagyás végett a honvédelmi ministerhez felterjeszteni, melynél tekintet veendő arra, hogy évenként minden őrs a két törzstiszt egyike által legalább egyszer, a szárnyparancsnok által kétszer és a szakasz-parancsnok által háromszor, megfelelő időközökben, megvizsgáltassék; nemkülönben a belügyminister által meghatározandó fürdőhelyeken lévő őrsök is minden évben juniustól augusztus végeig terjedő időközben kétszer megvizsgáltassanak.

Ezen jóváhagyott szemle-utazási tervezet alapján az időszakonként megtartandó szemlékre vonatkozó intézkedést a csendőr-kerületi parancsnok idejekorán megteszi és a törzstisztek által tett jelentékenyebb észleletekről szóló jelentéseket a honvédelmi ministerhez felterjeszti, honnan azok betekintés végett a belügyministerhez megküldendők.

Ezenfelül a csendőr-kerületi parancsnok fel van hatalmazva bármikor ott megjelenni vagy helyettesét kiküldeni, a hol akár esetleg szükségessé vált rendkivüli közbiztonsági intézkedések eredményének biztositása czéljából, akár pedig fegyelmi tekintetből, a közbelépést szükségesnek tartja.

Magától értetik, hogy a csendőr-kerületi parancsnok a fentebbi czélra az alárendelt tisztek bármelyikét a megállapitott szemle-utazási renden kivül is, a felmerülő szükséghez képest, belátása szerint alkalmazhatja.

141. §.

A csendőr-kerületi parancsnok (esetleg helyettese) győződjék meg szemle-vizsgálatai alkalmával a közigazgatási hatóságok és birószágok szolgálati felhivásainak a csendőrségi őrsök által helyesen lett foganatositása, valamint egyáltalában a csendőrség pontos kötelesség-teljesitése felől; figyeljen a csendőröknek katonai tekintetben és a csendőrségi szolgálati szabályokban való kiképezésére, a fogalmazásban való haladására, a fegyelem fentartására, a szabályszerű öltözködésre, fegyverek és lőszer jókarban tartására, az őrsirodák és őrspénztárak helyes kezelésére, a laktanya-szabályok pontos betartására; és különösen a csendőrök élelmezési viszonyai felől szerezzen magának tudomást.

A szárnyparancsnokságok megszemlélésénél ezenfelül még a kincstári pénzek, továbbá a ruházati czikkek és anyagok kezelése megvizsgálandó; a büntetési jegyzőkönyvek és a legénység minősitvényi táblázatai is megtekintendők; végre a csendőrség működése, nemkülönben a csendőrök erkölcsi magatartása felöl biztos adatok szerzendők.

Ha ezen törzstisztek valamelyike szemle-utazása alkalmával fegyelmi, szolgálati vagy beligazgatási tekintetben oly fontosabb észleleteket tett, melyeket a csendőr-kerületi parancsnok saját hatáskörében nem intézhet el, e részben a belügy-, illetőleg a honvédelmi minisztertek tesz jelentést.

142. §.

A csendőr-kerületi parancsnok gondoskodik arról, hogy az alosztályok minden illetékeiket a megfelelő időben megkapják, s a parancsnokságra bizott pénz- és anyagkészletnek a fennálló különös szabályoknak és utasitásoknak értelmében való helyes kezeléséért felelős.

143. §.

A csendőr-kerületi parancsnok gondoskodik az alosztályoknak a csendőrségi elhelyezési szabályok értelmében való megfelelő elszállásolásáról; de e mellett a kincstár érdekeit is képviselve, minden szabályellenes követelést visszautasitani tartozik.

144. §.

A fentebb jegyzett utasitásokon kivül, egyébiránt a szolgálati szabályzatban az ezredparancsnok számára előirt szabványok a csendőr-kerületi parancsnokra nézve szintén mérvadók.

145. §.

A csendőr-kerületi parancsnok készíti el az évi költségelőirányzatot s azt minden megelőző év május hó 1-ig, valamint minden megelőző év márczius hó utóljáig a ruházat, felszerelési, nemkülönben még egyéb anyag-kellékekről szerkesztendő szükségleti beadványt, a szerződésszerűleg fennálló szállitási határidő lejártára való tekintettel, a magyar királyi belügyministerhez terjeszti fel.

Továbbá minden év január hó 1-én új elhelyezési táblázatot szerkeszt, melynek öt példányát a belügyministernek, hét példányát a honvédelmi ministernek és egy-egy példányát a honvéd-főparancsnokságnak, a honvéd-kerületi parancsnokságnak, továbbá a Magyarországon levő cs. és kir. hadtestparancsnokságoknak, a felügyeleti körletét képező minden vármegye hatóságának, Budapest főváros kir. főkapitányságának, a parancsnokság alosztályait képező minden szárny-szakasz- és őrsparancsnokságnak, s minden magyar kir. csendőr-kerületi parancsnokságnak megküldeni tartozik.

146. §.

A csendőr-kerületi parancsnok terjeszti fel időszakonkint a parancsnoksági kerület összes számadásait, az ez iránt fennálló különös szabályok alapján, a m. kir. belügyministerhez.

147. §.

A csendőr-kerületi parancsnokság kerületében foganatositott működésről, a parancsnok által ugy a bel- mint a honvédelmi ministerhez, minden következendő év február 10-ig évi részletes jelentés és táblás kimutatás terjesztendő.

Ezen évi jelentésben felveendőkre nézve a belügyministerium által külön utasitás fog kiadatni.

148. §.

Az 1881. évi III. törv.-czikk 8. §-ában emlitett, a m. kir. csendőrséget illető katonai, személyi és fegyelmi ügyek elintézése czéljából, a magyar királyi honvédelmi ministeriumba egy magasabb rendfokozatú csendőr törzs- és két főtiszt vezényeltetik, kiknek működési köre a honvédelmi minister által határoztatik meg; ezen törzs- és főtisztek illetékei a honvédelmi minister költségvetésébe vétetnek fel s számittatnak el.

149. §.

Jelen utasitás életbeléptével az 1881-ik évben kiadott szervezeti és szolgálati utasitás hatályon kivül helyeztetik.

150. §.

Ezen, valamint a szervezeti utasitásban foglalt határozatok, a csendőr tisztek által alárendeltjeiknek megmagyarázandók és ezekre a csendőrök beoktatandók; a csendőrség összes személyzete által pedig kivétel nélkül mint kötelező szabály tekintendők és alakilag is pontosan végrehajtandók.

Minélfogva ezen szabályok határozmányainak önkényű magyarázása szigorúan tiltatik; ha mindazonáltal mégis valamely részben részletes felvilágositás válnék szükségessé, a csendőr-kerületi parancsnokok indokolt javaslataikat a honvédelmi ministerhez terjesztik fel, ki a kérdésben levő ügyek mikénti elintézését a belügyministerrel egyetértően fogja elrendelni.

Kelt Budapesten, 1887. évi január hó 1-én.

Tisza Kálmán, s. k.

Báró Fejérváry Géza, s. k.

M. kir.....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

A) minta

a csend. szolg. ut. 107. §. 1. pontjához.

Állomás-szolgálati könyv

megkezdetett:

befejeztetett:

Tételszám	Keltezés, a tüzetesen kiszabandó szolgálati müködés neme, megkezdésének ideje és tartama stb. valamint a teljesitésre vezényelt legénység megnevezése.
	1888. márczius 8-án.
	Laktanya-készültség: **Szalka Péter**, próba-csendőr.
	1-só Felszólitott szolgálat.
	Reggeli 8 órától a befejezésig. A magy.-nádosi szolgabirói hivatalnak 1888. márczius 7-én 488. sz. a. kelt felszólitása folytán Varga Sándor, Szücs József, Takács János, Kovács András és Lakatos Márton magy.-sárdi lakosok elfogandók, a birtokukban talált fegyverek elkobzandók, s ők a nevezett szolgabirói hivatalhoz bekisérendők, hová a fegyverek is beszolgaltatandók. **Hegedüs Antal** őrsvezető és **Dudás András** csendőr.
	1-só Rendes szolgálat. (3-ik szám.)
	Délután 4 órától f. hó 9-iki d. u. 4 óráig az őrjárati beosztás 3. tételében megnevezett helységek és tanyák átportyázása és nyomozó-levéllel üldözöttek megfigyelése. **Rigó János** és **Nagy Miklós** csendőrök.
	1-só Uti járőr.
67	Este 7 órától f. hó 9-iki reggeli 7 óráig az innen Válaszutig vezető utvonal átportyázására, a közcsend, rend és biztonság fentartása czéljából egyáltalában s nyomozandók megfigyelése végett. **Galamb György** és **Markó Péter** csendőrök.
	1888. márczius 9-én.
	Laktanya-készültség: **Sas Károly**, csendőr.
	2-ik Rendes szolgálat. (4-ik szám.)
	Délután 4 órától folyó hó 10-iki délután 4 óráig az őrjárati beosztás 4. tételében megnevezett helységek és tanyák átportyázása és nyomozandók, s különösen a N-i indóházban éjfélkor megjelenő személy-vonat felügyelése általában pedig a közrend, csend és biztonság fentartása. **Veréb Mátyás** és **Kis János** csendőrök.
	stb. stb.
	Megjegyzés: A szolgálat minden neme havonkint **1-gyel kezdődő külön** folyószámmal jelölendő meg.

A szolgálati működés eredménye	Azon napok száma a melyekre étkezési pótlék jár.	Megjegyzés
A tegnap délután 3 órakor Kalányos András katona-szökevény őrkisérésére vezényelt Kis János és Sas Károly csendőrök ma reggeli 4½ órakor bevonultak s jelentették, hogy nevezett foglyot a X. számú cs. és kir. gy. ezred pótkeret parancsnokságának átadták, visszatértükkor pedig a kijelölve volt helységeket átportyázták és törvénysértést vagy rendetlenséget nem észleltek. Ezen három járőr még nem vonult be. Kelt Magyar-Nádason, 1888. márczius 8-án. ***Veréb Mátyás*** s. k., csendőr, helyettes őrsparancsnok.		42. szám iktató. Az őrsparancsnokságot és pénztárt és pedig: Zsoldmaradékot semmit; átalány-pénzekben **11** frt 54 krt átadtam. ***Hegedüs Antal*** s. k., őrsvezető. átvettem: ***Veréb Mátyás*** s. k., csendőr.
A tegnap reggel 8 órakor eligazitott járőr ma délután 3 órakor vonult be és jelentette, hogy a nevezett 5 m.-sárdi lakost minden baj nélkül elfogta, s a náluk talált 5 drb pisztolyt elkobozván, őket ezekkel együtt a m.-nádosi szolgabirói hivatalnak elismervény mellett átadta . . . . . 1 A tegnap délután 4 órakor eligazitott járőr, ma d. u. 4 órakor vonult be és jelentette, hogy rend- és törvényellenest nem fedezett fel. A tegnap este 7 órakor eligazitott járőr ma délután 5 órakor vonult be és jelentette, miszerint éjfél utáni 2 órakor az átportyázandó utvonaltól délre eső N. községben kitört tüzvész észleltetvén, oda sietett, a tűzoltásnál a község előljáróságot támogatta és a tűz teljes eloltásáig, azaz délután ½1 óráig a helyszinén maradt; a tűz vigyázatlanság következtében tört ki, 5 lakház melléképületeivel együtt égett el, emberélet vagy állatokban kár nem történt; a kár megközelitőleg 3000 forint, a járőr a részére kiszabott időn túl 10 órával maradt szolgálatban. A szolgabirói hivatalnak a tűzeset felől jelentés tétetett. stb. stb. Kelt Magyar-Nádason 1888. márczius 9-én. ***Hegedüs Antal*** s. k. őrsvezető.	1	Az őrsparancsnokságot és pénztárt és pedig: Zsoldmaradékot semmit, átalány-pénzekben **11** frt 54 krt átadtam. ***Veréb Mátyás*** s. k., csendőr. átvettem: ***Hegedüs Antal*** s. k., őrsvezető. 53. szám iktató. N. N. főhadnagy szakaszparancsnok ur ma este 7 órakor az őrs megszemlélése czéljából megérkezett.

M. kir.....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

B) minta

a csend. szolg. ut. 107. §. 2. pontjához.

Vezénylő-lajstrom

az 1888-ik évre.

M. kir.....sz. csendőr-kerületi parancsnokság.

Vezénylő-

1888-ik évi

A hó napjai	Őrsvezető		Csendőr a szolgálatban									
	Hegedüs Ant.	órák	Veréb Mátyás	órák	Kis János	órák	Rigó János	órák	Nagy Miklós	órák
1	1 ellenőrz. járőr	.	bevonult	10	1 rend. szolgálat	1	lakt. készültség		bevonult	15
2	bevonult	14	1 uti járőr	8	lakt. készültség	.	2 rend. szolgálat	.	.	.
3	.	.	lakt. készültség	.	3 rend. szolgálat	14	bevonult	21	3 rend. szolgálat	14
4	1 segély-szolg.	8	4 rendes szolg.	.	1 segély-szolg.	8	beteg	.	lakt. készültség	.
5	.	.	folytatta	.	2 uti járőr	12	5 rend. szolgálat	.	lakt. készültség	.
6	2 ellenőrz. járőr	10	bevonult	40	lakt. készültség	.	bevonult	16	2 ellenőrz. járőr	10
7	.	.	2 felsz. szolgálat	15	1 fogoly-kiséret	.	.	.	2 felsz. szolgálat	15
8	3 felsz. szolgálat	16	.	.	bevonult	19	6 rend. szolgálat	.	6 rend. szolgálat	.
9	.	.	7 rend. szolgálat	.	7 rend. szolgálat	.	bevonult	24	bevonult	24
10	.	.	bevonult	21	bevonult	21	2 segély-szolg.	.	2 segély-szolgálat	.
11	3 ellenőrz. járőr	.	.	.	lakt. készültség	.	bevonult	26	bevonult	26
12	bevonult	19	4 uti járőr	.	.	.	.	.	.	.
13	.	.	bevonult és lakt. készültség	20	3 felsz. szolgálat	6	9 rend. szolgálat	.	2 fogoly-kiséret	6
14	4 felsz. szolgálat	2	.	.	lakt. készültség	.	bevonult	20	.	.
15	.	.	5 felsz. szolgálat	.	.	.	.	.	10 rend. szolgálat	.
16	.	.	bevonult	8	3 segély-szolg.	.	lakt. készültség	.	bevonult	20
17	.	.	.	.	folytatta	.	11 rend. szolgálat	.	.	.
18	4 ellenőrz. járőr	12	12 rend. szolg.	.	bevonult	48	bevonult	14	lakt. készültség	.
19	.	.	bevonult	20		.	6 felsz. szolgálat	6	13 rend. szolgálat	10
20	5 uti járőr	10	.	.	áthelyeztetett	.	5 uti járőr	10	.	.
21	.	.	15 rend. szolg.	.	.	.	.	.	15 rend. szolgálat	.
22	.	.	folytatta	.	.	.	.	.	folytatta	.
23	.	.	bevonult	50	.	.	3 fogoly-kiséret	.	bevonult	50
24	4 segély-szolg.	.	lakt. készültség	.	.	.	bevonult	18	.	.
25	folytatta	.	.	.	.	.	lakt. készültség	.	17 rend. szolgálat	.
26	bevonult	50	8 rend. szolg.	.	.	.	18 rend. szolgálat	.	bevonult	22
27	.	.	bevonult	36	.	.	bevonult	36	6 uti járőr	.
28	5 ellenőrz. járőr	10	.	.	.	.	lakt. készültség	.	bevonult	12
29	.	.	8 felsz. szolgálat	8	.	.	8 felsz. szolgálat	8	.	.
30	.	.	.	.	.	.	20 rend. szolgálat	.	lakt. készültség	.
31	.	.	lakt. készültség	.	.	.	bevonult	18	4 fogoly-kiséret	7
	Összesen	151	Összesen	236	Összesen	129	Összesen	217	Összesen	224

Megjegyzés. A vezénylő-lajstrom számára 7 ív papir varrandó össze egy füzetté s mindegyik hónapnak egy külön kettős lapoldal rovatolandó, minek folytán az év 12 hónapja ugyanazon egy füzetben lesz tartalmazva; ezen füzet kék csomagoló papirboritékkal és czímfelirattal látandó el.

lajstrom
márczius hóra.

.....-ik szárny.

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

őrök								Honvéd szakasz-vezető próbacsendör	
Sas Károly	órák	Dudás And.	órák	Galamb Gy.	órák	Markó Péter	órák	Szalka Péter	órák
latneme									
1 rend. szolgálat		.	.	.	.	1 ellenőrz. járőr		.	.
1 uti járőr	8	3 rend. szolgálat	.	.	.	bevonult	14	.	.
.	.	bevonult	21	.	.	.	.	.	.
4 rend. szolgálat	.	1 felsz. szolgálat	16	.	.	1 felsz. szolgálat	16	.	.
folytatta	.	5 rend. szolg.	.	.	.	2 uti járőr	12	.	.
bevonult	40	bevonult	16	kórházból bevon.	.	beteg	.	X. őrsről bevonult	.
1 fogoly-kiséret		lakt. készültség	.	.	.	beteg	.	.	.
bevonult	19	3 felsz. szolgálat	16	3 uti járőr	.	3 uti járőr	.	lakt. készültség	.
lakt. készültség	.	.	.	bevonult	22	bevonult	22	.	.
2 segély-szolgálat	.	8 rend. szolgálat	.	lakt. készültség	.	beteg	.	8 rendes szolgálat	.
bevonult	26	bevonult	20	3 ellenőrz. járőr	.	kórházba	.	bevonult	20
.	.	lakt. készültség	.	bevonult	19	.	.	4 uti járőr	.
9 rend. szolgálat	.	2 fogoly-kiséret	6	3 felsz. szolgálat	6	.	.	bevonult	20
bevonult	20	4 felsz. szolgálat	2	.	.	.	.	4 felsz. szolgálat	12
lakt. készültség	.	10 rend. szolgálat	.	5 felsz. szolgálat	.	.	.	gyengélkedő	.
3 segély-szolgálat	.	bevonult	20	bevonult	8	.	.	gyengélkedő	.
folytatta	.	.	.	11 rend. szolgálat	.	.	.	lakt. készültség	.
bevonult	48	12 rend. szolgálat	.	bevonult	14	.	.	4 ellenőrz. járőr	12
lakt. készültség	.	bevonult	20	13 rend. szolgálat	10	.	.	6 felsz. szolgálat	6
14 rend. szolgálat		.	.	lakt. készültség	.		.	14 rendes szolgálat	.
bevonult	22	7 felsz. szolgálat és lakt. készültség	8	7 felsz. szolgálat	8	.	.	bevonult	22
.	.	16 rend. szolgálat	.	16 rend. szolgálat		.	.	lakt. készültség	.
lakt. készültség	.	bevonult	16	bevonult	16	bevonult, 3 nap szolgálatmentes	.	3 fogoly-kiséret	.
.	.	4 segély-szolgálat	.	4 segély-szolgálat	.	.	.	bevonult	18
6 napi szabadság	.	folytatta	.	folytatta	.	.	.	17 rendes szolgálat	.
.	.	bevonult	50	bevonult	56	lakt. készültség	.	bevonult	22
.	.	.	.	.	.	lakt. készültség	.	6 uti járőr	.
.	.	19 rend. szolgálat	.	19 rend. szolgálat	.	5 ellenőrz. járőr	10	bevonult	12
.	.	bevonult	24	bevonult	24	lakt. készültség	.	.	.
.	.	lakt. készültség	.	.	.	.	.	20 rendes szolgálat	.
bevonult	.	4 fogoly-kiséret	7	21 rend szolgálat	.	21 rend. szolgálat	.	bevonult	22
Összesen	184	Összesen	242	Összesen	177	Összesen	162	Összesen	162

Lezáratott: Magyar-Nádason, 1888. évi márczius hó 31-én.

Hegedüs Antal *s. k.,*
őrsvezető.

M. kir.....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

C) minta

a csend. szolg. ut. 107. §-a 3. pontjához.

Iktató-jegyzőkönyv

az 1888-ik évre.

Folyó szám	A beérkezés napja	A hatóság nevének, valamint az ügydarab kelte és számának feljegyzése
91	1888. márczius hó 7-én	A m.-nádasi szolgabirói hivatal. 1888. márczius 7-én. 488. szám.
92	1888. márczius hó 8-án	A m.-nádasi szolgabirói hivatal. 1888. márczius 8-án. 501. szám.
93	1888. márczius hó 11-én	Az n.....i királyi járásbiróság. 1888. márczius 10-én. $\frac{534}{\text{b. f.}}$ szám.
94	1888. márczius hó 11-én	Hivatalból.
95	1888. márczius hó 11-én	A magyar királyi X. számú csendőr-szárnyparancsnokság. 1888. márczius hó 10-én.
96	1888. márczius hó 11-én	

Tárgy	Az elintézés módja és kelte	Jegyzet
Varga Sándor, Szüts József, Takács János, Kovács András és Lakatos Márton m.-sárdiak elfogandók, a náluk talált fegyverek elkobozandók és ők a szolgabirói hivatalhoz bekisérendők, hová az elkobozott fegyverek is beszolgáltatandók.	Végrehajtatott márczius hó 8-án	$\frac{67}{\text{á. sz. k.}}$ tétel
A folyó hó 10-én N. . . . ben tartandó sorozáskor a sorozó bizottság támogatására, illetőleg a csend és rend fenntartása czéljából 3 emberből álló karhatalmi segély nyujtandó.	Megtörtént márczius hó 19-én	$\frac{69}{\text{á. sz. k.}}$ tétel
Spitzer Miksa, kereset alatti fogoly folyó hó 13-án a kolozsvári kir. bünfenyitő-törvényszékhez kisérendő.	Foganatosittatott márczius hó 13-án	$\frac{72}{\text{á. sz. k.}}$ tétel
Sas Károly csendőr folyó hó 25-től számitandó 6 napi szabadságot kér N . . . . be, családi ügyek rendezése czéljából.	Márczius hó 11-én a szakasz-parancsnoksághoz jelentés	
A folyó hó 11-étől 20-áig bezárólag az őrs számára kijáró illetékeket összesen .....frt ....krt küldi.	Kezeltetett, lásd a zsold-elosztó füzetet 1888. márczius 11-én	

M. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

D) minta.

a csend. szolg. ut. 107. §. 4. pontjához.

Szemle-jegyzőkönyv.

A szemle		Szemle-lelet
megkezdésének	befejezésének	
napja és órája		

Legénység:

Öltözék, szerelék és egyéb tárgyak:

Fegyverzet és lőszer:

Oktatás:

Szolgálat:

Fegyelem és magaviselet:

Élelmezés:

Elhelyezés:

Iroda és pénztárak:

Kérelmek és panaszok:

Lovak és lószerek:

Egyéb megjegyzések:

VI. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság.

.....-ik csn. ny.

.....-ik számú őrs N.....ben.

E) minta

a csend. szolg. ut. 107. §. 5. pontjához.

Zsold-elosztó.

Rendi fokozat	Név	Mely időre	Zsold	Szolgálati pótdíj	Étkezési pótlék	Egyéb	Összesen	A kézhezvételnek az élvezetjogosult által való sajátkezű bizonyitása
			illeték					
			frt kr	frt kr	frt kr	frt kr	frt kr	
A zsoldjegyzék szerint a szárnyparancsnokságtól átvétetett		1878. április hó 1-től 10-ig						N. N. s. k., őrsvezető.
Őrsvezető	N. N.							
Csendőr	N. N.							N. N. s. k., csendőr.
»	N. N.							N. N. s. k., csendőr.
»	N. N.							N. N. s. k., csendőr.
»	N. N.							N. N. s. k., csendőr.
Összesen . . .								
A kiadást levonva marad .								

Kelt.....

kifizette:

N. N. s. k.,
őrsvezető, őrsparancsnok.

Hogy a kifizetés előttünk akadály nélkül megtörtént, bizonyitjuk:

N. N. s. k.,
csendőr.

N. N. s. k.,
csendőr.

M. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs N ..... ben.

F) minta

a csend. szolg. ut. 107. §. 6. pontjához

Posta- és kiadó-napló.

A kiadás napja	Tárgy	Kihez és hová czímezve	A darabok száma	Az átvétel	
				napja	elismerése
1888. április 1-én	Ikt. szám 56.	A királyi járásbiróságnak Helyben	1	1888. április 1-én	N. N. s. k., iktató.
1888. április 2-án	Zsoldjegyzék 11-től 20-ig	A szárnyparancsnokságnak N ..... ben	3	1888. április 2-án	posta-bélyeg N. N. s. k., posta-kiadó.
	Ikt. sz. 57.	A királyi járásbiróságnak N ..... ben			
	Ikt. sz. 58.	Az őrsparancsnokságnak N ..... ben			

Megjegyzés. Ezen napló két példányban vezetendő, egy az ajánlott és egy a közönséges levelek feladására.

M. kir.....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs N.....ben.

G) minta

a csend. szolg. ut. 107. §. 7. pontjához.

Leltár

a laktanya-butorok, ágynemüek, konyha-eszközök, továbbá irodai eszközök, könyvek és egyéb kincstári tárgyak felől.

Éspedig	Laktanya-butorok														
	teljes ágynyoszolya	deszka: oldal- és hossz-	deszka: fej- és rövid	ló-zőr-vánkos	lószőr-vánkos-héj	lepedő	zsák: szalma	zsák: vánkos	takaró: nyári	takaró: téli	szék	asztal: író-	asztal: záros	asztal: közös	stb.
1874. évi november hó 20-án az őrs létesitése alkalmával való beruházás	5	10	10	5	10	20	5	5	5	5	6	1	1	2	
1878. április 1-én mint használhatlan kiselejtittetett és a szárny-parancsnoksághoz beszállittatott	.	.	.	.	4	5	1		.	.	.	.	.	.	
Ennélfogva: marad készlet	5	10	10	5	6	15	4	5	5	5	6	1	1	2	
1884. évi április 5-én a beszállitott tárgyak pótlásául átvétetett . . .	.	.		.	4	5	1	.	.			.	.	.	
A szárny-parancsnokságtól 1884. évi április 7-én ... szám alatti rendelet folytán átvétetett	.	.	.		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
Ennélfogva: marad készlet	5	10	10	2	10	20	5	5	5	5	6	1	1	2	

| | | |

H) minta

a csend. szlg. ut. 126. §-ához

Dicséretek jegyzéke.*)

Veréb Mátyás csendőr

Folyó szám	Mely rendi fokozatban lett megdicsérve	A dicséretre méltó tett: megnevezése	A dicséretre méltó tett: rövid vázlat	Ki által és mily rendelet vagy parancscsal dicsértetett meg?	Megjegyzés
	Mint csendőr	Bátor és tapintatos magatartás ellenszegülőkkel szemben	N..... községben a marhavész alkalmával több beteg marha lévén lebunkózandó, ezek tulajdonosai ellenszegültek, sőt felfegyverkezve, a bizottságot oly módon támadták meg, hogy annak tagjai a kö zség házába menekülni kénytelenitettek. Veréb (Szalka csendőrrel) mint karhatalmi segély lévén jelen, Csóka András N . . . . i mészárost, a főczinkost elfogta, s bátor és tapintatos fellépése által a többieket lecsendesitette és a bizottság tovább működését lehetségessé tette.	N. . . . vármegye főispánjának ajánlata folytán, a m. kir. . . . csendőr-kerületi parancsnokság 1878. évi február 19-én X. szám alatt kiadott napi parancsával: **nyilvánosan megdicsértetett**	

*) A minősitvényi táblázat 8. rovata kiegészitéseül ahhoz csatolandó.

M. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

I) minta

a csend. szlg. ut. 95. §-ához.

Szolgálati könyvecske

1. (2. vagy 3.) szám.

Kiadatott:

a magyar kir......**sz. csendőr-kerületi parancsnokság** .....**ik szárny-parancsnoksága által.**

Kolozsvárt, 1888. évi márczius hó 1-én.

Pecsét helye.

N. N. s. k.,
százados, szárnyparancsnok.

Megjegyzés: Ezen »Szolgálati könyvecske,« melynek boritékául a fentebbi czimlap szolgáljon, a következő lapoldalakon látható szöveglapokból áll és nagy irodai alaku papirból nyolczadrétben összefűzve állitandó ki; — mindegyik könyvecskéhez 4—5 iv használandó és a lapoldalak megszámozandók.

Minthogy pedig ezen szolgálati könyvecske egyszersmind a csendőr igazolásául szolgál, abban és pedig a könyvecske első lapjaiba a tulajdonos »Személy-leirása«, »Származvány és szolgálati leirása«, végre az »Idő folytán bekövetkezett változásoknak jegyzete« is felveendő.

Meghagyás	A szolgálat megkezdése	
	napja	órája
1-ső Felszólitás folytáni szolgálat. **Hegedüs Antal őrsvezető-járőrvezető.** Dudás András csendőrrel. A m.-nádasi szolgabirói hivatalnak 1888. márczius 7-én 488. szám alatt kelt felszólitása folytán Varga Sándor, Szüts József, Takács János, Kovács András és Lakatos Márton m.-sárdi lakosok elfogandók, a birtokukban talált fegyverek elkobzandók s ők a nevezett szolgabirói hivatalhoz bekisérendők; hová a fegyverek is beszolgáltatandók. Szolgálati időtartam: a befejezésig. **N. N. s. k.,** őrsvezető, őrsparancsnok.	1888. márczius 8-án	reggeli 8 órakor
1-ső Uti járőr. **Veréb Mátyás csendőr-járőrvezető.** Szalka Péter próba-csendőrrel. Az innen Hidalmásig vezető utvonal átportyázása, egyátalában a közcsend, rend és biztonság fentartása czéljából, nemkülönben nyomozandók megfigyelése végett, — visszatérés ugyanazon vonalon. Szolgálati időtartam tizenkét óra. **N. N. s. k.,** őrsvezető, őrsparancsnok.	1888. márczius 12-én	este 6 órakor
1-ső Ellenőrző-járőr. **Hegedüs Antal őrsvezető-járőrvezető.** Szalka Péter próba-csendőrrel. Rigó és Galamb csendőrök által teljesitendő rendes szolgálat ellenőrzése czéljából portyázás N . . . . ig, továbbá az X . . . ben lakó N. N. és N. N. feltételesen szabadságolt fegyenczek megfigyelése. Szolgálati időtartam huszonegy óra. **N. N. s. k.** őrsvezető, őrsparancsnok.	1888. márczius 18-án	délután 5 órakor

A helységekben való		A helység-előljáróság vagy más hatóság bizonyitása
megérkezés	elindulás	
ó r á j a		
1888. 8-án d. u. 2 órakor	március 9-én reggel 6 órakor	N. N. s. k. m.-nádosi biró.
1888. 9-én d. u. 2 órakor	március 9-én d. u. 2½ órakor	A nevezett 5 egyént és 5 darab pisztolyt átvettem. N. N. s. k., szolgabiró segéd. Bevonult 1888. márczius hó 9-én, este 10 órakor. **Veréb Mátyás** s. k., csendőr, helyettes őrsparancsnok.
1888. 13-án reggel 8 órakor	március 13-án reggel 9 órakor	Egy kettős utazási okmányokkal ellátott és letartóztatott gyanus egyént átvettem. **N. N.** s. k., hidalmási szolgabiró. Bevonult 1888. márczius 13-án, délután 2 órakor. **Hegedüs Antal** s. k., őrsvezető, őrsparancsnok.
1888. 18-án este 10 órakor	március 18-án este 10½ órakor	N. N. s. k., n . . . i jegyző
1888. 19-én éjjel 2 órakor	március 19-én éjjel 3 órakor	N. N. s. k., x . . . . . i biró. Bevonult 1888. márczius 19-én, reggeli 5½ órakor. **Veréb Mátyás** s. k., csendőr, helyettes őrsparancsnok.

K) melléklet

a csend. szlg. ut. 139. §-ához.

Kimutatás

a csendőr-tisztek és hadapródok minősitvényi táblázatai szerkesztésére és azok véleményezésére nézve.

Nevezetesen		Tisztesek, a kikről a minősitvényi táblázatok szerkesztendők	A szerkesztésre hivatva vannak	A véleményezésre hivatva vannak
A honvédelmi ministeriumnál	1	A csendőrségi ügyosztály vezetője	honvédelmi minister	
	2	Vezényelt főtiszt	a csendőrségi ügyosztály vezetője	
A csendőr-kerületi parancsnokságnál	3	Csendőr-kerületi parancsnok	a honvédelmi ministerium csendőrségi ügyosztály vezetője a belügyministerium csendőrségi ügyosztálya főnökével	honvédelmi minister
	4	Törzstiszt vagy százados, parancsnok-helyettes	a csendőr-kerületi parancsnok	a honvédelmi ministerium csendőrségi ügyosztály vezetője a belügyministerium csendőrségi ügyosztály főnökével
	5	Századosok és alantas tisztek	a csendőr-kerületi parancsnok és a parancsnok-helyettes	
	6	Hadapródok (tiszthelyettesek)	a szárny- és szakaszparancsnok	a csendőr-kerületi parancsnok
	7	Számvivők és számvivői vizsgát tett őrmesterek	a csendőr-kerületi parancsnok és a parancsnok-helyettes	a belügyministerium szakszámvevőségének főnöke

Megjegyzés. A minősitvényi táblázatok két példányban szerkesztetnek.

Az 1., 2. és 3. szám alattiak mindkét példánya a honvédelmi ministeriumban őriztetik meg.

A 4., 5., 6. és 7. szám alattiak fogalmazványai a csendőr-kerületi parancsnokoknál tartatnak.

A 4., 5., 6. és 7. alattiak tisztázatai a honvédelmi ministeriumban őriztetnek meg.

M. kir. .....sz. csendőr-kerületi parancsnokság. *.....-ik szárny.*

.....-ik számú őrs Magyar-Nádason.

L) minta

a csend. szlg. ut. 41. §-ához.

Jelentés

. . . . . községben (városban) 18 . . . évi . . . . . hó . . . . napján történt

tüzvészről.

I. A tüzvész támadása.

1. Hány órakor támadt a tüz és hány órakor ért véget?

2. A helynek, melyben a tüz támadt, részletes meghatározása:

a) milyen volt a kigyuladt ház (gazdasági épület) és átalában a leégett tárgyak fekvése? (Magánosan álltak-e, vagy egymáshoz épitve; a község mely részében álltak, tudniillik a közepén vagy a központtól nyugoti, éjszaki, keleti vagy déli irányban; bőséges viz közelében vagy távol tőle);

b) a meggyuladt épület melyik részében támadt a tüz (pinczében, szobában, konyhában, kéményben, padláson, istálló belsejében vagy padlásában, csürben stb.) Ha középület, tudniillik templom, iskola, városház, kórház stb. leégett vagy meggyult, minden egyes épületről külön el kell mondani, a mi róla feljegyzésre méltó.

3. Mi volt a tüz támadásának közvetlen oka, tudniillik gyujtogatás, gondatlanság vagy hanyagság, villámcsapás, stb.

II. A tüzvész terjedésére kedvező vagy megszorító körülmények.

4. Általános viszonyok, tudniillik szél, az emberek otthon nem léte, szárazság, éjjeli idő, oltószerek és oltási igyekezet hiánya, stb.

(Itt a kigyuladt vagy leégett házak és gazdasági épületek falainak és födelének anyaga részletesen leirandó; tudniillik kő-, vagy vertfal, — cserép-, zsindely-, szalma-, nád-födél stb.)

III. A tüzvész által okozott kár.

6. Mi minden égett meg, tudniillik épület, butor, termés, árú-raktár, takarmány stb?

7. Mit bontottak el a tüz meggátlása végett az oltók?

8. Emberélet esett-e áldozatul vagy nem; ha igen, hány, milyen nemű, korú, állapotú és állású?

9. Az elkárosodott házi-állatok száma és fajtája, tudniillik ló, szarvasmarha, juh, sertés stb.

10. Az okozott kárnak megközelitő értéke (6., 7., 8., 9.) pontok szerint.

IV. A tüzvész elleni óvintézkedések.

11. Micsoda tüzoltó-szerekkel rendelkezik a község s mily karban tartja azokat?

12. Vannak-e a községben éjjeli őrök és éberségök ellenőrzéséről van-e gondoskodva? Ugy vannak-e elhelyezve, hogy a támadó tüzet azonnal észrevehessék és jelezhessék?

13. Nappali felügyeletre van-e intézkedés és milyen?

14. Helyben van-e tüzoltó-egylet?

V. A kártéritési intézkedések s eredményeik.

15. A megégett épületek és egyéb tárgyak közül mi volt biztositva és mily összegig?

Kelt . . . . . 18 . . . . . hó . . . . napján.

.....

N. N. őrsvezető.

Hadtudományi
KÖNYVTÁR
Nyt. sz.: .....

TARTALOM.

I. Szervezeti utasitás.

A) A csendőrség rendeltetése, állása és szolgálati hatásköre.

Oldal

1. §. A csendőrség szervezete és rendeltetése ... 3
2. §. Alárendeltség katonai, fegyelmi, becsületügyi és személyi ügyekben, továbbá a közbiztonsági szolgálatra nézve és gazdászati ügyekben ... 3
3. §. A csendőrségnek a közigazgatási hatóságokhoz való viszonya ... 4
4. §. A csendőr-tisztek szolgálati feladata ... 4
5. §. A csendőrség szolgálatát önállóan teljesiti; nagyobb intézkedések szüksége esetén a hatóságoknak az illetékes szárny, illetve szakaszparancsnoksághoz kell fordulni ... 4
6. §. A csendőrségnek a királyi birróságok és ügyészségek, az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetitő börtön intézetek által való igénybe vétele, továbbá egyéb polgári hivatalok, katonai vagy honvéd hatóságok és községi előljáróságok részére való segélynyujtás; ezek felhivásai a közigazgatási hatóságok által megbirálandók ... 5
7. §. A felhivás tartalmáért az azt kiállitó hatóság, a foganatositásért s a törvény és utasitásszerű eljárásért a csendőr felelős ... 5
8. §. Birói felsőbbségi jog, becsületügyi és fegyelmi fenyitő szabályok; képviselői testületekben, egyletekben, gyülekezetekben, tüntetésekben, valamint az időszaki sajtóban való részvétel tilos ... 6
9. §. A szolgálati fellépéskor használandó alakmondat, melynek folytán mindenki engedelmeskedni köteles ... 7
10. §. A csendőr jogai szolgálata teljesitésekor ... 7
11. §. A fegyver használatának joga és ennek folytán való esetleges eljárás ... 7
12. §. Idegen támogatás igénybe vétele ... 9

Oldal

B) A csendőrség szervi tagozása és beosztása.

13. §. A csendőrség szervi tagozása; a létszém megállapitásának elve. Állatorvos ... 9
14. §. A csendőr-kerületi parancsnokságok hatásköre, személyzete, a csendőrség tisztjei és hadapródjai külön együttes állományt képeznek ... 10
15. §. Az alosztályok állomás helyeinek megállapitása, ennek alapján a tisztek és legénység előállitása és beosztása ... 11
16. §. Összpontositás és ideiglenes erősbités, ez iránt a megkeresések az illető szakasz, illetve szárnyparancsnokságokhoz intézendők ... 11
17. §. Határozványok a tisztek és legénység beosztása és áthelyezésére nézve ... 11

C) A csendőrség állományának kiegészitése és az abból való kilépés.

18. §. A legénységi állomány kiegészitése ... 12
19. §. Belépési feltételek ... 13
20. §. A csendőrség legénységi állományába való fölvétel csakis a legalsóbb rendfokozatban történhetik; a végleges felvételt megelőző elméleti oktatás ... 13
21. §. A legénység által teljesitendő próbaszolgálat, ennek tartama és a csendőrségi szolgálatba való beszámitása, a csendőrségnél már szolgált egyének próba-szolgálat alá nem vonandók ... 13
22. §. Az őrsvezetői vizsga letétele, az őrmesteri rendfokozatba való előléptetés ... 14
23. §. A tisztikar kiegészitése, a csendőrségi egyéneknek a m. kir. honvédségi Ludovika-Akadémiában tisztekké való kiképzése; újonnan belépő tisztek próba-szolgálatot teljesitenek, a csendőrségi szakvizsga, a próba-szolgálatnak a csendőrségi szolgálatba való beszámitása ... 14
24. §. A csendőr-tisztek kinevezése ... 19
25. §. A csendőr-tisztek előléptetésére vonatkozó határozmányok ... 19
26. §. Tiszthelyettesek kinevezése; a hadapródok valóságos rendfokozatuk rendszeresitett állományába, tiszthelyettesek az összetes létszámba foglaltatnak be ... 20
27. §. Az altiszti iskola összeállitása iránti határozmányok ... 20
28. §. A csendőrségi szolgálati eskü ... 22
29. §. A csendőr-tisztek és altisztek rangviszonya a haderő hason rendfokozatú személyeivel szemben; a valóságos csendőr rendfokozata 23
30. §. A csendőr-tisztek kilépése; a legénység elbocsátása és eltávolitása 23
31. §. A csendőr-tisztek és legénység szabadságolása ... 24

D) A csendőrség ruházata, fegyverzete és illetékei.

32. §. Egyenruházat és fegyverzet ... 32
33. §. Hópénz, zsold és egyéb változatlan illetékek, tanu- és fogdijak ... 32
34. §. A vitézségi érmek után járó pótdij ... 32
35. §. Jelvényesen kitüntetett csendőrök részére kijáró pótdij ... 33

Oldal

36. §. Legénységi szolgálati és iroda-szolgálati pótdíj ... 33
37. §. A tisztek utazási pótdíja és a legénység étkezési pótléka; utazási eszközök használata, menetlevelek; karhatalom és segélynyujtási költségek megtéritése ... 33
38. §. Az étkezési pótlék mikor jár ... 37
39. §. Beteg csendőr-tiszteknek katonai kórházakban való gyógykezelése, beteg legénység gyógyköltsége; nősök családjainak élelmezési járandósága; rabilleték ... 38
40. §. Első tömeg-betét; tömeg-átalány; a fegyverzet, lőszer és esetleg a szolgálati lovak előállitása ... 41
41. §. A csendőr-tisztek, altisztek, csendőrök, irnokok és iroda-szolgák, valamint özvegyek és árvák nyugdíjképesek ... 41

E) Különös határozványok.

42. §. Törzs- és főtisztek nősülési engedélyének megadása ... 41
43. §. Altisztek és csendőrök nősülési engedélyének megadása ... 42
44. §. Csendőröknek polgári szolgálat elnyerésére való igénye ... 43
45. §. Beszállásolási szabályok ... 43
46. §. A szolgálati lovak eltartása és ápolása; lovas csendőrök gyalog is tartoznak szolgálatot teljesiteni ... 43
47. §. Jutalomdij lovas altisztek és csendőrök számára ... 44

Mellékletek.

A) A közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881. évi III. t.-cz. ... 45
A-hoz. A csendőrségi legénység állományának kiegészitéséről szóló 1881. évi II. t.-cz. ... 50
B) Eskü-minta a m. kir. csendőr-tisztek és csendőrök számára ... 53
C) Átnézet a m. kir. csendőrségi törzs- és főtisztek, hadbirák és számvivők, továbbá a tiszthelyettes, illetőleg őrmestertől lefelé számitó altisztek, csendőrök, valamint irnokok és iroda-szolgák illetékeire nézve ... 54
D) Szabályzat a csendőrt megillető fogdíjak, tanúilletmények és kiséreti díjak felszámitása és kiszolgáltatása tárgyában ... 57
E) Átnézet a m. kir. csendőrségi legénység részére megállapitott szolgálati pótdíjra nézve ... 66

F) **Beszállásolási szabályzat a m. kir. csendőrség részére.**

Általános határozatok.

1. §. A csendőrségi alosztályok elhelyezése ... 67
2. §. Szállitások biztositása; létszámon felül vezetett tisztek nem igényelhetnek természetbeni lakást; kincstári épületekben való elszállásolás ... 68

Szállás-illetékek.

3. §. Törzs- és főtisztek, hadbirák és számvivők, a tiszti- és irodai szolgák, az őrmesterek, őrsvezetők és csendőrök lakhelyiségei

Oldal

és butorzatai, továbbá a világitási és fütési anyag — szolgálmány — illetékek; a legénységi konyha-berendezési tárgyak; istálló-szükségletek; a lakhelyiségek meszelése 68
4. §. A csendőr-kerületi-parancsnokság és alosztályai részére megkivántató irodaszobák, raktár- és fogdahelyiségek, butorzati és iroda-berendezési tárgyak, fütési és világitási anyagjárandóság 69
5. §. A törzs- és főtisztek, hadbirák, számvivők, irnokok és irodaszolgák lakbér-váltsága 69
6. §. Határozványok lakbér-váltság igénybe vétele esetén 69

Átvonulási beszállásolás.

7. §. Igény az átvonulási beszállásolásra 70
8. §. Déli étkezés nem jár 70

A csendőrség állandó beszállásolásának foganatositása.

9. §. Általános határozatok 71
10. §. A csendőr-kerületi-parancsnok hatásköre 71
11. §. A segédtiszt kötelessége 72
12. §. A számvivő kötelessége és hatásköre 72
13. §. A szárny-parancsnok feladata és hatásköre... 73
14. §. Az alosztályok kötelessége 73

Átalányok a csendőrség beszállásolási szükségleteinek fedezésére.

15. §. Általános határozatok... 76
16. §. Átalány a laktanyák tisztántartására... 76
17. §. Laktanya-világitási átalány 77
18. §. Istálló-világitási, továbbá istálló-szerek fentartására és pótbeszerzésére szolgáló átalány 77
19. §. Lóápolási és istálló-felszolgálási átalány 78
20. §. Butor-átalány a tiszti lakások számára... 78
21. §. Átalány a természetbeni lakásokba elszállásolt iroda-szolgák butorzatának fentartására 78
22. §. Átalány a legénységi szobák butorzatának fentartására és pótbeszerzésére 79
23. §. Konyha-berendezési átalány 80
24. §. Átalány a legénységi ágyneműtisztántartására 80
25. §. Átalány a legénységi ágyneműjókarban tartására 80
26. §. Átalány a téli és nyári takarók, szalmazsákok és lószőrvánkosok tisztitására 81
27. §. Szalmazsáktöltési átalány 81
28. §. Átalány az ágyneműtéli és nyári takarók, lószőrvánkosok és szalmazsákok pótbeszerzésére... 82
29. §. Iroda-anyag szolgálmányi átalány 82
30. §. Személyi anyag szolgálmányi átalány 82
31. §. Irodai átalány 83
32. §. Egyéb kiadások 83

Oldal

33. §. A tiszti butor-alap ... 83

A) Kimutatás a m. kir. csendőrség törzs- és főtisztjei, hadbirái, számvivői, továbbá a tiszti és irodaszolgák tartós beszállásolásakor járó lakhelyiségi, butorzati, fütési, világitási és istállói illetékekről ... 87

B) Kimutatás az őrmesteri vagy őrsvezetői szoba kellékeiről, ha ezen altisztek csendőrségi őrsparancsnokok ... 91

C) Kimutatás a csendőrlegénységi szoba kellékeiről ... 93

D) Kimutatás egy csendőrségi lóistálló részére megkivántató tárgyakról ... 99

E) Kimutatás az iroda, raktár- és fogdahelyiségek, valamint az azokhoz való berendezési tárgyak, irodai szerek, s iroda-fütési és világitási illetékekről, melyek minden csendőr-kerületi parancsnokság törzsének és egyéb minden csendőr-szárny, szakasz- és őrsparancsnok részére járnak ... 101

G) minta. Javaslati beadvány a m. kir. honvédségi Ludovika-Akadémia hallgatására önként jelentkezett egyénekről ... 104

H) minta. Beadvány szabadságot kérő legénységről ... 105

I) minta. Beadvány a szabadság-meghosszabbitást kérő legénységről ... 106

K) minta. Szabadságolási jegy ... 107

L) minta. Szabadságolási igazolvány ... 108

II. Szolgálati utasitás.

A) Általános utasitások.

1. §. A csendőrt csakis ezen utasitásokban megszabott szolgálatokra szabad alkalmazni ... 111

2. §. Hatóságok részéről felhivások, a csendőrség részéről viszont értesitések, közlések, illetőleg jelentések intézendők ... 111

3. §. A csendőr »Ön«-nel szólitandó meg; kizárólag saját előljárói fegyelmi hatósága alatt áll; jutalmazási vagy kitüntetési javaslatok és panaszok elintézése ... 112

4. §. A csendőr a felhivásoknak pontosan megfelelni tartozik; ezek irányában esetleg felmerülő aggályait azonban saját előljárójának bejelenteni köteles; szolgálati fellépése ... 112

5. §. A csendőr nyilvános megjelenésekor szabályosan öltözködve és oldalfegyverrel ellátva, szolgálatba való kivonulásakor teljesen felfegyverkezve legyen; magatartása és fellépése ... 113

6. §. Dohányzás stb. tilalma szolgálati működés alkalmával ... 113

7. §. Tilalom szolgálat teljesitése alatt, étkezés vagy mulatság végett vendéglőbe, korcsmába vagy kávéházba lépni; ily helyiségekbe szolgálati czélból való belépés esetén követendő eljárás; aljas helyeket szolgálaton kivül sem szabad látogatni ... 114

8. §. Rossz hirben álló személyekkel való társalgásra nézve ... 114

9. §. Iszákosság, pénzben kártyázás, tivornyázás és adósság-csinálás szigorúan tiltatik ... 114

Oldal

10. §. Saját testületbeli előljárók, a közös hadsereg és mindkét hadseregbeli személyek és polgári hivatalnokok irányában való magatartás 115
11. §. Magatartás a közönséggel szemben 115
12. §. Magatartás más őrségi közegek irányában 115
13. §. Megvesztegethetlenség és igazság-szeretet 116
14. §. Hallgatagság és titoktartás 116
15. §. Szolgálati ügyekkel kapcsolatos bizonyitvány kiállitása tilos 116
16. §. Becsületsértés esetén az elégtételtől elállani nem szabad 117
17. §. Személyes jelentkezések és bemutatások 117
18. §. Magyarország határának átlépése, továbbá egyik őrskörletből a másikba és egyik parancsnokság területéről a másikba való átlépés 117
19. §. Helyi és személyismeret 118
20. §. A szolgálatra vonatkozó törvények és rendeletek ismerete 118
21. §. A csendőrség szolgálati teendőinek beosztása 118
22. §. Rendes szolgálati teendők 118
23. §. Felszólitás folytán végzendő szolgálati teendők 121
24. §. Polgári hivatalnok vezetése, vagy esetleg csendőrtiszt parancsnoksága alatt teljesitendő szolgálati cselekvények 121
25. §. Az őrsparancsnok vagy helyettese a közigazgatási hatóság főnökénél gyakran megjelenni tartozik, rendkivüli események annak azonnal bejelentendők, a szolgabiró bármely csendőrhöz közvetlenül is intézhet felhivást 122
26. §. Az állomás-szolgálati könyv vezetése 122
27. §. A törvényszéki elnökök, kir. ügyészek és járásbirák, továbbá a vizsgáló biró, ugy nemkülönben az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetitő börtön-intézetek igazgatóságainak jogosultsága a csendőrség szolgálatának igénybe vételére 122
28. §. Az őrsparancsnok az előforduló törvénysértéseket az illetékes biróságnak feljelenteni tartozik 123
29. §. Sürgős esetekben való önálló fellépés 123
30. §. Foglyok őrkisérése és esetleges őrzése 123
31. §. Szolgálati cselekvények eredményének jelentése 124
32. §. Birósági személy és birósági végrehajtó a csendőrség támogatását igénybe veheti 124
33. §. Szolgálati fellépésre és a felfegyverkezésre vonatkozó határozványok 124
34. §. Bűntény vagy vétség elkövetésével alaposan gyanusitott egyének üldözése felszólitás nélkül is foganatositható 124
35. §. A büntető-törvények s más közbiztonsági rendeletek áthágóinak a magyar korona országai határán túl üldözhetése 125
36. §. Felkelés, lázadás, vagy nagyobb számú személyek által elkövetett más büntethető cselekvény esetén való eljárás 127
37. §. Törvényszegés miatti elővezetés, közigazgatási vagy rendészeti törvények vagy rendeletek áthágói irányában és katonai, illetőleg honvéd személyek elfogatásánál követendő eljárás 127
38. §. Vétkesek letartóztatásánál és őrkiséreténél való eljárás 128

Oldal

39. §. Testi sértéseknél 128
40. §. Gyujtogatásoknál 128
41. §. Tüzvésznél, gyujtogatásoknál 129
42. §. Oly bűntények vagy vétségeknél, melyek által valakinek életében, testi épségében vagy tulajdonában kár okoztatott, vagy az veszélybe ejtetett 129
43. §. Ház- vagy személymotozás, kinél és kin hajtható végre 130
44. §. Mikor hajtandó végre a megmotozás 130
45. §. Minek alapján eszközölhető a házmotozás 131
46. §. Ha a késedelem veszélylyel járna, a házmotozás a közbiztonsági közegek által saját hatáskörükben is eszközölhető 131
47. §. Miképen kell házmotozásoknál eljárni 132
48. §. Irományok motozásánál való eljárás 132
49. §. A büntető perrendtartás határozványainak ismerete 133
50. §. A fegyver használata 133
51. §. Járőrszolgálat 134
52. §. Rendes portyázásoknál és bűntények elkövetőinek kinyomozásánál követendő eljárás 134
53. §. A szolgálat teljesitésekor elővigyázattal kell eljárni 135
54. §. Magánosan és rossz hirben álló csárdák s azokban megforduló idegenek megfigyelése 136
55. §. Utközben talált utast alapos gyanu nélkül megállitani nem szabad 136
56. §. Ismertető jelek 136
57. §. Elfogások és elővezetések eszközlésére való szóbeli és irásbeli felszólitások és ezek folytáni eljárás 137
58. §. Közhivatalban vagy szolgálatban levő személyek elfogása avagy előleges letartóztatása 137
59. §. Elfogatásoknál felmerülő előreláthatlan akadályok esetén való magatartás 138
60. §. Foglyok őrzése 138
61. §. Büntethető cselekvények elkövetésére való késztetés azon czélból, hogy a gyanu-okok és bizonyitékok megállapittassanak, valamint vallomások kicsikarása is szigorúan tiltatik 139
62. §. Foglyok átvételénél követendő eljárás 139
63. §. Eljárás azon esetben, ha az őrkisérést egy csendőr teljesiti, veszélyes foglyok megbilincselése 140
64. §. Az őrkiséret alatti fogolynak senkivel sem szabad közlekednie ... 140
65. §. A fogoly megbetegedése vagy meghalása esetén való eljárás 141
66. §. Fogolynak kocsin szállitása 141
67. §. Az őrkisérő csendőrök a foglyok holmijára, valamint a nekik netán adott kincstári tárgyakra felügyelni tartoznak 141
68. §. Őrkiséret alatti foglyok összebeszélése meggátlandó 142
69. §. Az őrkiséret erősbitése a község-előljárótól eszközlendő 142
70. §. Az őrkiséreti költségek fedezésére való előleg és a foglyok átadása valamely őrsnek 142

Oldal

71. §. A foglyoknak törvényszéknél vagy más hatóságnál eszközlendő átadása ... 143
72. §. Az őrkiséret fegyverei, kivéve vasuton és gőzösön, töltve legyenek 143
73. §. A csendőrség tolonczszállitmányok kisérésére nincs hivatva ... 143
74. §. Adóvégrehajtásoknál való közreműködés ... 144
75. §. Jövedéki törvények foganatba vételénél való segélynyujtás ... 144
76. §. A munkásosztály felügyelése és gyülekezeteinek megfigyelése ... 144
77. §. Országos vásárok, búcsuk, nyilvános mulatságok stb. megfigyelése 145
78. §. Rövid időre szabadságolt katonák és honvédek, valamint tartalékos katonák és szabadságolt állományú honvédek irányában követendő eljárás ... 145
79. §. Szökevények elfogása és ki tekintendő szökevénynek ... 146
80. §. A sorozás elől megszököttek megállitása és elővezetése ... 148
81. §. Az ország határszélén teljesitendő szolgálat ... 148
82. §. Hullák feltalálása ... 149
83. §. Véres fegyver, ruhadarabok, stb. pénz, értékes tárgyak és kulcsok találása esetén ... 150
84. §. Elemi csapások esetén való magatartás ... 151
85. §. Tüzvész esetén való magatartás ... 152
86. §. Vizáradáskor való magatartás ... 152
87. §. Kötelesség minden veszélyes jelenségekre figyelni és bárkit az őt fenyegető veszélyre figyelmeztetni ... 153
88. §. Eltévedt vagy elkóborolt, vagy veszélyes helyeken felügyelet nélkül talált gyermekek, állatok kinzása vagy ingerlése ... 154
89. §. Utakon, utczákon és nyilvános tereken való rendfentartás ... 154
90. §. Az erdészeti törvény, a vadászati tilalom, a földmivelésre vonatkozó és hasznos vagy éneklő madarak védelmére nézve fennálló törvények áthágóinak feljelentése ... 155
91. §. Feladásokról jegyzőkönyvet felvenni tilos, a feladó az illetékes hatósághoz utasitandó; hatáskörét közvetlen érintő feladások esetén a csendőr azonnal cselekvőleg lépjen fel ... 155
92. §. A csendőr különös érdemeül szolgál, ha tevékenysége által törvénysértések elkövetését meggátolja ... 155

A csendőrség katonai előljárói részére szóló különös szabályok.

A) Az őrsparancsnok részére.

93. §. Személyes bemutatásra való kötelezettség, helyi viszonyok ismerete 156
94. §. Az őrsön levő csendőrök oktatása ... 156
95. §. Szolgálatba vezénylés, a parancsnokságban való helyettesités ... 157
96. §. Külszolgálatot végző csendőrök ellenőrzése ... 157
97. §. Fegyelem fentartása és fegyelmi fenyitő hatalom ... 158
98. §. Szolgálatba menő csendőrök eligazitása, rabszállitmányok eligazitásánál való elővigyázat ... 158
99. §. Beteg lovak ápolás alá veendők; a lovas-csendőr gyalog is tartozik szolgálatot teljesiteni ... 159

Oldal

100. §. Nyomozó-levelek és felügyelési felszólitások közlése és megőrzése 159
101. §. Ha elfogatandó személy szomszéd őrskörletbe költözködött át, vagy ott tartózkodik ... 160
102. §. Különböző hatóságok egyidejű különféle felszólitásai esetén mindenekelőtt a közbiztonság fentartására hivatotté előbb teljesitendő 160
103. §. Járőrök találkozása, irományok, pénzek, egyéb tárgyak vagy foglyok ilyenkor átadása ... 161
104. §. Az eseményi jelentés szerkesztése ... 161
105. §. Kiküldött (fiók) őrsök és egyes kiküldetések ... 162
106. §. Külszolgálat legcsekélyebb mérve, — legalább egy csendőrnek honn kell maradnia ... 162
107. §. Az őrsiroda vezetése ... 162

C) A szakasz-parancsnok részére.

108. §. A szakasz-parancsnok szolgálati viszonya, hatásköre és kötelessége általában ... 164
109. §. Őrsszemlék mikor tartandók; rendkivüli kiszállások, őrserősbités 165
110. §.
111. §.
112. §.
113. §. } Az őrsszemlék alkalmával való eljárás ... 165—168
114. §. Az »Eseményi jelentés« szerkesztése és előterjesztése ... 168
115. §. Fegyelmi fenyitő jog ... 169
116. §. Irodakezelés, büntetési lapok vezetése, a szakasz-parancsnok kezelési ügyek elintézésére nincs hivatva ... 169

D) A szárnyparancsnok részére.

117. §. A szárny szervi tagozása és létszámereje ... 170
118. §. A szárny-parancsnok feladata és felelőssége ... 170
119. §. Őrsszemlék megtartása és ezeknél követendő eljárás ... 171
120. §. Irodakezelés, a legénység minősitvényi táblázatainak szerkesztése, élelmezési pénzek, ruházat és fegyverzet kezelése ... 171
121. §. Rendkivüli vagy sürgős esetekben való közvetlen jelentés megtétele ... 172
122. §. A szakasz- és az őrsparancsnokok irodai ügyködése az elkerülhetlenül szükségesre szorittassék; kezelési ügyekkel ne terheltessenek 173
123. §. Dicséretek, jutalmazások, vagy kitüntetésekre czélzó ajánlatok ... 173
124. §. A szárny-parancsnok fegyelmi fenyitő joga, tényvázlat szerkesztése 174
125. §. A fegyelmi fenyitő hatalom gyakorlása ... 174
126. §. A dicséreti és büntetési jegyzőkönyvek vezetése ... 175
127. §. Figyelmeztetés az irodai ügyködés pontos vezetésére nézve ... 175

E) A csendőr-kerületi parancsnok részére.

128. §. Szolgálati hatásköre ... 175
129. §. Használható csendőrök kiképzéséről való gondoskodás ... 176
130. §. A parancsnoksága alatti tiszteket, altiszteket és csendőröket minden irányban kell ismernie, a közszellemet ápolnia és fegyelmet szigorúan kezelnie ... 176

Oldal

131. §. Szolgálati teendői ... 176
132. §. A legénységi állomány kiegészitése ... 177
133. §. A ruházat, fegyverzet és felszerelésről való gondoskodás ... 177
134. §. A szakszerű oktatás intézése és a katonai kiképzés korlátozása ... 177
135. §. Oktatólagos parancsok ... 178
136. §. A csendőrségi szolgálatra vonatkozással biró törvények és szabályrendeletek közlése ... 178
137. §. Kérelmeknek és panaszoknak a szolgálati szabályzat értelmében való elintézése ... 179
138. §. Megdicsérésre, jutalmazásra vagy kitüntetésre czélzó ajánlatok ... 179
139. §. A csendőr-kerületi parancsnok és helyettesének fegyelmi fenyitő joga; a becsületügyi előleges tárgyalás megindítása, a tisztek és hadapródok minősitvényi táblázatának szerkesztése ... 180
140. §. Az alosztályok rendes és rendkivüli megszemlélése ... 181
141. §. A szemlék mire kiterjesztése és esetleges jelentéstétel ... 182
142. §. Felelősség, az alosztályok élelmezési pénze és anyagkészletei kezelésére nézve ... 182
143. §. A beszállásolásról való gondoskodás ... 183
144. §. Az ezred-parancsnok részére fennálló szabályoknak a csendőrkerületi parancsnok részére érvényben tartása ... 183
145. §. Az évi költségelőirányzat és elhelyezési táblázatok szerkesztése 183
146. §. A számadások felterjesztése ... 184
147. §. Évi jelentés ... 184
148. §. A m. kir. honvédelmi ministeriumba egy magasabb csendőr-törzstiszt és két csendőr-főtiszt vezényeltetik, ezek rendeltetésének czélja 184
149. §. A csendőrségi szervezeti és szolgálati utasitás hatályba léptetése 184
150. §. A csendőrségi szervezeti és szolgálati utasitás kötelező szabályként tekintendők, melynek önkényű magyarázása szigorúan tiltatik ... 185

Minták.

A) Állomásszolgálati könyv.
B) Vezénylő-lajstrom.
C) Iktató jegyzőkönyv.
D) Szemle-jegyzőkönyv.
E) Zsold-elosztó.
F) Posta- és kiadónapló.
G) Leltár a laktanya, bútorok, ágyneműek, konyhaeszközök, továbbá irodai eszközök, könyvek és egyéb kincstári tárgyak felől.
H) Dicséretek jegyzéke.
I) Szolgálati könyvecske.
K) Kimutatás a csendőr-tisztek és hadapródok minősitvényi táblázatainak szerkesztésére és azok véleményezésére nézve.
L) Jelentés tüzvészről.

A könyv a magyarországi *Hadtörténeti Intézet és Múzeum* könyvtárának gyűjteményébe tartozik (Sz 12.829 és Sz 1011).
A digitalizálás az intézmény főigazgatójának engedélyével
és azon cél támogatásával történt, hogy
a *Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség* és
a *Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság*
közös erőfeszítésével a Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) hányattatott sorsú korabeli szakirodalma digitalizálva interneten elérhetővé váljék.
Közös célunk az, hogy a M. Kir. Csendőrség politikai felhangoktól mentes megismertetése által hozzájáruljunk ezen nemzeti rendvédelem-történeti örökségünk gazdag tapasztalatainak felhasználásához a közbiztonság és nemzetünk fejlődésének elősegítése érdekében.

This book belongs to the library of the *Hungarian Military Institute and Museum*, and it was copied and posted on the Internet with their permission to the *MKCsBK* and the *Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság*. Their mutual goal is to facilitate the exposure of the objective truth, free of political agenda, regarding the Hungarian Royal Gendarmerie (Magyar Királyi Csendőrség) in the hope of making this valuable national heritage useful for the protection of person and property of the rural areas, so necessary for peace and progress.